

Pag 262

Incipit Regimē sanitatis salernitanū excellentissimū pro cōser-
uatione sanitatis totius humani generis perutilissimū: necnō a ma-
gistro Arnaldo de Villa noua Cathellano oīum medicorū uiuentiū
gēma utiliter: ac secundum oīum antiquorū medicorū doctrinā ue-
raciter expositum: nouiter correctum ac emendatum per egregissi-
mos ac medicinē artis peritissimos doctores Montispefulani regē
tes. Anno. M. cccc. lxxx. prædicto loco actu moram trahentes.

INCIPIT
A Ngloꝝ regi scripsit scola tota salerni
Si uis icolumē. si uis te reddere sanū
Curas tolle graues irasci crede prophanum
Parce mero cenato paꝝ. non sit tibi uanum
Surgere post epulas. somnū fuge meridianū
Nō miētū retine. nec cōprime fortiter anū.
Hęc bene si serues. tu longo tempore uiues.

Iste libellus ē edi-
tus a doctoribus sa-
lerniēsi⁹ in quo in-
scribūtur multa &
diuersa pro cōser-
uatione sanitatis hu-
mane. Et editus est
iste liber ad usū re-

gis anglie. Et i textu lecto auctor ponit octo documēta gñalia pro
cōseruatione sanitatis: de qbus postea spāliter p ordinē determinabi-
tur. Primū ergo documētū est q hō: sanus uolēs uiuere: debet ab eo
remouere graues curas. Nā cure exsiccāt corpa: ex quo tristificant
spūs uitales: mō spūs tristes exsiccāt ossa. Et sub isto documento ē
cōprehēdi debēt tristitie q silr corpora exsiccāt & in frigidāt: maciē
& extenuationē inducūt: cor stringūt: & spiritū obtenebrant: inge-
niū ebetāt: & rōnē ipediūt: iudiciū obscurāt: & memoriā obtūdūt.
Verūtñ aliqui pingues & carnosi sunt spūs adeo nobiles & calidos
habētes q eis iterdū bonū est tristari: ut spūs calor ebetetur: & cor-
pus aliquid maceretur. Secundū documētū est nō irasci. Primo
qa ira similiter corpora exsiccant: cum ipsa summe singula mēbra
supcalefaciat. Nimia autē calefactio siccitatē inducit: teste Auic. i.

doc.iii.c.i.Scdo q̄a ira pp̄ feruorē cordis oēs actus rōnis cōfundit.
Aduertēdū tñ est q̄ qdā frigidī sunt & maleficiati: qbus iterdū ira/
sci prodest ī regimie sanitatis: ut in eis calor excitetur. Tertiu ē p̄cc
uti potu uini: nimia enī repletio uini sōnolentiā pigritiā debilitatē
mēbroꝝ. debilitatē stomachi & multa alia his filia iducit. de qb̄ po
sterius magis patebit. Quartū est. paꝝ cenare. q̄a nimia nocturna
repletio dolorē ī uētre iducit ac inquetudinē ī sōneitatē & angustia
put manifesta patet expiētia. & īferius magis declarabitur. Quintū
tū ē: surgere post cibū sumptū. qd̄ facit ad digestionē. p̄pterea q̄
cibū sumptū facit descendere ad fundū stomachi in quo uiget uir
tus digestiua. Sextū est. non dormire post prādiū. cuius documēta
postea tanguntur ī textu ibi. Febris pigricies. Septimū est. non diu
retinere urinā. Ex nimia enī urine retentiōe aliqñ sequitur difficultas
mingendi aut oīno phibitio a mictu. ut testatur Aui. xix. ī trac. ii. c.
de difficultate urine. Si s̄r ex nimia retentiōe fecali plura pueniunt
nocumenta. Indurātur enī feces in ītestinis pp̄ cōtinuā suctionē ue
naꝝ meseraicaꝝ cū ītestinis cōtinuatāꝝ oēm humiditatē a fecib̄
sugētiū. & sic remanēt sicce. Difficilis exitus ītestina opilās. ad quā
oppilationē pp̄ uētositatē. eductionis phibitionē & aliaꝝ secū acer
uationē sequuntur nocumenta in textu posteriori posita. ibi Spas
mus & c. Octauum est. non fortiter comprimere anū. ex hoc enim
sequitur tenasmon siue exitus longaonis. Vterius subdit autor q̄
omnia ista debite conseruans longo tempore sanus uiuere poterit.
¶ Autor ī hoc pas
su tāgit tria reme
dia generalia p̄ cō
seruatione sanitatis
nature humane & p̄cipue ipsoꝝ nobiliū. Primū est q̄ aīus hoīs de
bet esse letus & gaudens: cū letitia siue gaudiū etatē floridam facit

no modum
repletio
sup. uini.

no modum
uig. Re
q̄ uig. Re
p̄ uig.

Inc 1117

hoiēm in iuuentute cōseruat. uirtutē cōfortat. uitā plōngat. īgeniū
 acuit. & ad singlōs actus hoīem abiliōrē reddit. Et debet istud gau
 diū in regimine sanitatis cōueniens eē tpatū & nō excessiū. qā ex
 cessiū sincopim & mortē iducit. & maxime gaudiū cōpetit his q
 multū curāt & sollicitudinibus destruuntur. Et pōt ī ipsis de nouo
 acqri p usum cibi & uini delectabiliū & dimissione eoz q̄ tristitiā
 inducunt: & ihabitare cū sibi dilectis & similibus qbus uirtus con
 fortatur. teste Aui. xi. i. c. de casu uirtutis subito sic dicente. Et scias
 q̄ uirtus augmētatur cibo & uino subtili cōueniētibus & odorib⁹
 bonis. ex trāqllitate & gaudio & dimissioē eoz q̄ cōtristāt & rixari
 faciūt. & renouatiōe rez amabiliū. & habitatiōe cū dilectis. Scdm
 est trāqllitas animi. Nobiles. n. pp. nimis magnas & diuerfas curas
 quas hnt plus leduntur ceteris paribus q̄ qui mediocres sunt: Inq̄
 tatio uero mentis somnū maxie īpedit q̄ nobilibus summe utilis ē:
 qui cōiter nature sicce sunt atq; colerice. quibus permaxime som
 nus est utilis. Tertiū est moderata dieta. i. moderata sumptio cibi &
 potus: Nocumenta uero superflui cibi & potus postea dicemus.

No noc
 mthy
 mty
 gnu
 R. m. v. l. b.
 ad h. p. a.
 g. a. u. t. o. m.

Lumina mane man⁹ surgēs gelida lauet aq̄.
 Hac illac modicū p̄gat/modicūq; sua mēbra
 Extendat: crines pectat: dentes fricet: ista:
 Confortant cerebrū: cōfortant cetera mēbra
 Lote cale. sta pranse uel i. frigece minute.

In hoc textu au
 tor ponit. vi. docu
 mēta qbus cerebrū
 confortatur: & sifir
 singula corpis mē
 bra. Primū ē: postq̄
 hō de mane surre

xerit debet lauare oculos ī aq̄ frigida: mūdari. n. debēt ut ab eis re
 moucātur imūdicie palpebris adherentes & circa oculos exillētes.
 ne ab ipsis oculi corrodātur. Et istud satis inuit Aui. ī trac. c. de re
 memoratiōe cōseruatiōis sanitatis oculi: & rememoriōe eoz q̄ no
 cent ipsi. ut dicit. Ex eis autē q̄ abstergunt oculū & acuunt ipm est

submergi in aqua clara & apire oculum i ea. Et idē uult trac. iiii. c.
de cura debilitatis uisu. dicēs. Et ingredi aquā clarā uiridē & sub/
mergi i ea & apire ambos oculos i ea scdm q̄titatē q̄ possibile ē. Est
ex eis q̄ seruāt sanitatē oculi & cōfortant ipsum & proprie in iuue
tute. Cā aut̄ q̄re oculi magis debēt lauari i aq̄ frigida q̄ calida ē. q̄
unūquodq̄ cōseruatur suo simili: ut dicit Auic. in. i. c. i. Et ideo uult
Gal. in. iiii. cano. illo. Calidiora calidioribus indigēt adiutoriis: frigi
diora frigidioribus: sed sic ē. si oculi sūt frigide nature. ergo potius
debēt lauari aq̄ frigida q̄ calida. Scdm ē: q̄ hō debet lauare manus
quia sunt instrumēta q̄bus mundātur organa p̄ q̄ exeunt supfluita
tes cerebri. ut sunt aures. oculi. nares. Et ergo ob hoc manus debēt
esse munde. Plus tñ debent lauari i aqua frigida q̄ i calida. q̄a lotio
manuū in aq̄ calida generat uermes in uētre: & hoc spāliter dūmō
manus in aq̄ calida lauātur post sumptionē cibi ut inuit Auic. xvi.
in trac. v. c. i. ubi agit de uermibus in uētre genitis. Et rō ē: q̄a p̄ lo
tionē manuū in aq̄ calida post sumptionē cibi trahitur calor natu
ralis quo cōpletur digestio i stomacho ad extra: quare ip̄fecta sit di
gestio: q̄ potissima cā ē uermiū. Tertiū est: q̄ postquā hō surrexerit
a somno debet paulatim icedere siue se mouere. Cuius cā ē: ut sup
fluitates prie & scde digestionū q̄ sunt feces & urina descendant &
preparētur faciliori euacuationi. Quartū ē: q̄ postq̄ hō surrexerit
a somno debet extēdere manus & pedes & alia mēbra. Cuius cā ē:
ut trahātur uitales spūs ad mēbra exteriora: & per hoc subtiliātur
spūs cerebri. Quintū ē: q̄ debet crines pectere. Cuius cā est: ut apiā
tur pori p̄ hoc capitis & exeant uapores cerebri derelicti post sonū
& subtilientur eius spūs. Vnde usus pectinis multū cōfert uisui &
maxime sensibus prodest. Vnde dicit Auic. iiii. in trac. iiii. c. de cura
debilitatis uisus. Administratio pectinis super caput iuuatiua ē &
cōfert proprie sensibus. quare oportet q̄ ministretur omni die mul

ho m̄ q̄
vult maḡ
lania d̄
fronda q̄
plua.

in manu
not sum
uade aq̄
in d̄
ludr cono

ho d̄
u p̄uicij

totiens qm̄ attrahit uapores ad supiora & mouet eos a parte oculi.
 Sextū estiq; hō debet mūdare & fricare dētes. Cuius cā est: qā imū
 diciēs dētiū est cā fetoris anhelitus: sifr a dētib; imūdis spūs imū
 di eleuatur ad cerebrū ipm̄ pturbātes. Preterea: cōmixtio limosita/
 tis dentiū cū ipso cibo ab stomachū missa est cā corruptiōis cibi in
 stomacho. Modū aut cōseruādi sanitatē dentiū & bonitatē odoris
 eoz; tāgit. Aui. vii. in. c. de cōseruatiōe dētiū sub his uerbis. Et ex eo
 q̄ cōseruāt sanitatē dētiū ē ut colluatur os ī mēse bis cū uino ī quo
 decocta est radix titimalli. Est. n. pueniēs ad ultimū ī faciēdo bonū
 odorē: & nō aduenit faciēti illud dolor dētiū. Vterius autor in ulti
 mo uersu subdit aliq̄ pcepta gñalia. Primū estiq; hō lotus stupa
 uel balneo debet se tenere calidū: qā tūc pori sūt apti: & sic de faci
 li frigus possēt subintrare: & magna nocumēta corpi i ferre. Aliud
 est/q; postq̄ hō sumpserit cibū debet modicū stare: ut cibus pfecte
 descēdat ad fundū stomachi ī quo cōpletur digestio: deīn lēte ābu
 let & nō fortiter: ne pp motū fortē calor trahatur ad ptes exteri
 res: & p hoc īpediatur cibi digestio. Aliud ē/q; hō frigidus debet ca
 uere ne subito se calefaciat: sed paulatim. Mutationes. n. subire na
 turā ledūt. Oia. n. extra naturā molesta sūt. ut dicit Gal. ī cōmēto il
 lius canonis scdm̄ multū & repente.

No m
 gre dūm
 inuadi
 cō
 rōh rōid

No mal
 nā p q̄
 m̄ pūit
 dūm

q̄ p
 suphōm
 ē pūy

Sit breuis aut nullus tibi sōnus meridianus
 Febris. pigricies. capitis dolor atq; catharrus
 Hęc tibi proueniunt ex somno meridiano.

In hoc textu tā
 git autor. iiii. nocu
 mēta q̄ pueniūt ex
 sōno facto post prā
 diū. Quoz; primū
 est q; ex sōno meri

diano solet seq; febris qd̄ aliq; putāt uerificari de febre pueniēte ex
 oppilatiōe cām istius febris reddētes: qā tpe diei calor & spūs mo/
 uētur ad exteriora: & sic uirtus digestiua ī die est debilis. Digestio
 enī pfecta est qn̄ calor & spūs ad iteriora mouentur: pp quoz; mo/

No m
 hoc q̄
 nq; mēu
 rumpit

tū calor naturalis incenditur. Et sic tps noctis est tps pfectionis di-
gestiois. Indigestio. n. & cruditas humorū est cā oppilatiois: q̄ oppi-
latio est cā febris: scđm Auic. in. iiii. in pluribus passibus. Secundū
nocumētū est pigricies: q̄ ex eadē cā uidetur oriri. Ex materia. n. in
digesta & grossa: grossi eleuātur spūs: q̄ moti ad mēbra corpis gra-
uedinē corpori inducūt: quēadmodū spūs subtilis & leues leuitatē
animi & corporis iducūt. Tertiū est dolor capitis: qui ēt ex eadē cā
pugnare ur̄. Ex cibo. n. idigesto ī stomacho eleuātur grossi spūs ce-
rebrū pturbātes: q̄ spūs sunt cā discolorationis ēt faciei q̄n ad cutē
mouētur: q̄a ubi est materia grossa: necesse est q̄cqd ex tali materia
dissoluitur eē grossum: ut inuit Gal. in cōmēto illius amphorismi.
Et qui crescūt sic inquit. Quicqd. n. de q̄libet re dissoluitur: ei un̄
dissoluitur necesse ē ut assimiletur. Quartū nocumētū ē catarrus:
qui silt̄ ex eadem cā ur̄ oriri. s. ex reumate. Reuma. n. dī oīs fluxus
materie de mēbro ad mēbrū ī q̄cūq; pte corpis fuerit. sed scđm q̄
ad diuersas ptes corpis fluit. diuersa sortiter noīa. Q̄ n. n. mouetur
ad pectus siue ad mēbra spūalia uidelicet ad pulmonē. dī catarrus.
Scđ q̄n fluit ad fauces siue ad colatorium palati. dī brācus. Et q̄n
fluit ad nāres dicitur coriza. ut habere in istis uersibus.
Si fluat ad pectus dicatur reuma catarrus. Ad fauces brancus. ad nāres dico corizam.

Preter tñ p̄dictorū nocumētōrū cās narratas alie p̄nt assignari mā-
gis efficaces. Cā nāq; primi nocumēti. s. febris q̄ aliq̄n est effimera:
aliq̄n putrida. est febris qdē effimere retētio fuliginū ī somno diur-
no. quaz̄ resolutionē uigilia facere consueuerat. qbus acruatis &
spiritib; admixtis ī eis accēditur calor extraneus causans febrē effi-
merā. Febris uero putride putrefactio humiditatū multiplicataz̄
ex somno diurno ad cor effumatiū. Secundū uero nocumētū. s. pi-
gritia cōtingit pp̄ hūiditates p̄ somnū diurnū retētas circa muscu-

2° d. p̄
suma.

in ma di
mm.

2^a febris
thm.

2^a febris
mēta.

los cordas & iuncturas qbus torpescūt & tarde redūtur ad solitos mot⁹. Tertiū uero nocumētū exsimili cā oritur. s. ex humiditatib⁹ & uaporib⁹ p somnū meridianū retētis. q moti uersus caput & ce reb rū. dolorē ingerūt. Quartū uero nocumētū uidelicet catarr⁹ quo uniuersaliter oē reuma significatur cōtingit p pterea. q a uapo res & fumi q undiq; p cutē hora uigiliaꝝ resolui solēt i sōmo diu no ad caput redūt. ubi inspissati recidūt iteri⁹ reumatizātes. Aui. aut in. i. c. fen. iii. do. ii. ca. ix. alia sup addit nocumenta sōni diurni. quoz primū est generare egritudines humiditas. ut guttas & parali ses ex retētioneib⁹ humiditatū q de die magis resolui solēt. Secūdū est corruptio coloris faciei pp humiditates aquosas urine. similes i sanguine multiplicatas ex somno diurno. resolui solitas tpe uigilia rū. q ad faciei cutē cū sanguine expulse reddūt eā tumidā & decli nantē ad citrinitatē. Tertiū ē generatio splenis. i. plētice passiōis in dispositis ad eā. Cuius cā ē retētio humoris grossi melāconici i sple ne ex sōno diurno. sicut. n. iuuāt uigilie motū & liberū trāsītū hui⁹ grossi humoris p cānales strictos cū calore diei uias apiēte. sic som nus ipedit maxime diurnus. cū tūc istet hora secūdū plurimū trāsīt us melācolie p cānales suos. & maxime p illū cānalē. q a splē trāsīt ad orificiū stomachi gfa puocationis appetitus p quē splenis sup fluitas emūdari solct. Nō. n. cōuenit ut de nocte puocet. sed de die potius appetitū cibi. Quartū ē relaxatio neruoz seu remolitio co rum. Cui⁹ cā est p hībitio resolutionis humiditatū quā facere solent uigilie diurne q interius retēte neruos imbibūt. Quintū ē debilita tio appetitus. Cuius cā ē p hībitio resolutionis q ē priā cā famis: alia cā est repletio stomachi ex fumis uaporib⁹ & humiditatibus remol lientibus & saturātib⁹ orificiū stomachi. Sextū ē generatio aposte matū. Cuius cā est. q a supfluitates per somnū diurnū multiplicat colliguntur sepe in aliquo mēbroꝝ: & ipsum intumescere faciunt.

*No my
fines
mi pu
mag.*

*No aha
mucha
m. sū*

2

3

4

5

6

Ma in
in nocte
in diuina

2^a ca.

Et ulterius di. Aui. q. due de potiorib⁹ cāis pp q̄s nocet sōnus diurnus sunt. prima qdē: q̄a cito iterrūpitur p̄pterea q̄ calor dici trahit uersus exteriora calore corporis. & ecōtra somnus ad iteriora. Vñ motus puenit agitatiu⁹: & iō cōsultitur tūc dormire uolentib⁹ q̄ in umbra dormiāt: & i tenebroso loco. secūda uero p̄pterea q̄ reddit naturā stupidā & q̄si p̄teritā retrahētē se ab eo i quo erat. s. a digestionē cibi. Aduertēdū tñ est q̄ licet sōnus diurnus gnāl'r uitupetur & nocturnus cōmēdetur. ex diurno tñ ille minus uitupatur: q̄a mane est usq̄ ad tertiā. s. ab ortu solis usq̄ ad tertiā post ip̄m. Iuxta illud ypocratis p̄nosticoꝝ secūda dicentis. Sōnus ut moris est cōueniens & naturalis ut noctē nō effugiat & diē nō ipediat est laudabilis. cōtrariū uero est iprobādus. minus tñ si a mane usq̄ ad tertiā tenuerit. Quāq̄ tñ somnus diurnus & meridianus intācū a primis medicine iūetoribus detestetur. moderno tñ tpe nō oīs sōnus diurnus ē uituperādus: & p̄prie si i eo qnq; cōditiōes obseruātur ut uult barrucius. Prima est ut sit cōsuetus: secūda ut nō sit illico supra cibū: tertia ut nō sit capite depresso: quarta ut nō sit lōgus: quinta ut nō fiat ab eo subito stupida & repētina expergefactio: sed morosa.

Al. in nocte
omni
et huiusmodi
prop qd

In hoc textu autor ponit q̄ttuor nomina. Quattuor ex uēto ueniunt i uētre retentorum cumentia pueniētia. Spasmus: idrops: colica: uertigo q̄ttuor ista. ex retētiōe uētosita

tis i corpe nō quoz primū est spasmus cuius cā est: q̄a uētositas retēta sepe capit raptū ad iūcturas: & neruos ipsos replēs ex quoz repletiōe seqtur ipsoz cōtractio q̄ uocatur spasm⁹. Et ab Aui. ii. i ca. de spasmō: spasmus sic diffinitur: Spasmus est egritudo neruosa: q̄ mouētur lacerti ad p̄icipia sua & inobediētes sunt i dilatiōe corpe.

Et iste spasm⁹ ē duplex: Nā qdā ē ex repletiōe i quo mēbrū abbreviatur & igrossatur p̄p rē ip̄lentē: sicut coriū aut corrigia cū ē res

Et in hoc
libro
ca. 1. p̄p̄m

Al. in nocte
omni
et huiusmodi
prop qd

In nocte
omni
et huiusmodi
prop qd

Al. in nocte
omni
et huiusmodi
prop qd

implens abbreviatur & igrossatur. & iste spasm⁹ fit subito. Ali⁹ est
 exinanitiōe i quo cōtrahitur lōgitudō & latitudo: & minoratur mē
 brū scdm lōgū & latū: sicut i pgameno: cū apponitur igni fit cōtra
 etio scdm lōgū & latū & iste spasmus fit paulatī. Secūdū nocumē
 tū est ydropisis: q̄ est morbus materialis causatus ex re frigida plu
 rimā igrediēte & inflāte mēbra aut loca partiū: in qbus regimē. i. di
 gestio ciboꝝ fit & humor: ut dicit bartrucius. Idropisis. n. nō gene
 ratur nisi cū sanguis nō gnatur: ut dicit Gal. vi. particula āphorif
 moꝝ i cōmēto illius. Emorroides sanāti antiq̄s. Et est triplex ydro
 pisis. s. ypozacha: ascites & timpanites: & de timpanite itelligitur
 istud scdm nocumētū. Timpanite. n. ut dicit Bartrucius fit a mala
 cōplexiōe frigida stomachi & epatis p̄hibēte cibū trāsmutare i chi
 mū & humorē benignū aut sanguineū: q̄re cōuertitur i rē uētosam
 q̄ dū nō expellitur p̄ eructuationē aut aliūde opilatiōe uiaz p̄hibē
 te uel uirtute expulsiva: uel sc̄q̄stratiua seu supfluitatū debili existē
 te colligitur iter ciphac & mirach uētris & causat ydropisim. Ter
 tiū nocumētū est colica q̄ est egritudo multū dolorosa: facta i ītesti
 no dicto colon: q̄ est unū de ītestinis grossis: quē admodū ylica est
 egritudo dolorosa facta i ītestio gracili dicto ylion: & sūt iste egrit
 tudines sepe ex uētositate iolusa i dictis ītestinis. Quartū nocumē
 tū est uertigo & est egritudo cū q̄ uī hoī q̄ oīa uoluātur in girum:
 Cuius egritudinis cā est uētositas ad cerebrū mota q̄ pp̄ eius i cere
 bro motionē uertiginē facit. Et ista q̄ttuor nocumēta cum qbusdā
 aliis pulcre cōmemorat. Aui. xviii. i. c. de reb⁹ q̄ nocēt colicis dicēs.
 Et scias q̄ retētiō uētositatis multotiēs facit accidere colicā: p̄pte
 rea q̄ subleuat eā & reprimat ipsam: ita ut aggregetur res una & q̄
 facit accidere debilitatē in ītestinis. Et q̄nq; p̄ducit illud ad ydro
 pisim. Et q̄nq; generat tenebrositatē & uisus uertiginē & epilensia.
 Et q̄nq; retinetur in iunctura: & facit accidere spasmum.

.29 p̄
rx. i. n. n.

Quar
uētositas
tū in
ydropis

Quar
mē ydro

Ydro
ydropis

Chimū

Quo
uētositas
tū

Quar
uētositas
mē

Quar

Quo
uētositas
mē

In hoc textu au
tor ponit unū docu
mētū pro cōserua
tione sanitatis dicēs: q̄ hō ī cena debet eē sobrius & se nō multū ci
bo replere: q̄a nimia repletio nocturna iducit īpedimētū somni: tor
tionē uētris: inquetudinē corpis postulas ī facie: grauitatē capitis in
mane: & maliciā oris. Dubiū iā incidit utrū maior q̄ntitas cibi sit su
mēda ī prādio q̄ ī cena. Pro cuius decisione aduertēdū est q̄ scdm
diuersitatē corporis: maior aut minor q̄ntitas cibi sumēda ē ī prādio
q̄ ī cena: q̄a corpa aut sunt ī morbū decidētia: aut sub latitudine sa
nitatis. Si ī morbū deciderint: aut cū humoris uitio aut sine humo
ris uitio. Si sine humoris uitio: sic ē magis cenādū. Cuius rō est: q̄a
natura ī talibus solū est ciborū digestioni intēta: nō aut supfluitatū
maturatiōi: carēt. n. eis q̄ si cū humoris uitio patiātur cōueniētius ē
prādio maiore: uñ Aui. in. iiii. in trac. y. c. de cura epilēsie. Ille cuius
cōsuetudo nō tolerat ut semel reficiatur: diuidat cibū suū q̄ est mi
nor refectione sua ī tribus p̄tibus: & sumat duas tertias ī prādio &
tertiā ī cena post exercitiū subtile rōne sic persuadetur: qm̄ illo tpe
pro quo natura debilis iuuatur ī digestiōe calore solari uiuifico: &
resoluūtur āplius supfluitates amplior sumēdus est: hoc aut magis
fit ī prādio q̄ ī cena: ergo & c. Preterea ī die calor uitalis adest sola
ris & locis digestiuis cū sit uite p̄icipiū: quare ad digestionē diur
nalē tūc duplex opabitur calidū: nocte uero nō. Et ēt nocte natura
magis est circa supfluoꝝ digestionē ī talib⁹ intēta: nō ē ergo īpediē
da multa ciborū exhibitio: quis. n. calor ī plerisq; fortificetur ī no
cte spirituū retractione & somni reductione nō tñ pōt hmōi calor
duo: ut alimētū & supfluitates digerere. Cōuenit itaq; ī his cenā bre
uiare. Si uero hmōi corpa sub latitudine fuerint sanitatis: aut sunt
sufficiēter sana robusta supfluitatibus sensibilibus carentia: cū oēs

no p no
uicūty of
ph hoc ma
na rano

no p no
uicūty of
ph hoc ma
na rano

no p no
uicūty of
ph hoc ma
na rano

no p no
uicūty of
ph hoc ma
na rano

expellat sua uia: ut athlete: & hos expedit cena maiorare. Tū q̄a natura eorū nocte solū ē digestioni ciborū itēta: & nō supfluoꝝ maturationi: cū illis fere careāt: Tū q̄a solū robur corpis intēdūt: qđ & nocte acq̄ritur magis cū āplior fiat sanguificatio distributio & spirituū in his generatio. Si autē corpora fuerint a dicto tēpamēto & robore distātia: sicut sūt plurima usq; ī egritudinē nūc deueniētia: talia aut exercitātur exercitatio forti cōtinuo & uehemēti aut nō: si sic: ut sunt uictū manibus q̄rētes: melius est eis prādiū sup cenā maiorare. Cuius cā est: q̄a alimētū nō solū expetitur pp nutrire: sed pp humectare mēbra ac irrorare ne aresiat ex forti motu: & resistatur resolutioni caloris: pp qđ oportet plus cibi exhiberi in prādio: neq; pp exercitiū talia corpora cessant ab eorū digestionē: cū ita sint cōsueti. Vsus. n. est res p̄ter naturā. Est & calor uehemēs pp exercitiū potēs sup digestionē in eis: pp qđ uidemus eos ter in die cū appetitu comedere & benedigerere. Si autē nō utantur forti & laborioso exercitio continue sicut p̄dicti: dupl̄r illud euenit: q̄a aut solū q̄nq; utūtur exercitio forti & laborioso & nō cōtinuo: aut solum utūtur exercitio debili. cū quo stat multiplicatio supfluitatū: si utātur exercitio plurimo forti & laborioso pp occupationes necessarias ī uita & ad salutē: sicut ciuiles uiri q̄ plures circa bona fortune negociātes ad salutem: interdū exercitio forti & laborioso mouētur: & diu equitātes uel itinerantes aut aliud quoddā fortius a cōsueto agētes exercitio: & his utilius est cenā sup prandiū amplius augere: Cuius rō est: q̄a si tales prandiū augerēt cū nō sint consueti a deo forti & laborioso exercitio agitari ut priores ipsoꝝ: iā corrūperetur digestio: maloꝝ humoꝝ generatiua. Item p̄pter motū superfluū calor hoꝝ disseminatione est debilitatus: cuius qđē unctio que magis nocte fit q̄ die potissima est fortitudinis & digestionis causa: quare in cena instāte nocte alimētū amplius pōt administrari. Itē isti prius

nō laborioso utebātur exercitio: & sic corpus eorū hūiditatibus ple-
nū est qb⁹ & paruo cibo sufficiēter pōt resisti resolutiōi & exsiccā-
tioni factis per motū ī die occurrētē. Si uero paucis debilib⁹ exer-
citiis & paruis occupationib⁹ ī uita utātur: p̄cipiēdū ē ipsīs melius
prādere q̄ cenare. Et declaratur sicut istud ī corpib⁹ nunc egrotāti-
bus appuit. Cū. n. hi sunt debilis digestiōis: ut plimū iuuātur p̄ ca-
lorē solis & lucē: ualde uiuificos: cōfortātur. n. īde spūs p̄ suū file.
Ipe. n. ē lux: aut effigiē hēt lucis scđm Aui. Iuuatur ēt qa supfluita-
tes: tunc meli⁹ expellūtur poris aptis de die q̄ de nocte. Preterea no-
cte nō oportet eos multo cibo sed pauco repleri: cū natura tunc itē-
ta est: magis circa digestiōē humorū crudorū: quos sōnus hēt ma-
xime digerere ac ad benignū reducere. Licet. n. nocte digestiua for-
tificetur uirt⁹ nō tñ adeo q̄ ualeat cibū & supfluitates digerere. Ad-
uertendū ē īsup q̄ ī exhibitōe cibi maioris aut minoris ī prādio q̄
in cena maxie seruādus est usus: qa cōsuetudo est res maxia ī con-
seruatiōe sanitatis & egritudie curāda. Scđo regiminis acutorū: qđ
ōnditur ex eo q̄ eius mutatio & maxie subita uehementer ē lesiua.
Vñ Dama. Mutare consuetudinē nociuū est & molestū: & p̄cipue
senib⁹. Et ideo prauē cōsuetudines abolēde sunt. sed nō mox eo q̄
natura nō sustinet repentinās mutatiōes. Et sicut patet q̄ ulius mā-
iorādū est prādiū sup cenā. cū plime egritudies sunt materiales &
plima corpa lapsa. Si tñ solum semel ī die comedatur meli⁹ ē cibū
in cena exhibere nisi oculi aut cereb⁹ patiātur tunc. n. melius est in
prādio exhibere cum nō parū egrotātis nocet oculis & cerebro. Vl-
terius circa textum ē notādum q̄ nō solum repletio nocturna siue
in cena nocet stomacho. imo ois repletio cibi generat. n. opilationes
febres: putredines: apostemata: & lepram: quia est cā in digestiōis:
q̄ autem omnis repletio nocitiua est stomacho declarat Aui. xiii. in
trac. i. c. de reb⁹ quas usu leduntur stomachus & intestina. dicens.

No nocimēta purgētia ex nigra & kplēta
sicut ī p̄uhs sicut ī rna:

Ex rebus magis inimicis stomacho est repletio: & ppter illud non augetur corpus gulosi qm̄ cib⁹ ei⁹ nō digeritur. q̄re nō crescit ex eo corpus. Ille aut̄ q̄ cibo abstinet dū tm̄ remanet aliqd̄ appetitus eius augetur qm̄ stomachus eius bñ digerit cibū. Et sic ualde cauedū ē ne stomachus torq̄atur & multū grauetur ex cibo ita ut anhelitus angustiatur: & pulsus uelocitetur & sifr̄ repletio nauseatiua & fastidiū iducēs: multū est euitāda: & spāl̄r ex malis nutriētib⁹. Nā si fastidiū sit ex grossis nutriētibus: pueniūt iūcturaz̄ dolores & renū: & podagra & grossicies splenis & epatis & regulariter egritudies flegmaticæ & melācolicæ. Et si fastidiū sit ex nutrientibus subtilib⁹ pueniunt febres acute & maligne: & apostemata multū acuta: igitur euitāda est repletio nauseatiua: nō igitur tm̄ est comedendū: qn̄ stomacho maneat aliqs locus uacuu⁹: nec ex toto debet desiderium sopiri: sed retineri debent aliquæ reliquie appetitus: & hoc spāl̄ter obseruandū est in habentibus appetitū fortem. Sunt. n. aliq̄ quoz̄ appetitus naturaliter multū sopitus est: & isti forte debent plus comedere q̄ appetunt.

No 20
plonam
ufran
maxi
cyp̄o da
i nq̄ 26
ma mor

No.

In hoc textu ponuntur aliq̄ p̄cepta q̄ hō sane cupiēs uicere necessario debet obseruare añ sūptionē cibi. Quoz̄ primū est q̄ hō non

Tu nūq̄ comedas stomachū nisi noueris añ.
Purgatū uacūq̄ cibo quē sumpseris ante
Ex desiderio poteris cognoscere certo
Hec tua sunt signa subtilis in ore dieta

debet sumere cibū nisi nouerit stomachū suū eē purgatū malis humoribus qd̄ sit puo mitū expellēdo humores putridos & malos in eo existentes: q̄a si sumeretur cib⁹ p̄dictis malis humorib⁹ i stomacho remanentibus ex cōmixtione taliū humorū cū cibo: cibus sumptus corrūperetur. Secundū p̄ceptum est. q̄ hō nō debet sumere cibum de nouo nisi p̄senserit cibū sumptū i stomacho suo fore dige

no
stum & ab eo euacuatur: quia nihil est deterius in humano corpore quam intro
mittere cibum super alium qui non est digestus: sed digeri incipit. Nam
supersumptus cibus prioris digestionem inchoatam impedit. Et digestio
prioris ante complebitur quam transiens ad epas per uenas miseraicas ducet se
cum cibum supersumptum indigestum. unde crudi humores in corpore multiplica
buntur. Vt in textu ponuntur duo signa euacuationis stomachi a
cibo passumpto. Primum est desiderium certum. id est uera fames. Et pro intellectu
istu istius sciendum est quod duplex est fames. scilicet uera & mēdosa. Veram Gal.
describit. ii. Amphorismos in commento illius canonis. ubi dicit. Indi
gētia non oportet laborare. dicens. Certa fames est cum homo cibum indiget un
imensus sequatur appetit. Sed mēdosa fames est cibi appetit. cor
pore non indigere. Et sic ut uera fames fit ex contractione & corrugatio
ne uenas officii stomachi precedentibus a succione membrorum manitorum
cibo indigentium. sic mēdosa fames solet ab his fieri que stringunt & ru
gant orificium stomachi membrum cibo non egentibus. ut ab actu frigi
dis stipicis aut acetosis. Et istius signi & secundi precepti precedentis com
memorat Aui. i. i. doctri. ii. ca. de eo quod comeditur sic ingens. Opor
tet propterea ne aliquis comedat nisi post desiderium neque in hoc tardetur
cum desiderium ebullierit. id est forte fuerit nisi mēdosum fuerit. ut ebriorum de
siderium & hūmū fastidium: quoniam tollerare famem stomachum putridis &
replet humoribus. Et postea eodem capitulo dicit. Et neque ipse neque oēs qui
sanitatem habere uolunt aliquid comedant nisi desiderium fuerit certum & sto
machus & superiora intestina a prioribus nutriente euacuata fuerint. Quod
enim in corpore existit deterius est si nutriens super nutriens quod non est digestum
mittetur. Secundum signum quod significat super certo desiderio siue certa fa
me est subtilis dieta precedentis. id est uera administratio cibi: quoniam. n. illam sequitur
fames significatur esse certa & uera. Sciendum est insuper quod in una & eadem
refectione pessimum est si multos & diuersos coniungere cibos: ut carnes &
pisces. uel pullos & porcum: & postea prolongare tempus in comedo: quia pri

no
¶ Quod modo positum est in una refectio
necesse est diuersos coniungere cibos:

mus cibus iā digeri incipit cū aduenit ultimus: & sic ptes cibi diffi-
 miles fiūt ī digerēdo: sic q̄ p̄sumpte prius digeste sunt q̄ postre-
 mo sumpte sue digestiōis mediū attigerint: un̄ fit q̄ q̄dā corrūpūt
 alias. Et istud inuit Aui. i. i. doc. ii. c. de eo qd̄ comeditur dicēs. Et ni-
 hil qd̄ deterius est q̄ diuersa nutrimēta simul adiūgere: & post hoc
 in comedēdo tps̄ plōgare: cū. n. postremū nutriēs aduenit primū iā
 incipit digeri: nutriētes ergo ptes ī digerēdo nō similātur. Sciēdū ē
 tñ q̄ plōgatio ī comedēdo moderate facta fere una hora: grā bone
 mastigatiōis & trāsglutitiōis ē laudabilis & plimum cōferēs ad cō-
 seruationē sanitatis: q̄ p̄fecta cibi mastigatio cum morosa trāsglu-
 titiōe siue ingluuie est ueluti media digestio: sed mala mastigatio
 uel digestiōē cibi īpedit uel uehementer retardat: sed plōgatio in
 cōcedendo cū iterlocutionibus & pausis duabus uel trib⁹ horis est
 plimum nociua: & sequūtur ex ea nocumēta p̄narrata.

In hoc textu tā /

Persica: poma: pira: lac: caseus: & caro salsa:
 Et caro ceruina: leporina: caprina: bouina.
 Hec melancolica sunt infirmis inimica.

gūtur decē cibi siue
 alimēta melancoliā
 generatiua aut infir-
 mis inimica. Quo /

rū primū ē comestio p̄ficor: de qb⁹ Gal. ii. ali. c. xix. dicit q̄ & ho-
 rū succus & qd̄ uelut caro facile corruptibilis ē: & oīno qd̄ prau⁹
 q̄re n̄ oportet: sicut qd̄ ē post aliud alimētū offerre: corrūpūtur. n.
 supnatātia. Meminisse aut̄ oportet huius: qd̄ cōc ī oib⁹: q̄cūq; caco-
 chima humida lubrica & facile subire potētia: pp hoc oportet ipsa
 comedere priora aliis: sic. n. ipsa celeriter subeūt: & illis uia faciunt:
 ultimo at̄ sumpta simul corrūpūt & alia. Et ita patet q̄ istud dictū
 debet itelligi de p̄ficis comestis post cibū aliū: q̄ ipsa sūpra añ ci-
 bū bona sūt stomacho uētrē leniētia atq; appetitū puocātia. Iuxta
 illud Aui. ii. cano. c. de p̄ficis: dicētis. Matura sunt bona stomacho:

q̄re p̄st
 na p̄st

q̄re p̄st
 na p̄st

nō d̄
 loq; p̄st

& in eis est uirtus faciendi appetitū cibi. Et subdit Aui. Et oportet
qdē ut nō comedātur post aliū cibū: qm̄ corrūpūtur post eū: sed p̄/
cedāt añ cibū. Silr Serapion ī aggreg. c. de eis: auctoritate Diascori
dis ait: matura ex p̄ficis sūt bōa stomacho & molliūt uētrē. Imma/
tura uero strīgūt & qn̄ deficcātur strīgūt fortius: & decoctio sicco/
rū qn̄. s. bibitur p̄hibet fluxū hūiditatū ad stomachū, & uentrē: &
qn̄ trita sup locū puluerizātur un̄ fluit sanguis abscindēt eū. Et li/
cet p̄narrata hēant iuuamēta: q̄a tñ humore generāt putrefactibi/
lē: nocitiua sunt īfirmis: & maxie qn̄ indebite sumūtur. Et sunt p̄fi/
ca frigida ī primo gradu & humida ī sc̄do. Secūdū ē pira siue co/
mestio piroꝝ. Et cā eius ē: q̄a pira & gñalr oīs fructus recēs nō co/
ctus replet sanguinē aquositate buliente ī corpe: & sic p̄parāt san/
guinē ad putrefactionē: & p̄ cōsequēs nocent egris. Pira silr ut di/
cit Aui. ii. can. c. de eis: a p̄prietate inducūt colicā. Ipsa tñ iter cete/
ros fructus multos īpinguāt: p̄pterea porci ex ipsis piris īpinguā/
tur plusq̄ ab aliq̄bus aliis fructibus. Et q̄a pira uentositatē generāt
& sic iducūt colicā. V̄sus hēt q̄ pira & alii fructus uentositatē fa/
cientia cū carnatiuis. i. uētositatē expellentibus comedūt: uel possu/
mus obuiare nocumēto ipsoꝝ supbiendo uinū uetus odoriferū &
meliora pira sūt q̄ magis odorifera sūt & magis dulcedinē parti/
cipātia. & ēt meliora sunt decocta q̄ cruda: & p̄nt decoq̄ cū aniso
feniculo & zuccaro. Tertiū ē comestio pomoz: de q̄bus dicit Aui.
ii. cano. c. i. q̄ assiduatio comestionis eoꝝ facit euenire dolorē ner/
uoz. Et poma ēt malā hñt p̄prietatē ī generādo uētositatē ī secū/
da digestiōe: q̄re nocēt egris: & ēt p̄p̄ similitē cām illi q̄ dicta ē de pi/
ris. Et ista dicta de piris & pomis maxie itelligēda sūt de ipsis cru/
dis & nō de ipsis coctis. Et nedū isti fructus ab infirmis sunt uitā/
di: imo oēs fructus īplētes sanguinē aquositate ebuliēte: ut fructus
recentes: quoz succus in hūano corpe ebulit sicut mustū: & succus

q̄ long fr̄ij

l. viij q̄l̄t̄

nam p̄a
noctua

Lunar no
ctua p̄p̄
noctua

noctua
noctua

noctua
noctua

noctua
noctua

noctua
noctua

noctua
noctua

noctua no q̄re oīs fructoz hñt p̄p̄ noctua

fructuū ebulliant exteriori i vase: & hoc pp calore solis derelictū in
 eis cū maturabatur. Isti. n. fruct⁹ pp ebullitionē succi coz pparant
 sanguinē ad putrefactionē: licet pro hora q̄ sumūtur Iuuamētū p̄
 stent humectatiōis. Et de hac cā Aui. febricitātibus phibuit fruct⁹
 maxie recētes in. iiii. tract. ii. c. vii. dicēs. Et oēs fructus nocēt febrī
 citāti cū ebullitiōe sua & corruptiōe in stomacho. Quartū ē come
 stio lactis. Cuius cā ē: qa lac de leui corrūpitur & in fumū aut acce
 tositatē cōuertitur ī stomacho imundo: sicut ut plimū ē stomachus
 febricitātis febre putrida: & ergo febricitātib⁹ febre putrida nō cō
 ceditur. Et filī ē malū hñtib⁹ dolorē capitis & siticulosi & plibus
 aliis de qbus loquitur Ipcras. v. pticula amphorisimo: amphorisimo
 illo. Lac dare caput dolētib⁹ malū &c. Vcrū ē tñ q̄ in aliqbus pas
 sionibus cōuenit sicut in ptisi & ethica & aliqbus aliis put ēt dicit
 Ipcras amphorisimo iā allegato. & ēt īserius aliqd dicitur ibi. Lac
 ethicis sanū &c. Et licet lac in p̄dictis passiōibus uitupetur: In sa
 nis tñ laudabile ē & hoc si in stomacho & epate bñ digeratur. tunc
 enī ītestina lauat sua aquositate. & mūdificat butirositate sua hūori
 bus uenenosis repugnat. mēbra humectat. caseitate sua uulnera pe
 ctoribus iuuat & pulmonis gutturis renū quoq; ītestinoꝝ & uesice
 morsurā acutoꝝ humoꝝ ī ītestinis mitigat qa uisceribus iuiscatur
 & humoꝝ phibet morsum. Preterea conuenit lac corpibus tēpatis.
 quoꝝ stomachus mundus ē a colericis & fleumaticis hūoribus. In
 his. n. lac bñ digestū multū dat nutrimentū: laudabilē sanguinē ge
 nerat carnē augmentat. totū corpus laudabiliter humectat. exte
 rio ra pulchra facit. ut refert ysaac ī dietis ul'ibus. Et ibi ēt auctoritate
 Ruffi dicit q̄ lac bibentes iciunos esse oportet & bibatur calidum
 cū exeat ubera. neq; aliqd comedatur quousq; digeratur: & labor &
 nimius motus caueatur. Non est tñ quiescendū oīno a deambula
 tione sed deambulādum est suauiter quousq; in stomachi fundum

fructus
quo nocet
in stomacho.

Quo loco
romestho
nocent.

Quo loco
no nocet
p̄t.

Idem
necesse
est colubis

descēdisse sentiatur. In distēpatis uero corporib⁹ lac nō cōuenit. In calidis. n. corpib⁹ cito mutatur ī fumositatē & colerā: in frigidis uero ī acetositatē & putredinē. In stomacho ēt īmūdo lac nō cōuenit: q̄a ī eo corrūpitur. Circa electionē at lactis sciēdū ē q̄ magis eligēdū est lac mediocre ī uia nutrīmēti & nō subtilissimū sicut lac capre meli aut ēt asininū neq; p̄guissimū & grossissimū: sicut lac uaccarū & pecudū. Eligēdum ē igr lac capre: nō. n. hēt tm̄ aquositatis sicut lac cameli qd̄ nō est aptū ad nutriēdū rōne nimie humiditatis: sed uentris subductiuū: nec hēt tm̄ pinguedinis & grossicie seu caseitatis & unctuositatis sicut uaccarū & pecudū qd̄ ppter grossiciē & unctuositatē est uenarū opilatiuū: uentositatū gn̄atiuū: & difficilioris digestiōis quā sit necessariū ī regimine sanitatis. Eligatur igitur lac capre nō nimis p̄pinq̄ partui: nec nimis distātis a partu nō pinguat̄is: nutrite ī bonis pascuis & ī tpe quo repiūtur meliora pascua.

Quitū est comestio casei & pōt itelligi de oī caseo maxie tm̄ de ueteri: Cuius rō est q̄a caseus recens est frigidus & humidus & grosse substantie & difficilis digestiōis & opilatiuus & lapidis gn̄atiuus & nō multū cōpetit uia cibi ī regimine sanitatis. Et caseus uetus ē calidus & siccus pp̄ sal. facit cibū digeri & difficulter digeritur parū nutrit & male: ī stomacho nocet: & nimis deficcāt: & minus cōpetit q̄ recēs. Et si aliqs caseus est medius iter nouū ueterē & uiscosū & frāgibile durū & mollē & parū declinans ad aliqlē dulcedinē: nō nimis salsus: nō lachrymosus: cū iciditur saporis delectabilis & boni odoris: cuius ī stomacho mora nō diuturna ex bono lacte cōueniēter factus sufficiēter unctuosus: talis utiq; caseus bonus est: & iter alios magis est diligendus: & post cibū sumptus nō multa q̄titate: multa uero q̄titate stipatus in uia cibi ulr̄ est malus: stomachū grauas & inobediēs digestioni: & opilatiuus: & lapidis in renib⁹: & humorū grossorū ī corpe & uetositatē gn̄atiuus. Solū igr ille caseus est

20 hinc
lactis
voc.

hinc dicitur
p̄p̄no.

In corpore
māno
oculū

In corpore
māno
oculū

128
bonus quē dat auara manus. Sextū est caro falsa. Caro. n. falsa siue
sole siue fumo exsiccata cuiuscūq; gñis aut aialis fuerint: gñat san
guinē grossū & melācolicū: & p cōsequēs nocet infirmis: nec est cō
ueniēs sanis. Et istud iuuat Auic. ii. i. doc. ii. c. xv. in fine dicēs. Et exē
plū spissi pauci nutrimēti mali chimi. i. mali humoris est caro soli
ta. Septimū est caro ceruina: q̄ silr est sanguinē melācolicū gene
rās. teste Rasi. in Almāfore. c. de aialibus siluestribus & domesticis.
Octauū est caro leporina q̄ silr sanguinis melancolici est gñatiua.
Dicit. n. Rasis de ea loco p̄all. Ipsa. n. plus aliis melācolie gñatiua ē.
Et de ista ēt dicit Isaac i dietis uñib⁹ q̄ nō cōuenit i uia cibi: sed so
lū in uia medicine. Et est sciēdū q̄ ista caro leporina & silr ceruina
cū puenerit ad antiqtatē simplr sunt euitāde. si tñ aliquo mō cōue
niant meliores sunt iste carnes cū partui sūt p̄pinq̄ ut siccitas eorū
obtēpetur ab etate: & ēt sunt euitāde: nisi sint pingues: nā ex ea pin
guedine obtēpatur siccitas. Nonū est caro caprina. Decimū ē caro
bouina: q̄ iste carnes ēt sunt carnes melācolice. Nā Isaac in dietis
uñib⁹ de eis dicit. Caro caprina & bouina sunt pessima dura i dige
stione tarda: & digesta grossum generāt sanguinē & melancolicū.
Et Auic. ii. can. c. de carne caprina dicit. Caprina uero non est bona
multū: & eius humor fortasse ē malus ualde: Et sub istis ēt itellige
carnē hircinā & uaccinā q̄ peiores sunt p̄dictis carnib⁹. i. caprinis
& bouinis. Nā de eis dicit Auic. ii. can. c. de carne. Et caro uaccina
& ceruorū hircorū siluestriū & magnaū auium facit euenire febres
quartanas. Et de carne uaccina adhuc dicit q̄ caro uaccina pluri
mī nutrimenti est grossa melancolica generās egritudines melan
colicas. Et ulterius dicit q̄ caro uaccina generat leprā. Et de carne
hircina dicit q̄ est mala absolute. Quia iam textus locutus est de
carnibus uitandis: & maxime animalīū quadrupedū. Videndū est
ulterius de carnibus animalīū quadrupedū. Et q̄a circa electionē

No de
leporina

De
caprina
de bou

(De
hircina)

carniū aīalium quadrupedū cōtrouersia ut iter auctores medicie.

Quidā. n. dnt carnes porciās eē meliores sicut Gal. & qdā alii. Alii uero dnt q̄ carnes edias eē meliores: sicut Rasis Aui. & Auēr. licet Auēr. v. colliget iponat Aui. q̄ dixcrit carnes porcinas eē meliores: qd̄ tñ nō dicit auctoritate ppria: sed auctoritate xp̄ianorū. alii uero laudāt uitulias p̄ aliis. Scdm̄ ē q̄ electio & melioritas carniū aīaliū quadrupedū pōt multipl̄r attēdi. P̄rio mō ex pte maioris nutrimentū & irrefolubilioris & carnib⁹ hūanis filioris. Et isto mō caro porcina ceteris est melior. P̄rio pp̄ maximā similitudinē quā hēt cu carnibus humanis: teste Galī. iii. alimentorū ubi dicit: porcine autē carnis similitudinē ad hoies addiscere. est ex eo q̄ quidā comederunt humanas carnes ut porcinas nullā suspitionē hntes scdm̄ gustū ip̄arū & odorem. Et Auic. ii. can. c. de sanguine ait. Sanguis hoīs & sanguis porci sunt similes in oī re: ita ut quidā fuerunt qui uendebant carnē hoīs ac si esset caro porci: & occultatū fuerat illud usq; quo inuenti fuerunt in ea digiti hoīs. Et istud idē sentit satis Auēr. v. colliget. c. de carne. Scdo q̄a caro porcina ualde nutritiua est. Nā dicit Galie. iii. alimentorū. Oīum edilib⁹ caro porcorū est maxie nutritiua: & huius exp̄ientiā euidentissimā hnt athlete. Et postea eodē libro ait: porcorū carne nullū aliud amplioris nutrimenti hēbis sumere. Tertio q̄a generat alimentū stabile fortiter resistens resolutioni. Et ista fuit mens Galieni multi passib⁹ ubi nō paḡ p̄fert porcinas carnes ceteris carnib⁹. s. in octauo de igenio. ubi dicit. Ceteris carnib⁹ porcina laudabilior ē si porcus mōtana icoluerit. post porcū edus. Et sicut i q̄nto terapudice. ubi dicit. Quadrupedū caro laudabilior est porcina in calore & hūiditate tēpata. eiusq; cibus p̄rimus & sanguis ab ea gñatus oī melior est sanguine. Et istud ueritatem hēt de carne porcorū non antiquorū. q̄a eorū caro idigestibilis est. nec iuuenium siue lactentium q̄a caro eorū humidissima est. sed etate medio

Quidā dnt
uero q̄
no parri
n.

ly laudat
uero bōm
q̄.

o hūc
dicit rōfū
p̄rōg

o hūc
i q̄ est
lūmōbō
o mēlur

ly hūc
oī p̄
mēlur

criū:puta unius anni uel duoz tā domesticoz quā siluestriū. Veri
 silr tñ estimandū est q̄ porci siluestres sunt domesticis meliores:qa
 carnes porcoz domesticoz sunt plus debito uiscosiores.Et de car/
 nib⁹ porci siluestris siue apri di. Aui.ii.can.c.de carne.christiani ue
 ro dixerūt & q̄ eos imitatur q̄ melior caro siluestres est caro porci
 siluestris.nā cū hoc est leuior carnib⁹ domestici porci:est fortis nu/
 trimēti & plimi:& est uelocis digestionis:& est melior q̄ esse pōt in
 hyeme. Et ex isto ulterius sequitur q̄ p̄dicte carnes porcine multū
 laudabiles sunt corpibus iuuenibus sanis & fortibus:laboratib⁹ nō
 dispositis ad opilatōes:& his q̄ ipinguari q̄rūt:qa talia corpa indi/
 gēt plimo nutrimento & difficulter resolubili.Et ergo dicit Ra. in
 Almā.c.de uirtute carniū.Caro uero grossa multū laboratib⁹ cō/
 ueniēs est:subtilis uero his q̄ p̄dictis sunt cōtrarii cōuenit.Et idem
 uult Aui.in.i.c.de regimine eius quod comeditur dicēs. Exercitati
 p̄terea & multi laboris magis sunt tollerātes nutrientia grossa:alio
 mō pōt attendi melioritas & electio carniū ex pte tpate cōplexiōis
 eaz:facilis digestiōis & sanguis ex ipsis gnati tpantiā.ut.s.illa caro
 dicatur melior q̄ tēpate est cōplexiōis:facilis digestiōis sanguinem
 generās tēperatū ī caliditate:& frigiditate:subtilitate:& grossitate.
 Et isto mō caro edina est melior & laudabilior ceteris:ut uult Ra/
 sis Aui.& Auer. Nā dicit Ras.in Almā.c.de aīalib⁹ siluestribus &
 domesticis.Edina caro est tēpata nullā ī se hñs malicie admixtionē
 que licet tēpatū generet sanguinē:laboratib⁹ tñ nō cōgruit:cui nul
 la alia caro p̄ferenda est. Nō est.n.adeo debilis ut ex ea uirtus mi/
 nuatur neq; eius nutrimentū adeo multū est & grossū ut ex eo p̄ue
 niat repletio:& grossus generetur sanguis.Sāguis quoq; q̄ ex ea ge
 neratur iter subtilē & grossū ac iter calidū & frigidū existit.Et ista
 caro nō cōuenit multū laboratibus:sed iuuenibus tpatis exercitio
 mediocri utētib⁹:qa ista caro generat sanguinē forti exercitio uel

No
 edina
 q̄ mltz
 debilitat
 non

labore facill̄ resolubilē: licet nō exercitio mediocri. Et sicut quo ad
istā itētionē caro edina iter carnes domesticas. ita caro capreoli in
ter carnes siluestres ē melior. Et post istā carnē edinā plurimi medi
corū sicut Ra. & Auer. ponunt carnē arietinā. Et dicit Auer. v. colli
get. c. de carne. q̄ est hec opinio maioris ptis medicorū p̄ter gali qui
abominatur carnes arietū: Et ut sibi: q̄a caro uituloꝝ ē melioris nu
trimēti quā arietina. Et forsan gali. hic attēdit melioritatē nutrimē
ti ex eo qđ est p̄imū nutrire: & nutrimētū dare magis irresolubile:
qđ magis ut cōuenire carnibus uitulinis quā arietinis: cū arietine
magis humide sint. Tercio mō pōt attēdi melioritas & electio car
niū ex pte minoris uiscositatis & melioris odoris earū. Et sic carnes
uituline sūt meliores aliis carnib⁹. Et istud inuit Auer. v. colliget. c.
de carne dicēs. Et carne uituloꝝ sunt bone carnes: iō q̄a nō hnt illā
uiscositatē frigiditatē & siccitatē quā hnt carnes bouine ueteres: &
carnes earū sunt magis odorifere aliis carnibus. & q̄tū est i hoc me
liores sunt carnib⁹ edinis: q̄a i carnib⁹ edinis manifestatur qđā mu
scillago. i. uiscositas anq̄ coquātur: sed carnes edine sūt meliores ui
tulinis: q̄a meliores generāt humores. Et ex isto patet quō nō ē tāta
cōtrouersia iter auctores medicine sup electione carniū q̄ta prima
facie apparet. Notādū ē insup q̄ carnes aialiū sicce cōplexiōis me
liores sūt circa partū q̄ distātes multū a partu. ergo edi & lactētes
uituli meliores sunt hircis & bob⁹: q̄a siccitas prime etatis humili
tate corrigitur. Sed carnes aialiū cōplexiōis hūide sunt meliores di
stātes a partu. & circa partū deteriores: q̄a sua nimia humiditas p̄
cessu etatis exsiccātis. s. iuuetutis corrigitur aut tollitur & ab humi
ditate prime etatis crescit. Et iō iuuenes castrati arietes. s. unius āni
sunt meliores & minus uiscoli lactētib⁹ agnis: & porci unius āni
uel duorū meliores lactētib⁹ porcellis. Et ergo bñ dicit Auī. iii. c. de
regimine eius qđ comeditur. Oportet aut ut cibus supple sanitatis

De carne
Arietina

De d' rans
mufina i d
roisq̄ lon
bob⁹ (oij)

De quib
sup. p̄m
mōt. Auer
long.

De d' rans
A hui⁹ de q̄
seu⁹. Auer
long.

cōseruatiuus sit tales quales sunt carnes: & pprie carnes edoz & uituloꝝ lactētiū paruoz & agnoz aialiū. Et ex istis oib⁹ cōcludit q̄ carnes hircoz capraz & arietū & boū & porcoꝝ ātiquoz: & spār nō castratoꝝ & porcelloꝝ lactētiū & agnoz lactētiū nō sunt multū cōueniētes in regimine sanitatis sed carnes uituloꝝ iuuenū & arietū aialiū & porcoꝝ duoz annoꝝ uel unius ēt castroz sufficiēter cōueniētes sunt esui ī regimine sanitatis. Et est diligēter notādū q̄ carnes declinātes ad siccitatē debēt elixari: & declinātes ad humiditatē debēt assari: ut eaz humiditas tēpet. & iō carnes cuniculoꝝ & leporū ceruoz uituloꝝ & caprioloꝝ debēt elixari: & carnes porcelloꝝ & castratoꝝ arietū assari: alixatio. n. obtēpat siccitatē. Et ex hoc patet q̄ in tpibus & cōplexionibus humidis magis cōpetūt carnes declinātes ad siccitatē ut assent. In tpibus siccis & cōplexione & etate siccis magis cōpetunt carnes declinantes ad humiditatem.

No. ut
coronay
parina
moy.

3

In hoc textu po

Oua recentia: uina rubentia: pingua iura: nunť tria alimēta q̄
Cum similia pura nature sunt ualitura. in modica quātitate

mltū nutriūt. Quo

tū primū est oua recētia: qa sunt de his q̄ ī modica quātitate multū nutriūt: ut inuit Auic. ii. cano. c. de ouis. Et idē uult. iiii. i. c. i. ubi dicit: nutriēs uero parue quātitatis & multi nutrimēti sunt oua & galloꝝ testiculi. Et illd idē ī mltis aliis locis repetit. Circa electionē oorum: sciēdū ē oua q̄ galliaz & pdicū & faseanoꝝ iuuenū & pinguiū sunt bona in sanitatis regimine: & aliis ouis simplr meliora: un̄ oua paruula longa sunt bona. un̄ filia ps bñ iubet pro lege teneri. Quod bona sint oua cādida longa noua ampli⁹ oua tremula. i. p. decoctionē aliq̄liter inspissata: ut ī manu tenētis ī cortice suo uideant treme: sunt meliora duris & sorbilibus. & sunt multi nutrimēti: & facillis & bone digestionis: & generāt sanguinē maxime cordi pportio

No. ut
moy
long. col
bilis.

No. ut
moy

Luc. si
oua p̄

nabile. uñ cōualescētibus senibus & debilibus maxime cōueniūt: &
maxime uitella. uñ Auic. i trac. de uiribus cordis uult q̄ uitella oua
rū aīaliū bone carnis sicut gallinaz̄ pdicū & faseanoz̄. licet nō sint
medicīne cordi: multū tñ cor cōfortāt. Et postea subdit q̄ cito ī san
guinē cōuertunt: & post cōuersionē paucā hēnt supfluitatē & gene
rāt sanguinē subtilē & claz̄: & ergo maxime cōfortāt cor generādo
sanguinē ei p̄portionabilē. Et ulterius dicit q̄ multū ualēt in dissio
lutione subie spūs & diminutione sanguinis cordis. Sorbilīa uero
oua facilis sunt digestiōis: & leniunt pulmonē: & pectus: uētrē lu
bricāt & minus nutriunt quā tremula. Dura uero oua p̄ decoctiōnē
facta ad digerēdū sunt difficilia: & nutrimentū exhibēt grossum: &
tarde a stomacho descēdēs: & tarde penetratiuū. Notādū est insup
q̄ ex diuersitate p̄parationis: ouoz̄ eē acq̄rit in eis bonitas uel mali
tia. aut. n. sunt assata: aut elixa: aut frixa: aut ī iure sūt cocta. Assata
elixis grossiora sūt & ad digerēdū duriora: q̄a foc⁹ subālē coz̄ hūi
ditatē desiccāt: Et fiūt duob⁹ modis: aut. n. cū corticib⁹ iter calidos ci
neres ponunt aut ī testis frāgūt. In testis fracta peiora sūt aliis. Illa
aut q̄ cū corticib⁹ iter calidos cineres ponunt duob⁹ fiūt mōis aut
iter cieres ponūt tota: aut sup carbōes p̄ti discoopta: q̄ ī cinerib⁹ po
nunt tota sunt peiora: q̄a cū calor foci circūeat: fumositates retinet:
discoopta sūt carbōes posita fumositatē emittūt & mūda fiūt: Elixā
ī aq̄ meliora sūt q̄ assata: q̄a aq̄ humiditas calori foci ī hūiditate de
siccāda repugnat. Et fiūt duobus modis: aut. n. cū corticib⁹ elixant
aut infra aquā frangunt. Cū corticibus peiora sunt aliis: q̄a cortices
phibent dissolutionē fumositatū & grossifici. In aq̄ fracta calor aq̄
tēpate penetrat & grossifici suā subtiliat: & aufert sibi grauitatē sui
odori: uñ hmōi laudabiliora sunt ceteris oibus. frixa ceteris peiora
sunt: q̄a pessimos generāt humores: & sunt ī stomacho morātia fu
mositatē & corruptionē inducētia & fastidiū faciēsia: In iure cocta

de quibus dicitur
q̄
hūiditas
mōis
q̄a
clan.

inter affata & i aq̄ fracta sunt mediocria. Et ista colligunt̄ ex Isaac
 in dictis uniuersalibus. Sciendū est et q̄ ouū diuersificat̄ scđm eius
 partes cōponētes. Nā uitellū ī caliditate tēpatū existit: albumē uero
 trigidū est & uiscosū dure digerit̄: & sanguis et ex eo generatus nō
 est bonus. ut habet̄ ex Rasi. iiii. Almā. c. de uirtutibus ouoz. Et sicut
 oua p̄dicta. s. gallinarū: p̄dicū: & falcanoz: sunt cōueniētia ī regimi
 ne sanitatis: ita oua anatū: ansez: structionū: & silii uolatiliū min⁹
 cōueniētia sunt ī regimine sanitatis: uel simplr euitāda. Secūdū est
 uinū rubeū. Pro quo sciendū est q̄ uina diuersificant̄ ī colore. Nā q̄
 dā sūt alba: q̄dā rubra clara: q̄dā citrina: & q̄dā nigra. Vina. n. alba
 debiliora sūt ceteris: minus calida & minus nutritiua. uerū sunt mi
 nus ledentia caput & magis urine puocatiua & apperitiua. Quod
 sunt debiliora ceteris. patet: q̄ scđm Gal. sup. i. can. iiii. pte regimi
 nis acutoz. Debile uinū est qđ minus calefacit & minus replet ca
 put: cū ergo uina alba minus calefaciūt & minus replēt caput cete
 ris: ut patebit debiliora erūt ceteris. Qđ aut̄ uina alba sunt ceteris
 minus calida: patet p Gal. in cō. illius can. iiii. pti. regiminis acutoz.
 de uino etenī albo: dicētē. Nō ē possibile alicui ex uinis albis ut ca
 lefaciat calefactione uehēmēti. Et postea subdit. Vinū aut̄ albū est
 minoris calefactionis oibus uinis. Et istud est uez cōparando uina
 eiusdē territorii adinuicē: & nō aliter: qm̄ uina rubra & ruffa galli
 cana nō sunt ita fortia nec ita calida: sicut sūt multa uina alba q̄ re
 periunt̄ ī aliis territoris. Debet igit̄ fieri cōparatio iter uina eiusdē
 maneriei & territorii. Qđ aut̄ sint ceteris minus nutritiua patet p
 Gal. ī cō. illius amphorismi secūde pticule amphorismoz: facile est
 repleri potu q̄ cibo: dicētē. Vinū. n. aquosum subtile atq; albū usua
 liter aq̄ est uicinū & illius uirtuti uicina adnutriēdū: un̄ urina puo
 catur: nec corpus inde nutrit̄. Et sifr ī cō. illius amphorismi eiusdē
 particule. Eoz q̄ nutriunt̄ dicit Gal. uinū aquosum nimis dat cor

Quod
 sic
 uis
 uis
 uis

(d. ouis
 et can
 o. n. m. p.)

(No. f
 ab
 albo
 q̄
 uis
 uis)

pori nutrimentū cuius liquor est sicut aq̄ subtilissima & color alb⁹
qđ aut̄ nimis ledūt caput p̄ Auic.in.i.doc.ii.c.de regimine aq̄ & ui
ni dicētis. Vinū uero albū & sub tasse calefactū est melius:nō.n.ca
pitis efficit dolorē:sed fortasse humectabit & capitis dolorē alleuia
bit.Et idē ēt uult Gal. in cō.illius can.iii.pticule regiminis acutoꝝ.
Potus aut̄ dulcis:rō aut̄ q̄re minus ledūt caput est:q̄a minus fumo
sa & uaporosa sunt ceteris:qđ aut̄ magis sunt urine puocatiua &
apitiua:patet p̄ Ipo.in cano.illo.iii.parti.regiminis acutoꝝ de uino
etenī albo dicētē.Sed trāsitus eius.ī uini albi ī uesicā est faciliōr q̄
cuiuslibet alterius potus:cū quo ēt uim apitiuā h̄re dinoscit̄. Et ex
hoc textu sequit̄ qđ ista uina alba subtilia plus cōueniūt q̄ alia uina
calefactis siue a natura sicut colericis & sanguineis natural b⁹ siue
ab accidēte:sicut calefactis ex ira uel mora ī sole.Et silr magis cōue
niūt studētib⁹:qđ debēt uti uino nō turbāte cerebrū & silr cōueniūt
h̄ntib⁹ cerebrū debile siue naturalr̄ siue accidētalr̄:q̄a h̄ntes cerebrū
debile & forti uino facilt̄ inebriant̄.ut hēt Auic.in.i.loco p̄al.Et er
go si uti uelint uinis fortibus necesse est ea fortiter limphare.Et silr
cōueniūt h̄ntibus epar calidū & stomachū calidū & habitātibus in
regiōe calida:quia calida uina in istis faccrēt estuationē.Vina uero
rubea clara sicut beluacensia calidiora sunt ceteris.ut uult Gal. cō.
illius canonis sup almā.De uino etenī albo.ubi dicit.Verūtū cuius
calefactio ex uinis est uehemēs.eius color est rubeus clarus. Et ista
uina ēt nutrabilia sunt ceteris:ut hēt Gal.in cō. illius amphoris
mi p̄alk. Facile est repleri:ubi dicit.grossum uero & rubeū uinū nu
tribilius est ceteris:imp̄ēs corpora cito obnoxia inanitiōi. Et circa
istud est inte ligendū qđ uina rubea dicunt̄ nutrabilia eo qđ plus
coꝝ in substātia mēbroꝝ cōuertit̄.Vina tñ nigra p̄nt dici nutrabi
liora ceteris:q̄a cōstātius dāt nutrimentū:& tardius a mēbris resolu
bile.Et isto mō dicit Gal.in cō.illius amphoris mi p̄alle.Eorū qđ nu

triunt q̄ uina grossa & rubea nutritiora sunt quā aquosa. minus
 tñ quā nigra. Et isto mō ē intelligit̄ dictū Isaac ī dietis particulari
 bus ubi uult q̄ uinū nigrū plus nutrit̄ q̄ rubeū. Et ista uina rubea
 magis ledūt caput quā alba & minus urine sunt puocatiua. & hinc
 est q̄ ista uina qa fortia sunt hñtib⁹ debile cerebrū nō cōueniūt: ut
 dictū ē: sed bñ cōueniūt hñtib⁹ forte cerebrū: cū forte cerebrū ua
 pores eleuatos ad ip̄m nō suscipit: ut dicit Aui. in. i. cap. p̄alle. & cir
 ca istud est sciēdū q̄ ingeniū hoīs fortis cerebri magis clarificat̄ &
 acuit̄ si bibat uinū bonū quā si nō biberet. ut uult Aui. in. c. i. p̄all.
 & rō est: qa ex bono uino plusq̄ ex quocunq; alio potu generant̄ &
 multiplicant̄ spūs subtiles clari & puri. & inde ē qd̄ theologi cōte
 plari soliti circa altissima bona uina diligunt. & scđm Aui. ibi. Ista
 uina ualēt hoīb⁹ frigide cōplexiōis & fleumaticis. Talia nāq; uina
 corrigūt lapsū frigiditatis cōplexiōis & apiūt opilatiōes euenire so
 litas frigidis fleumaticis: & digerūt fleumata coopantia ad cōuer
 sionē eorū ī sanguinē: & digerunt̄ facillr: & cito penetrāt & p̄bēt ali
 mentū mūdū & spūs plurimos. Vina uero citrina minoris calefa
 ctionis sunt q̄ rubea clara: ut uult Gal. ī. cō. illius canonis p̄al. de ui
 no etenim albo. maioris tñ calefactionis sunt q̄ alba. & ergo magis
 sunt caput ledētia q̄ alba. ut uult Gal. in cō. illius cano. p̄alle. Potus
 aut̄ dulcis. Et ista uina ē minus nutritiua sunt q̄ rubea. magis tñ q̄
 alba. Et apud quosdā ista uina ē uocant̄ alba. Et hinc est q̄ aliq; di
 cūt q̄ uina alba cito calefaciūt multū. Vina uero nigra sunt mino
 ris calefactionis q̄ citrina. & ergo etiā minus ledūt caput q̄ citrina.
 Sed qa tardioris descēsus sunt in uentrē. & minus urine puocatiua
 q̄ alba. magis ledūt caput q̄ alba. ut hēt Gal. ī cō. illius. c. p̄al. Potus
 aut̄ dulcis. Et sūt ista uina ē plus nutritiua q̄ alba. & citrina min⁹
 tñ q̄ rubea. ut p̄dictū est. Tertiū est sorbilia facta ex iuribus carniū
 & maxime ex brodio pullog. Talia. n. brodia nature humane sunt

amica ex quo facillime in sanguinē sunt mutabilia. & bonū sanguinē generāt. & maxime dū sūt ex similia. i. ex subtilissima pte farine q̄ similia & maxime tritici multū nutritiua est & bonū nutrimentū affert. ut hī pōt ex Ra. in almā. Et ista tria ponit Auic. ii. in doc. ii. sum. in. c. xv. i fine. ubi dicit. Exēplū subtilis multi nutrimenti boni chi. ni. i. humoris est ouoꝝ uitelli & uinū & aq̄ carnis. Et ex isto cōcludit̄ q̄ ista tria sunt de genere naturā humanā maxie cōfortatiū.

In hoc textu tā

gunt̄ duodecim res corpus humanū nutriētes ac īpinguātes: quaz̄ prima est triticū. i. p̄is ex tri-

Nutrit & īpinguat triticū: lac: caseus infans
Testiculi: porcina caro cerebella. medulle
Dulcia uina: cibus gustu iocōdior: oua
Sorbilia: mature siccus: uueq; recentes.

tico. de quo dicit Aui. ii. can. c. de pane. q̄ īpinguat uelociter & maxime de frumēto nouo. Ra. uero ī Almā. de tritico dicit. Triticū tēperamēto uicinū est: licet caliditati parē attineat. Q̄ d' aut̄ ponderosius & solidius inuenit̄ maioris est nutrimentū. Oibus quoq; hoibus aliis granis pficiēs magis p̄priū inuenit̄. Sanguis ēt ex eo generatus oī sanguine q̄ ex aliis generat̄ granis tēpatior est. Et sequenti. c. dicit. Panis q̄ ex tritico fit pluribus hominū cōuenientior est. Circa electionē aut̄ tritici sciēdū est: q̄ electio ei⁹ pōt sumi uno mō ex pte substātie ipsius: alio mō ex pte p̄parationis eius. Electionē aut̄ eius ex pte substātie ipsius ponit Aui. ii. cano. c. de frumēto dicēs. Meli⁹ est istud qd̄ est mediū iter duritiē & raritatē: magnū: p̄igue: recēs. i. nō nimis antiquū: planū: qd̄ est iter rubedinē & albedinē: frumētū uero nigrū mali est nutrimenti. Rasis uero sup̄addit̄ ponderositatē eius sup̄ electionē eius. Circa electionē uero eius ex pte p̄parationis eius sciēdū est q̄ oia q̄ sunt ex farina tritici s̄rixa tarde a stomacho descēdūt: generāt grossos humores: opilat̄ uias epatis: augmētāt sple-

nē & generāt calculū multū nutriūt si digerant. Triticū uero elixū
 est cibus grauis & indigestibilis. sed si digerat. fortiter nutrit & ro-
 borat uirtutē. Sed triticū sub forma panis bñ fermentati & affati i
 clibano moderato igne est electus cibus: Et oīa ista colliguntur ex
 Galie. i. ali. Secūda res est lac: Et pōt illud itelligi de lacte ebutirato
 qđ apud medicos adohohe dī & apud cōes balbuca: balbuca. n. re-
 cēs si comedať cū pane recenti siue calido & iposito maxime ipin-
 guat: pōt ēt itelligi de lacte caprino qđ ēt multū nutrit de quo pri-
 latius dictū est ibi: p̄fica poma pira: tertia res est caseus infans siue
 recēs: de quo dicit Aui. ii. cano. c. de caseo: qđ est nutritiuus & ipin-
 guatius. Et licet caseus recēs nutriat & ipinguet. i regimine tñ sa-
 nitatis nō cōuenit: q̄a sequunt̄ ex eo nocumenta prius dicta ibi: p̄fi-
 ca poma pira. Quarta res testiculi: & illud maxime intelligendum
 est de testiculis galloꝝ ipinguatoꝝ: de qbus Aui. ii. cano. c. de testi-
 culo dicit: qđ sunt ualde boni nutrimenti & pulchri & .iiii. in. c. i. c. i.
 de eis dicit qđ i modica quātitate multū nutriūt. Et pōt istud ēt itel-
 ligi de testiculis porcoꝝ multū pinguiū nōdū coeūtiū: sicut porcoꝝ
 caro: q̄ alioꝝ aīaliū q̄drupedū melior existit: & hoc quo ad hoc qđ ē
 nutrimentū p̄b. re maius irresolubilius corpi humano filius: sic ēt &
 porcoꝝ testiculi respectu testiculoꝝ alioꝝ aīaliū q̄drupedū: & ē hoc
 diligēter notādū qđ testiculi aīaliū p̄uctoꝝ in qbus est iā fermētā-
 tū semē & generatū nō sunt boni nutrimenti: sed testiculi aīaliū iu-
 uenū adhuc nō coire potētiū qbus adhuc nō est sperma fermētātū:
 sunt satis laudabilis nutrimenti si bñ digerant: & de istis ēt intelligit̄
 dictū prius. Quinta est caro porcina. de cuius electione & effectu
 satis ample dictū est prius. ibi p̄fica: poma: pira. Sexta est comestio
 cerebroꝝ: pro quo sciendū est qđ cerebrū est stomacho malū nausea-
 tiuū deiectiuū appetit̄: & grossi humoris generatiuū: ueꝝ est tñ qđ
 si bñ digerat̄ alimētū dat corpi notabile: sed nullo mō comedi de-

bet post alios cibos: bonū autē est q̄ cū origano uel calamēto uel cū
aliquibus obtēpātibus eius uiscositatē & frigiditatē in quibus fit uirtus
īncisīua & calefactiua parē: Et cauēdū est qd si comedat qd̄ primi
tus affet sup carbones: & est aduertēdū qd nō cōfert ilis quibus frigi
de solent aduenire egritudines sed bñ hñtibus cōplexionē calidā: ut
uult Rasis ī almā. & de uirtutibus mēbroꝝ aīaliū. Et breuiter parū
cōuenit in regimē sanitatis: sed aliqñ bñ cōuenit uia medicine. sicut
cerebrū capreoloꝝ cōueniēs est cōtra uenena: & cōtra morsum ue
nosoꝝ: & cerebrū leporis cōtra tremorē. & secūdū quosdā. cere
brū pulloꝝ & caponū ad memoriā & subtiliationē īgeniū cōferūt.
Circa electionē tñ cerebroꝝ sciendū est q̄ meliora eoꝝ sunt cerebra
uolatiliū. & pprie montanoꝝ: & ex cerebris q̄drupedū cerebrū arie
tis deinde uituli. ut uult Aui. ii. cano. c. de cerebro. Septima est me
dulle q̄ multi sunt nutrimenti si bñ digerant̄. put dicit Aui. ii. cano.
.c. de medulla. & ē facile ī sanguinē cōuertit̄. hoc tñ malū faciūt q̄
deiciūt appetitū atq; nausēā iducūt. Et ergo Aui. docet eas come
dere cū pipib⁹. Et ē aliq̄ eas p̄parāt cū citoniis & pastillis: ut faciūt
Iecardi. Et pro electione eas dicit Aui. q̄ cōueniētior est medulla ui
tuloy & cerui. deinde thauri: & postea capraz. d. inde ouū. Et secū
dū aliquos medulle thauoꝝ iuuenū & p̄nguiū multū cōuenientes
sunt. Octaua est dulcia uina de quibus posterius dicit̄ ibi. sunt nutri
tiua. Nona est cibus gustu iocundior: q̄a talis maxime nutrit. Lux
ta illud Ipo. ii. pte amphorismoꝝ dicētes. Paꝝ deterior cib⁹ & pot⁹
delectabilior qdē melioribus magis delectabilis est appetendus. Et
Gali. i. cō. illius ait. Oīs. n. cibus sapidus in quo qsq̄ delectat̄ cū acci
pit̄ a stomacho cōplexus retinet̄ & cū magna delectatione digerit̄
plus q̄ qlibet alius q̄ fit abominabilis: fugit uñ uomitus fastidiū in
flatio rugitus generās. Et hinc est q̄ aliq̄ melius ualēt cū malo cibo
q̄ cū bono: q̄a maiorē delectationē hēnt ī malo. Decima est oua sor

bilia q̄ in modica q̄titate ēt multū nutriunt. de q̄bus ēt dictū est su
 pra ibi. Oua recentia. Undecima est ficus mature q̄ pp suā dulcedi/
 nē multū nutriūt & ipinguāt. Circa istud sciēdū ē q̄ licet nutrimentū
 sic nō existat ī robore nutrimentū carnis: & granorū. est tñ uehemētio
 ris roboris q̄ nutrimentū oīum fructuū: ut uult Aui. ii. ca. c. de ficu
 bus. Et ibidē ēt dicit q̄ ficus est nutritibilior ceteris fructibus. Et idē
 uult Aui. in i. c. de regimine eius qd̄ comedit̄ dicens q̄ iter fructus:
 fructus magis nutritiui & filiores & ppingores carnib⁹ ī nutriendo
 sunt ficus & uue ualde maturæ & dactili. Circa electionē uero carū
 sciēdum est q̄ scdm Aui. ii. canone. c. i. de ficubus. Melior est alba
 qa lenior. deinde rubea siue citrina. & deide nigra. Et q̄ uehementer
 matura est melior est & p̄xima ad hoc ut noceat. Itē humide & re/
 cētes ficus magis & uelocius nutritiue sunt q̄ sicce & citius trāscūt
 de stomacho ad epar & magis humectāt epar & magis lenificant q̄
 sicce: sicce uero sūt minus inflatiue & magis stomacho cōueniētes q̄
 humide de siccis dicit Aui. loco p̄alle. Sicca qdē ī suis opatōibus est
 laudabilis. ueq; sanguis ex ea generatus nō ē bonus: & pp hoc facit
 pediculos: ueq; si sit cū nuce tūc eius chimus. i. humor sit bonus: &
 post nucē cū amigdala. Et postea dicit q̄ administratio sicce cū ie/
 iuniū adest. est mirabilis iuuamēti ī apiendo uias cibi. & pprie cum
 nuce & amigdala. cū tñ ei⁹ nutrimentū cū nuce sit plus qnā cū amig
 dala. Et cōueniūt utreq; ficus ī hoc q̄ ī ipsis est inflatio & lenificatio
 & expulsio supfluitatū ad cutē & puocatio sudoris & remōtio aspi
 tatis gutturis: & mūdificatio & lenitio pectoris pulmonis & canne
 eius aptio opilationū epatis renū & splenis. Duodecima res est uua
 recēs. i. uua dulcis & bñ matura. Pro quo. sciēdū est q̄ uua est tri/
 plex. Nā qdā est imatura & acerba. & fit ex ea agresta. & ista strin/
 git uentrē & colerā rubeā repremit atq; sanguinē: & multū ualet in
 fluxu uētris colerico: alia est matura uiridis & recens: ex q̄ fit uinū.

Et ista spāliter qñ est alba.& sine nucleis & cortice uētrē laxat & ce-
teris fructibus plurimi & melioris nutrimenti existit sicut & ficus:
minoris tñ nutrimentū est q̄ ficus ut hēt Aui.ii.can.c.de uua. uerū est
tñ q̄ uētositatē generat & inflationes uētris dolorē. Et si remāserit p
duos dies uel tres post collectionē suspēsa donec cortex detumescat
melius nutrit & minus laxat: nec tñ inflat. Et hñtes stomachū plenū
cibo & imūdū malis humorib⁹ nullo mō cōmedāt uuas & spāliter
recētes & sine arillis: uelociter. n. in stomacho imūdo corrūpūnt &
in stomacho pleno cibis: q̄a nimis cito digeruntur: & non poterunt
exire de stomacho post eas: digestionē pp cibū nōdū digestum: q̄re
tunc in stomacho corrūpūnt & aliū cibū corrūpūt. Et similit̄er et̄
intelligēdū est de aliis fructib⁹ laxatiuis: & si aliqs uelit sumere uua
uiridē & recētē bonū est q̄ primitus infundat̄ in aqua feruēti per
horā: & deīde ponatur in aquā frigidā: & post sumatur. Ra. t̄ero in
almā. de uua recenti: & spāliter dulci. dicit q̄ cito corpus ipinguat̄
& augmentat erectionem uirgē & ulterius dicit q̄ illa uua: quā est
subtilioris corii. i. corticis citius descendit a stomacho: illa uero quā
grossioris tardi⁹. Alia est uua sicca: que passula uocatur: & ista licet
ponatur & numeratur inter equalia: parē tñ caliditati attinet: & bñ
nutrit secūdū Ra. lo. p̄all. & cōfortat stomachū & epar sedm Auiet
loco p̄alle. & opilationes remouet. Et d̄ q̄ epar impinguatur ex eis
& maxime si mundentur ab arillis: Et sic tex. predictus potest intel-
ligi de uua matura recenti: & de uua sicca que passula dicitur:

In hoc textu po

nunt̄ q̄tuor genera
lia q̄bus uina pbāt̄
Primū est odor: ui-
num. n. boni odoris

Vina probant̄ odore: sapore: nitore: colore:
Si bona uina cupis hec qnq; pbant̄ in illis:
Fortia: formosa: fragrātia: frigida: frisca.

sive redolēs multiplicatiuū est spūum subtiliū: Et secundū cōstā. y.

theorice bñ nutrit:& bonū sanguinē generat:uinū uero fetidū abominabile est nature humane spūs grossos melācolicos generās:& se cūdū Cōstā.v.theorice malū sanguinē & capitis dolorē ex malo fumo caput ascendere generat.Gal. uero.iii.regiminis acutoꝝ cō.i.loquēs de diuersitate uinoꝝ ex odore dicit q̄ ex uino boni odoris est melioris chimi.i.humoris.& scđm illud est multitudo que implet ex eo caput;q̄ est qa est subtilius & calidius. Quod aut̄ ex eis est mali odoris scđm maliciā chimi generati ab eo erit paucitas lesionis eius in capite:qđ est qa est frigidius & grossius:Illud at̄ cui penitus nō ē odor nō facit oīno aliqd accidere ī capite:qa ē uehemēter grossum. Secundū est sapor.sicut.n.cibus sapidior melius nutrit & melius a stomacho āplectit̄.ut dictū est ī snia p̄cedēti ita & uinū.Circa istud tñ sciēdū est q̄ uina in sapore diuersificant̄:qđā.n.sunt dulcia aliis nutribiliora grossum sanguinē faciētia & uentrē humectātia ad digerendū dura & sit m generatiua. Alia sunt pōtica siue stiptica stomachū cōfortātia:uentrē cōstipātia:pectori & sue ptinētie.s.pulmoni & cāne eius nociua:intestinis cōgrua.ad digerēdū dura.alia sunt acerba q̄ sunt diuterica.i.urine puocatiua.grossos humores nō gēneratiua:sed dissoluētia.alia amara minus calida.ut habet Cōstan.v.theorice. Tertiū est nitor siue resplendentia q̄ indicat sup subtilitate uini:& sic ex cōsequenti sup subtilitate spirituū ex ipso generatoꝝ. Quartū est color.Ex pte.n.coloris uina diuersificant̄ in nutritione. Vina.n.rubicundiora ceteris paribus magis nutribilia sunt albis:& ideo plus cōueniūt macris quā alba.alba tñ plus cōueniūt pinguibus.Et de ista diuersitate uini:ex colore dictū est prius ibi. Oua recentia.Deinde ī textu ponunt̄ qnq; spālia qbus pbat̄ bonitas uini. Primū tangit̄ cū dī.Fortia. Fortitudo.n.uini cognoscit̄ ex effectu. Vinū.n.forte est qđ calefacit corpus uehemēter replens caput scđm Galī.cō.i.iii.parti.regiminis acutoꝝ.Istud.n.uinū maxime spirituū

est multiplicatiuū & multū nutritiuū. Caueāt tñ ab illo nisi sit limphatū qui sunt debilis cerebri: q̄a magna effumatio ab ipso ad cerebrū ipsum pueniret & ipsum lederet. Secūdū tāgit' cū dī. formosa. Vinū. n. formosum siue pulchrū q̄a cū maiori appetitu sumit' melius digerit' & melius nutrit. Tertiū tāgit' cū dī. fragrantia. Vinū. n. fragrās siue bñ redolēs maxie cōfortatiuū est & spirituū subtiliū generatiuū. ut dictū est. Quartū tāgit' cū dī. frigida. Nā uinū debet esse frigidū quo ad tactū. nō aut' quo ad effectum. Vinū. n. calefactū cū sit rarius & subtilius. citius. inebriat. neruos debilitat. & caput ledit nisi in modica quātitate sumptū fuerit. Quintū tāgit' cū dī. frisca. Vinū. n. bonū debet eē friscū siue. leue. qđ spumādo sonum facit & habet spumā tenuē de facili labilē. & i medio existente. siue qñ in eo mouent' athomi. Vinū. n. nō istius dispositionis pendulū dici debet: & maxime si nō sonat uel corpora athomalia nō hēat: uel debet dici debile uel limphatū si spumā hēat cū magnis ampullis: uel ad latus cipi spuma diu maneat.

In hoc textu ponit' unū documētū de uinis. Et est q̄ uina cādida & dulcia

Sunt nutritiua plus dulcia candida uina.

ceteris paribus uel nutriunt reliqs uinis. Et istud uoluit Cōstā. loco p̄all. & idē uult Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini. ubi dicit. Vinum quoq; grossum qđ est dulce. est melius illi q uult eē pinguis: Et rō ē q̄a uina dulcia uehemēter a mēbris attrahunt' pp̄ eoz dulcedinē cui natura cōgaudet. nā dicit Aui. ii. can. trac. i. c. iii. opationes aut' dulcis sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimentū. & natura diligit ipsum. & uirtus attractiua attrahit ipsum: Et licet iste textus uerificet' de oī uino dulci: eligibile est tñ uinū moderatē dulcedinis. & nō dulce in sūmo. sicut uinū qđ uulgo muscadellū siue muscadellū dī: q̄a tale corrūpit sanguinē. Cuius rō est: q̄a natura rapit auide

tale uinū a stomacho ad ep̄ar prius q̄ digerac̄ qd̄ i eo est utile chili
 ficationi & añq̄ maturet̄ eius supfluitas: pp̄ delectationē eius maxi
 mā i cōnaturalitate dulciū: & sic replet sanguinē aquositate indiger
 ita: ex q̄ reddit̄ aptus ebullitioni & putrefactioni. Et istud ē̄ itelligē
 dū est de aliis cibis dulcibus in sūmo: Pro maiori noticia sciēdū est
 q̄ ex usu uini dulcis alioꝝ nutriētū dulciū tria timent̄ nocumēta:
 & maxime his q̄ ad ea p̄ni sunt. Primū est fastidiū p̄pterea q̄ dul
 cia suis caliditate: & humiditate leniūt & applanāt orificiū stoma
 chi iducentia illic dispositionē cōtrariā inanitioni & corrugationi q̄
 sunt cā famis. Secūdū est uelocitas inflāmationis eoz̄ & cōuersionis i
 colerā. nā res dulces cōueniētissime sunt in generatiōe colere. Et pp̄
 hoc mel plus oibus rebus generat colerā: qm̄ ip̄m est dulcius oibus
 rebus: & post ip̄m uinū dulce: ut hēt Gal. in cō. illius can. iii. parti. re
 giminis acutoꝝ. Mentē leuius pcutit. Et hinc est q̄ iducit sūm nec
 cōuenit fabricatibus: nec ē̄t colericis. ut ibidē dicit Gal. Tertiū est
 opilatio ep̄aris & splēis: q̄a dulcia trahunt̄ ab eis cū fece pp̄ magnā
 delectationē quā hēt eis: & maxime ep̄ar añq̄ digerac̄: q̄re illic leui
 ter iducūt opilationes: coopante ad hoc substātia grossa: i q̄ fundat̄
 sapor dulcis scđm Aui. ii. cano. trac. i. c. iii. Et hinc est q̄ uinū dulce
 minus est urine puocatiū q̄ alia uina. Et cōtra ista tria nocumēta
 summe ualēt acetosa: q̄a appetitū sua acetositate puocāt & sua fri
 giditate inflāmationē p̄hibent & subtilitate sue substātie opilatiōes
 apiūt. Notādū isup q̄ licet uina dulcia & alia nutriētia dulcia opi
 lent ep̄ar & splenē: deopilat̄ tñ ipsū pulmonē. Et rō q̄re nō opilant
 pulmonē sicut ep̄ar & splenē est: q̄a a dulcibus in trāsitu suo p̄ meri
 nil nisi subtile ad ip̄m refudat. & sanguis genitus ex rebus dulcib⁹
 ad pulmonē uenit iā purificatus i ep̄ate prius & corde subtiliatus.
 Et istud uult Gal. in cō. illius can. iii. parti. regiminis acutoꝝ: dulcis
 potus. Item uina dulcia minus inebriāt scđm Ipo. iii. parti. regimi

nis acutoꝝ: canone illo mentē leuius ꝑcutit q̄ reliq̄ fortiora uina: ex
 ꝑdictis cōcludi pōt q̄ si bibat̄ uinū rōne nutritionis corpis restau-
 rationis & īpinguationis. sicut cōtingit ī his q̄ macri sunt: siue natu-
 raliter siue accidētaliter: tūc uina dulcia & grossa sufficiēter colora-
 ta. Talia. n. uina sunt sufficiēter nutritiua & depditi restauratiua: &
 corꝑoꝝ īpinguatiua: uñ cōueniētiora sunt ad īpinguādū corꝑa ma-
 cra. Et ꝑ oppositū si intēdamus nō nutritionē nec depditoꝝ restau-
 rationē nec īpinguationē ut cōringit in his q̄ sunt multū carnosi &
 pingues: tunc cōpetunt uina subtilia nō dulcia: sed sapore amicabile
 odorifera ad albedinē declinātia sufficiēter fortia eligenda sunt. Si
 uero deꝝ uinū ad sitis extinctionē tū uinū albū subtile debile est eli-
 gibilius. tale. n. uinū magis humectat & īfrigidat: & ꝑ cōsequēs me-
 lius extinguit sitim: & q̄to sitis est maior tāto tale uinū est cōueniē-
 tius. Si uero uinū deꝝ ad spirituū cōfortationē & repationē & uirtu-
 tis cōfortationē: tūc debet dari uinū subtile odorifex̄ saporis dele-
 ctabilis: mediocris coloris: sufficiētis fortitudinis: & tale uinū debet
 sumi cū pauco cibo: & debet esse depuratū ab utraq̄ supfluitate: &
 debet sumi pauca q̄titate. Si uero intēdamus ꝑectoris & pulmonis
 mundificationē & uentris laxationē. tūc uina mediocris substantie
 sapore dulcia sunt magis eligibilia.

In hoc passu po
 nunt̄ duo nocumē
 ta nimie potationis
 uini rubei. Primū ē
 Si uinū rubeū nimīū q̄nq̄ bibatur.
 Venter stipatur: uox limpida turbificatur.
 q̄ nimia bibitio uini rubei cōstipat uentrē. i. duros facit recessus seu
 difficulter hīe egestionē. Cuius cā secundū aliquos est: q̄a tale uinū
 rubeū plus ceteris paribus ē calefactiuū & magis nutritiuū. In quā
 tū. n. eius plus est calidū magis exsiccat: & īquātū magis nutritiuū
 auidius a natura retinet̄. Pōt tū textus itelligi de nimia potatiōe ui-

ni rubei stiptici aut pōtici: ex q̄ stipticat̄ & cōstipat̄ uēter pp̄ stipti-
 citatē & ponticitatē uini. Circa istud tñ sciēdū ē q̄ si exhibeat̄ uinū
 ad stomachi & uiscerū cōtētiue fortificationē eligemus uina grossa
 pontica uel stiptica rubea uel nigra sicut cōtingit in hñtibus fluxū
 uētris pp̄ debilitatē cōtētiue stomachi: & istud uult Ipo. iiii. parti. re-
 giminis acutoꝝ. can. illo palmeus qdē & niger: & silt Gal. i. cō. illi⁹.
 Sed si intēdamus cōfortationē digestiōi cōpetunt uina subtilia uel
 mediocria in substātia & colore boni odoris & cōuenientis saporis
 & sufficiētis uigoris aliqualis stipticitatis. Secūdam est exaspatio
 gutturis siue raucedo quā inducūt aliq̄ uina intēse rubedinis pp̄ co-
 rū siccitatē & terrestitatē. Et istud nocumētū ē cōtingit ex uinis
 rubeis patrie barbātie pp̄ eoz̄ stipticitatē & terrestitatē: & maxie
 qū musta sunt uina p̄dicta istud nocumētū secūdam cōtingit: non
 tñ primū: qā mustū magne rubedinis solet iducere uētris fluxū pp̄
 feces suas terrestres cū eo mixtas q̄ sui mordicatōe mordicat̄ intesti-
 na: ex q̄ mordicatione fluxus uētris causat̄: & tale uinū nō debet bi-
 bi mustū. i. q̄ diu fuerit turbidū & bulliēs: quia ex quo ipm̄ ē mordi-
 cans pp̄ suas feces terrestres: ab eo ēt eluat̄ fum⁹ mordicās: qui ad
 cerebrum ueniēs sui mordicitate mordicat̄ oculos atq; rubificat: Et
 istud ēt itelligēdū est de istis mustis patrie barbātie siue rubeis siue
 albis pp̄ eoz̄ terrestitatē: Cā aut̄ q̄re iste fumus ē mordificatiuus
 est: quia uinū a quo dissoluit̄ est mordificatiuū. Iam ut dicit Gal. i.
 pti. amphorismo. in cō. illius ampho. & qui crescūt quicquid a qui
 libet re dissoluitur ei unde dissoluitur necesse est ut assimiletur.

In hoc textu po-
 Allea: nux: ruta: pira: raphanus: & tiriaca. nuntur sex medicie
 Hec sunt antidotū contra mortale uenenū ualentes cōtra uene-
 nū. Prima ē allum
 q̄ maxime ualet cōtra nocumenta puenire solentia ex mala aq̄: &

maxime ualet cōtra potū male aq̄: de quo dicit Serap. & Aggre. c.
de eo q̄ qn̄ sumit alleū & post bibitur aq̄ corrupta nō nocet aq̄ illa
porāti: & idē innuit Aui. ii. can. c. de eo: & in. i. c. de cōseruatiōe iter
agētis a nocumēto diuersarū aq̄. Et istud idē ēt opat̄ cepe: ut uult
Aui. ii. can. c. de eo: & sic pōt cōprehēdi sub alleo: de eo ēt dicit Aui.
in. i. loco p̄all. q̄ cepe est ut tiriaca malaq̄ aq̄: & maxime cū acetos:
qa cepe est subtiliatiuū icisiuū abstersiuū cū stipticitate & apert for
titer. ut uult Aui. ii. can. c. de eo. Et est calidū in tertio: q̄re calefacit
malas aq̄s p̄hibēs ne sua frigiditate stomacho noceant: & subtiliat
grossas faciēs eas cito penetrare. Et acetū huic p̄mixtū uigorat uir
tutē eius ī subtiliatione & penetratione aq̄rū & p̄hibet a siti quā in
ducere solet cepe comestū. Et eadē rōe uerificat̄ de alleo. Et ergo ēt
dicit Aui. i. i. primo loco p̄all. q̄ allea comedēda sunt aq̄s grossas &
turbidas: qa subtiliat eas cito descēdere faciūt & p̄hibet ne stoma
cho noceat & intestinis: & ne uenas opilēt. alleū p̄terea comestū aū
iter & post hoc: ex melioribus rebus est: & cōuenientiorib⁹ illis qui
ueniūt ab aere frigido uel q̄ uadūt ad eū: ut innuit Aui. i. i. c. de regē
do iter agētē ī frigore & congelatū: Et ex isto s̄ quit̄ q̄ alleū multū
ualet iter agētibus & p̄ diuersas terras cūtib⁹ potibus utētib⁹: iu
xta illud metricū: allea qui mane ieiuno sumpsit ore: Hūc ignota
rū nō ledit potus aquarū: nec diuersorū mutatio facta. locorū. Valet
p̄terea alleū ad pūcturā uermiū uenenosorū & morsum serpētū qn̄
bibit̄ cū uino: qd̄ Aui. ii. can. c. de eo se dicit fuisse exp̄tū: & cōfert
ēt morsui canis rabiosi & qn̄ fit emplastrū ex alleo & foliis ficus &
cimino sup̄ morsum migalis cōfert ut ibidē dicit Aui. Cepe uero se
cundum Aui. ii. can. c. de eo cōfert ēt morsui canis rabiosi. cū linit̄
sup̄ ip̄m aq̄ eius aut emplastrat̄ ex eo cū sale & ruta: & cepe qd̄. co
medit̄ expellit nocumētū uētositatis uenenosorū: Et dixerūt quidā
q̄ ipsum generat in stomacho hūorē humidū plurimū frāgētē no

cumentū uenenosoz: notādū est circa istud q̄ alleū & cepe & sīr ēt
 porrū uia cibi nō cōpetūt tēpatis corpibus nec calidis: & spāl̄r cru
 da: parū. n. nutriūt & male nutriūt: generāt sanguinē acutū & pun/
 gitiuū: grossos humores tñ subtiliāt & uiscosos incidūt: & postq̄ de
 cocta sunt: pdūt pungitiuitatē: & adhuc remanet uirtus incisua &
 subtiliatiua: uñ magis cocta cōpetūt q̄ cruda. Porri. n. sunt calidi &
 sicci & dāt corpi alimētū illaudabile & oculis nocēt & generāt san/
 guinē nigrū melācolicū: & somnia terribilia & neruos ledunt rōne
 pungitiuitatis eoz: nocent dentibus & gingiuis: & nullus colericus
 nec melācolicus eis utat: & spāl̄r crudis. Cepe calide sunt & habent
 humiditatē supfluā terrestrē cū humiditate aquosa subtili idigesta:
 Si comedant cruda generāt in stomacho malos humores & putre/
 factibiles & corruptibiles: & inducunt somnia mala & terribilia &
 dolorē capitis: & nimius usus eaz disponit hoīem ad memoriā dep
 dendā & pturbat intellectū & pducit ad dementiā. sed si comedant
 cocte cū aqua laudabiliū carniū laudabilr iuuāt digestionē & mi/
 nuunt eaz nocumēta & tēpāt cibaria frigida cū qbus decoquunt:
 sed melius est eis nō uti. Allea calida sunt & declināt ad aliq̄lē humi
 ditatē. sed minus q̄ cepe: ualent cōtra uētositatē: & ualēt ī tussi: & bñ
 scicare faciūt: sed nocēt uisui & dolorē capitis inducūt: & sunt tiria
 ca rusticoz: Et sic p̄dicta solū cōueniūt his q̄ fleumaticū aut grossū
 uiscosum humorē habuerit. Colerici uero a p̄dictis abstineāt. Secū
 da est nux de qua dicit Aui. ii. can. c. de ea q̄ ipsa cū ficibus & ru
 ta est medicina oibus uenenis & ex ea cū cepe & sale fit emplastrū
 sup morsum canis rabiosi. Et istud maxime intelligit de nuce sicca
 añ cibū sumpta mō p̄dicto. Et circa istud ulterius sciendū est q̄ nu
 ces sicce peiores sunt recētibus & humidis: qa sicce magis unctuose
 sunt: rōne cuius in colerā cōuertunt: & iducūt capitis dolorē & ocu
 los turbāt: & uertiginē generāt: & spāl̄r sumpte post cibū & lingue

paralifim inducūt uomitū puocāt & uescas in ore faciūt. Et hñtes
stomachū colericū maxime debēt euitare nuces siccas:& q̄to ātiqo
res tāto peiores sunt. Recētes aut minus male sunt:qa nō sūt tante
unctuositatis:& iō nō generāt dolorē capitis aut uertiginē & silia si
cut sicce:& rōne humiditatis lubricat̄is laxāt uētrē & si aliquātu/
lū torreat̄ & comedant̄ post cibū:cōprimūt cibū sumptū. Et sic
patet q̄ nuces recētes sunt magis cōueniētes corpibus sanis q̄ sicce
Tertia est ruta de qua dicit Aui.ii.can.c.de ea qua resistit uenenis.
& postea subiūgit.Et q̄ sibi timet ne in potu sumat uenēnū & pun
gi a uenēnōsis bibat de semine eius pondus dragme unius cū foliis
suis cū uino:& pprie si bibit̄ cū nuce & bolo oib⁹ cōtritis & cōmix
tis.Et dicit Ari.in lib.de aīalib⁹ q̄ cū mustela uult pugnare cū ser
pēte siue cū bufone:ipsa comedit rutā ut iterficiat eū:qa odor rute
est inimicus uenēno:uñ comestio rute cū ficibus & amigdalibus dul
cibus in māne p̄seruat a uenēno. Notandū circa istud q̄ duplex est
ruta q̄dā domestica & alia siluestris. Domestica melior siluestri est:
qa siluestris & maxime sicca.calida & sicca est in quarto gradu .q̄re
plurimū sumere de ea est pniciosum.Domestica uero humida: cali
da & sicca est in secūdo gradu.sicca uero in tertio.& est incisua re
solutiua carminatiua uētositatū:& istud maxime cōuenit sicce.Nā
dicit Serap.c.de ea.q̄ est de rebus magis cōferētibus inflationibus
idest uētositatibus:sed in humida est inflatio. Itē ruta uehementer
acuit uisum:& pprie succus eius cū succo feniculi & melle collirio
facto ex ea aut comesta ut dicit Aui.ii.ca.c.de ea. Quia tñ i succo
rute q̄dā est bauracitas nocēs oculo:iō ruta pōt applicari oculo uē
tilādo:ita q̄ solū uapor siue fumalis euaporatio eius & nō substātia
ruta ad substātie oculi p̄tingat. Quarta est pira de qbus di.Aui.ii.
can.c.de eis q̄ sunt cura fungorū mortificatiū.Et qñ quoquunt̄ isti
fungi cū piris minorat̄ nocumētū ipsorū. Vel pōt iste tex. uerificari

de piris aromaticis q̄ sui aromaticitate spūs cōfortarēt & sic nocu/
mētū ueneni repellerēt: q̄nta ē raphanus de quo dicit Aui.ii.can.c.
de eo. q̄ cōfert morsui uipe: & cū nino morsui cornute ēt: Et semen
eius cōfert ueneuis & uermib⁹ uenenosis. Et si ponatur fructus eius
sup scorpionē morit⁹ & aq̄ eius est expta in hoc: & est fortior. Et si
momorderit aliquē scorpio q̄ raphanū comederit nō nocebit ei. Et
cōfert ēt puocatiōi q̄ fit a fungis mortiferis. Vel pōt dici q̄ raphan⁹
ualet cōtra uenenū: q̄ puocatiuus ē uomitus: & sic p uomitū stoma
chus purgat⁹ a malis humoribus si q̄ i co sint. Et circa istud sciēdū
ē de raphano & radice q̄ sunt p̄pinq̄ i cōplexiōe q̄ nocēt corpib⁹ co
lericis generāt. n. sanguinē acutū & pūgitiuū: Et raphanus est ma
lus stomacho faciēs eructuare: & generat humorē grossum: & si di
gestiua sit debilia generat humorē crudū hēt tñ uirtutē subtiliati
uā & incisiuā: qdā autē comedūt radicē & raphanū post alios cibos
ad cōfortādū digōnē. de quo admirat⁹ Gal. Vñ uer⁹ est qd experien
tia docet. Et dicūt sapiētes medici q̄ si comedant post aliū cibum
iuuāt ad digōnē & descēsū eius & uētrē laxāt. Sed si comedātur
ante aliū cibū ipellunt⁹ ad supiora & uomitū inducūt: bonū est at
q̄ comedāt cū aceto & sale post alios cibos & in modica quātitate.
Ver⁹ est tñ q̄ oculis nocēt & capiti. Ra. uero in almā. di. q̄ raphan⁹
lōgā faciēdo morā i stomacho incidit fluma. cuius folia cibū dige
rūt & appetitiuā adiuuāt qñ par⁹ sumit⁹ de eis. Sexta ē tiriaca. que
a toto gñe ualet cōtra uenenū. & iō ualet tā rōabilib⁹ q̄ brutis cōtra
uenenū tā frigidū q̄ calm: Et sub tiriaca pōt cōphēdi metridatū qd
sile opat⁹. De tiriaca. n. di. Aui. vi. i tra. iii. c. i. Scias qd canō maxius
i curatōe ueneni ē cōfortatio caloris inati & exercitatio ipm expelē
dū sicut facit tiriaca. De tiriaca uero & metridato silis di. Aui. vi. i
tra. i. c. d̄ medicis cōib⁹ ad uenena sūt medicie q̄ cōtrarie sūt ueneno
q̄re nō pmittūt ipm puēire ad cor & sūt sicut tiriaca & metridatū.

In hoc textu no Aer fit mundus habitabilis ac luminosus
tant̄ q̄tuor docu Nec fit infectus nec olens fetore cloace.
mēta circa electio
nē aeris habitabilis quoꝝ primū ē q̄ hō debet eligere aerē mūdū. i.
nō infectū uaporibus qa aer imūdu alterat cor secundū cōplexio
nē illius qd̄ sibi cōmiscet: inuit Haly. i tegni i cō. illius can. Oīa hoc
enī &c. secundū est q̄ hō debet eligere aerē luminosum. aer. n. turbi
dus iducit in corpe tristitiā & pigritiā: qa aer turbatus cōmiscet hu
mores: & turbidus ad cor puenit: quare ex ipso & humoribus grossi
& turbidi generant̄ spūs animā tritificātes & pigriciē inducentes.
Nihil est ergo qd̄ magis iocūdū facit hoīem atq; minus grauē quā
in claro aere ambulare uel mane surgere. Tertiū est q̄ hō debet ui
tare aerē infectū cuiusmodi est aer in quo sūt strages: cōiter. n. i lo
cis in qbus p̄cessit maxima hoīum it̄fectio sequit̄ pestis & in locis
uicinis: aer. n. ifectus qñ ispirat ificit spūs i nro corpe. Quartū ē q̄
hō debet uitare fetorē cloace. Et p hoc inuunt̄ infectiōes particula
res aeris. Cuiusmodi est infectio aeris latrinaꝝ uel foueaꝝ: quo que
uel locoꝝ in qbus proīciunt̄ cadauera mortua & ossa mortuorū: &
aeris uicini aq̄ i q̄ patrescit linū uel canapus: aer. n. taliter ifectus in
ficit spūs nri corporis & maxime crebro nocet. Et hinc est qd̄ dicit
Aui. ii. in doc. ii. c. ii. Et aer qd̄ dū est tēpatus & clarus neq; substā
tia extranea cōplexioni spiritus cōtraria ei admisceet̄ est sanitatē effi
ciēs & ipsam cōseruās: & cū mutat̄ cōtrariū sue opationis operat̄.
Et pro maiori declaratione p̄dictorū sciēdū est q̄ aer necessarius est
in regimine sanitatis dupliciter. Primo qd̄ pp refrigerationē cor
dis. Secundo pp expulsionē fumosarū supfluitātū tribulantū spiri
tū & calorē inatū: sicut. n. in exterioribus nos uidemus qd̄ gnīs sine
euctatione aeris suffocat̄ & extinguit̄: sic ēt imaginari debemus qd̄
spūs & calor inatus indiget̄ aere ipsum nutriente cōseruātē & ob

tempante. Obceperatio igitur caloris innati fit per aeris attractionem & ei⁹ deputatio fit per aeris expulsionem: primum quod fit per motum attractionis & secundum per motum expulsionis: si igitur aer attractus sit fetidus & impurus corrumpitur calor & spiritus innatus aer igitur debet esse bone substantie cui non admisceatur aliquid ex uaporibus nec fumositatem extraneam non enim debet esse aer turbidus nec nebulosus nec malis uaporibus admixtus: hic enim aer humoris conturbat & animum contristat ut dictum est. Et debet esse discoopi⁹us celo & non inter parietes & tecta constrictus: & ut sit ad unum dicere: maxime euitandus est aer inclusus & non euentatus. Verum est tamen quod tempore epidemie in quo accidit aeris putrefactio conligendus est aer inclusus. Vnde temporibus illis bonum est manere in domibus & tenere fenestras clausas ne aer putrefactus ingrediat: sed alius aer discooptus melior existit. Euitandus est propterea in regimine sanitatis aer cui miscentur uapores lacuum & profunditatum aquarum putridarum continetur: & oleorum talium quales sunt caules & cruce & filia: & arborum uiscositatum malorum: quales sunt ficus & nuces. Amplius eligendus est aer in quo subsistant uenti ex terra alta uel equali. Et multum est sollicitari debemus quod aer non excedat in aliqua qualitate primarum scilicet caliditate frigiditate humiditate & siccitate. Quod si forsitan contigerit obtineatur per artem quantum possibile est. Et ista colliguntur ab Aui. ii. i. doc. ii. c. diuersis.

In hoc textu potest
 esse unum documentum
 & est quod si quis male
 ualuerit ex suctione

Si tibi serotina: noceat potatio uini
 Hora matutina rebibas: & erit medicina.

uini de nocte siue tempore serotino: talis in crastino debet iterato sumere uinum. Vnde potatio uini nocturna potest inducere ebrietatem siue sit in matutina: uel potest inducere super calefactionem corporis si uero inducat super calefactionem corporis tunc maxime error est de mane iterum sumere uinum: quia est addere ignem igni: si uero homo icurrat ebrietatem cum aliquo nau-

sea: tūc de mane bonū est sumere uinū q̄a ex sumptione uini: de fa-
cili tunc puocat uomitū: ex quo sequit̄ mundificatio stomachi: q̄
mundificatiōe facta: de facili cessat nocuentū ebrietatis & nausea.
Et pp hoc cōsultat Ipo: semel ī mēse inebriari. ut ex ebrietate puocet
uomitū: q̄ est maxime p̄seruatiuus ab egritudinibus cronicis. i. lon-
gis & malis: si etiā ex potatione uini nocturna ledat̄ aliq̄s: & hoc pp
incōsuetudinē potādi uinū tunc de mane pōt cōcedi uinū ut assue-
scat: & sic minus ledit̄ a sumptione uini. A cōsuetō. n. minor fit lesio
ut uult Ipo. ii. Amphorismoꝝ: ibi. Ex multo tpe cōsueta & c. Si uero
ex potatione uini nocturna sequat̄ sitis matutina illa est mendosa q̄
curat̄ potione uini magis tñ sedat̄ potatiōe aq̄: Et q̄a iā dictū est de
lesione & sumptione uini. Sciendū est q̄ hō debilis cerebri & etiā cu
iuscūq̄ alterius cōditionis summope cauere debet a frequēti ebrie-
tate. Frequēs ebrietas scdm Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini indu-
cit sex icōmoda in corpe humano: quoz. Primū est corruptio cōple-
xionis epatis: q̄a uinū supflue bibitū ad epar ueniēs uel supflue re-
soluit calorē ipsius: uñ amittit uirtutē sanguificā. & loco sanguinis
generat aquositates efficiētes ydropisim uel incendit epar & humo-
res eius uñ generat̄ lepra uel mania. Secundū est corruptio cōple-
xionis cerebri pp assiduā eleuationē fumoꝝ uini ad ipsum: disponē-
tium calidū cerebrū manie & frenesi: & frigidū epilensie litargie ap-
poplexie & subeth. Tertiū est debilitas neruoꝝ: uidemus. n. bibulos
inebriari solitos tremere caput & mēbra: nō solū in senio: sed et ī se-
nectute & iuuetute q̄nq̄. Quartū ē egritudines neruoꝝ sicut spal-
mus & paralisis: q̄a uinū supflue acceptū sepe ī stomacho acceptū
efficit: qd̄ ualde nocet neruis. Sepe quoq̄ cōuertit̄ ex defectu dige-
stionis in aquositates indigestas q̄ neruos remolliunt. Et sepe ducit
humores grossos ad neruos q̄bus distendunt̄ uel cōtrahunt̄. Quin-
tū est appoplexia pp humiditates cerebri multiplicatas a uino: ita

141
ut totaliter opilet uias spirituum a salium a cerebro in membra. Sextum est mors subitanea dum. scilicet. stertedo & dormiedo uie anhelitus multitudi-
ne uini uel humiditatu ex eo generata: claudunt & ebrius suffoca-
tur. Et licet uinum imoderate sumptu predicta iducat nocumeta: mode-
rate tamen sumptu multa iducit iuuameta. Tergit. n. Aui. c. pall. quoniam eius
iuuameta. Primum est quod est bonus cibi penetrator in toto corpe. i. faci-
le efficit penetrationem cibi cui imiscet ad omnia membra sui caloris sub-
tilitate & conuenientia in proprietate occulta. Secundum est quod incidit in fleu-
ma. & hoc suis calore & subtilitate substantie: resoluit ipsum coaptado
expulsioni uias apiedo: & naturam confortado ad expulsionem. Tertium est
quod incidit coleram rubeam in urina & aliis euacuationibus ut sudore ege-
stione & resolutione insensibili. Et istud intelligendum est de uino subtili
subrubeo uel albo quod uel debile sit ex natura sui uel fortiter limpha-
tu. Alioquin multiplicaret coleram per conuersionem ipsius in eam & super
calesfactionem epatis ab eo. Quartum est quod facit melancoliam: quae grossa est
& tardi motus faciliter labi per cannales proprios ab epate ad splenem.
& a splene ad os stomachi: & tandem a corpe cum fecibus exire: & flectit
seu reprimit nocumentum melancolie propter contrarietatem in complexione &
modo substantie & in effectibus. Nam melancolia tristitiam pusillanimitatem &
auariciam parit. Vinum uero gaudium audaciam magnanimitatem: & libera-
litate. Quintum est quod resoluit omnes modos seu species latitudinis: nisi mul-
ta qualitas extranea fuerit eis sociata: quia uinum resolutos spiritus abinde re-
parat. uirtutem confortat: humiditates relictas in musculis: neruis cor-
dis & iuncturis tollit aut minuit. Et si fuerit opus humectatione ut
in lassitudine arefactiua uinum uelociter humectat dummodo limphet.
Preter hec autem iuuameta plurima alia iducit. Omnium. n. uelociter &
subito nutricium est uinum calorem & spiritum naturale confortat: & totum
corpus calefacit: ingenium clarificat: iram coepescit: tristitiam remouet: libi-
dinem incitat: & super omnes potus. semicrudos humores digerit. Et ut sit ad

unū dicere. Vinū reddit hoīem uirilē & secūdū aīam & secūdū cor-
pus: unde ceteris paribus nō bibētes uinū sunt effeminati respectu
bibentium uinum.

Hic primo po- Gignit & humores: melius uinū meliores.
nit' unū documētū Si fuerit nigrū: corpus reddet tibi pigrum
de uino: & est q̄ ui Vinū sit clarūq; uetus subtile maturum
nū melius meliores Ac bene limphatū salies moderamine sūptū
generat humores &

cā est: q̄a quanto massa humorū est melior tātō humores ex ea geniti
meliores esse debēt. Deinde subdit' q̄ uinū nigrū inducit pigriciā in
corpe. Et cā est q̄a uinū nigrū grossius & terrestrius est. reliqs ergo
spiritus ab eo geniti grossi sunt. Iuxta aliā auctoritatē Gal. prius al.
Quicqd de aliq̄ re dissoluit' ei unū dissoluit' necesse est ut assimilet'
spūs aut grossi faciūt corpus graue siue pigrū. Deinde ponunt' .vii.
documenta circa electionē uini. Primū est q̄ debet eligi uinū clarū:
tale. n. q̄a subtile est spūs subtiles & claros generat. Scdm ē q̄ debet
esse uetus idest nō nouū: nouū. n. uinū siue mustū ceteris paribus fa-
cilius inebriat: fluxū uētris puocat: atq; colicā iducit & c. accidentia
posterius dicēda ibi. Impedit urinā: nec est itelligendū q̄ uinū oīno
debet cē uetus: tale. n. secūdū Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini: est
q̄si medicina: & nō sicut potus. i. magis inest ei uirtus alternatiua cor-
poris ad caliditatē & siccitatē q̄ uirtus alterabilitatis a corpe p opus
nutritionis & est pauci nutrimenti q̄a est spoliatū a fece & a uiridita-
te quā p̄habuit & pene ignē factū: pp qd' in Aggre. scribit' .c. de uite
auctoritate Gal. q̄ est calidū & siccū in tertio gradu. Tertiu ē q̄ ui-
nū debet cē subtile. Subtile. n. uinū multos spiritus pcreat atq; sub-
tiles: grossum autē grossos. Quartū est q̄ uinū debet cē maturū &
nō stipticū. Vinū. n. stipticū abscindit oēs spēs euacuatōis: ut uult
Gal. i cō. illius can. iiii. particu. regiminis acutorū. Sciendū etiā & c.

Et ergo nocet corpibus indigētibus cuacuacione per urinā & oibus
 mēbris superioribus: ut ibidē ēt dicit Gal. Ueꝛ est tñ q̄ uinū stipticū
 cōueniēs est infirmitatibus accidētibus ī intestinis: ut ibidē di. Gal.
 & etiā supius dictū est remouet tñ stipticitas a uino per multā cō/
 mixtionē aq̄: ut ibidē ēt uult Gal. Quintū est q̄ uinū debet eē lim
 phatū: q̄a p hoc remittit uinū a sua fumositatē: & sic min⁹ inebriat.
 Et istud est ueꝛ de uino subtili. Vinū tñ grossum si limphet citius
 inebriat: q̄a p hoc subtiliat & magis fumosum efficit. Et de isto ui/
 no intellexit Aui. qñ di. in. c. de regimine aq̄ & uini q̄ uinū limpha
 tū citius inebriat q̄ uinū purū. Sextū est q̄ uinū debet eē saliens cū
 p̄pinaf. & est de conditionibus boni uini prius dictis. Septimū est
 sumptū ex cōditiōe bibētis & nō uini & est q̄ uinū debet tēpate
 sumi. q̄a tēpate sūptū acuit ingeniū. & inducit iuuamēta prius nar
 rata. Ex p̄dictis oibus cōcludi pōt q̄ uinū eligibilius & melius ī sa
 nitatis regimine est uinū mediū seu eq̄le iter uetustatē & nouitatē:
 & est clarū ad rubedinē trahēs bonū hēns odorē & eq̄lis saporis qđ
 nec acre. nec acutū. nec dulce fit. qđ nō fumosū nec grossū nec ual/
 de subtile. sed ad subtilitatē declinās: qđ ēt iter fortitudinē & debili
 tatē obtinet mediocritatē. qđ ēt nō creuit in saxosis & lapidosis mō
 tibus. nec in terra simplr plana & arabili sed ī terra montuosa uer/
 sus meridiē discoopta. & in regione nō nimis calida nec nimis fri/
 gida. Et ista partim colligunt ex Aui. in primo loco p̄alf. Circa regi
 men uini quo ad etates notāde sunt tres regule q̄s ponit Aui. in pri
 mo loco p̄alf. Prima est qđ dare uinū pueris ī potu ē sicut ignē ad/
 dere igni ī lignis debilibus: eo q̄ pueri uehemēter rari sunt. & de fa
 cili inflamabiles pp abundātiā sui caloris inati & sunt debiliū ner
 uorū: & debilis cerebri: q̄re ledit eos multipliciter uinū & inflāmatio
 ne facili & p̄cussione cerebri & neruorū sua penetratione facilima
 & fumatiōe copiosa. Cū igit pueris uinū ī potu dat calor eius inflā/
 g

mabilis calori pueri inflammabili addit' i corpe pueri. qd' est pauce re
sistētie. sicut debile lignū uel arundo sicca uel stipula arida añ faciē
ignis. Secūda regula est q' seni semp pōt dari uinū i potu q̄tū tolle
rare pōt sine nocumēto. s. q̄tū appetit appetitu naturali & regulato.
Sicut. n. ueteres ocree aride & rugate renouant' oleo: leniunt & ap
planant': sic corda senū potu uini electi: sicut uini beluacēsis. Senes
enī frigidi sunt & a uino calefiāt: & habēt spūm tristē & abūdāt in
melācolis: sed uinū exhilarat eos & melācolias reprimat. cōiter male
dormiūt. uinū uero puocat i eis somnū. Ad opilationes pni sunt: q's
uinū aperit. eas phibet: Et sic sicut uinū est pueris cōtrariissimū. ita
senibus utilissimū. Tertiū est uinū tēpate dādū est iuuenibus. tēpa
te qdē secūdū mensurā q̄titatiuā & decentē limphationē. Licet. n. iu
uenes sint calidi sicut pueri. tū habent mēbra solidiora. neruos & ce
rebrū fortes q'bus potēter resistunt nocumētis potus uini. Cōsequē
ter ēt dicit ex potu uini sobrie sumpti iuuamēta plurima: uidelicet
eductiōē colere. corpale robur. & igenii acumē. abūdātiā spiritūū
subtiliū & paruoz.

In isto tex. ponū Non sit acetosa ceruisia sed bene clara.
tur qnq; circa electi De ualidis cocta granis satis ac ueterata
onē ceruisie. Quo
rū. Primū est q' debet eligi ceruisia nō acetosa: q'a acetosa nocet sto
macho. Acetū. n. nocet neruis secūdū Aui. in pluribus passib⁹. Iam
stomachus est mēbrū ualda neruosum. & hoc quo ad eius orificiū.
Secūdū est q' ceruisia debet eē clara: q'a turbida opilat atq; calculo
sis nocet nimiū. ipinguat ac inflationē iducit: atq; breuitatē anheli
tus: & est multoz fleumatū generatiua. Tertiū est q' debet eligi cer
uisia de bonis granis non corruptis. s. de optimo ordeo: tritico: siue
aucna: q'a quanto grana sunt meliora: melior ex eis generat' humor.
Quartū est q' ceruisia debet esse bona cocta: q'a melius digerit' &

amicabilius a natura recipit: & nocumēta q̄ pueniūt ex bibitione eius melius tolerant. Ceuisia. n. nō bñ cocta uetositates in uētre inducit tortionē iflationē atq; colicā. Quintū est q̄ ceuisia debet eē antiq̄ & a fecibus mūdāta nō nimiū recēs: Recēs. n. ceuisia iducit eadē nocumenta q̄ ceuisia nō bñ cocta: & cū hoc de se facillimē inducit strāguiriam.

De qua potet' stomachus nō inde grauetur. Hic ponit' unū documentum circa

usū ceuisie. & ē q̄ utens ceuisia debet ea uti tēperate sic q̄ nō grauet' stomachus uel inducat' ebrietas. Ebrietas. n. q̄ ex ceuisia puēit deterior est ea q̄ ex uino est & magis durans cū de ceuisia fūmi & uapores eleuati ad caput sunt grossi: q̄re minus resolubiles sunt quā q̄ ex uino eleuant'. Et est hoc sciēdū q̄ ī principio prandii uel cenē ceteris paribus utilius est icipe suū potū a ceuisia quā a uino. Cui' cā est: q̄ ī principio mēse corpus est famelicū: & sic stomachus añ principii sumptionis cibi famelicus erat: & sic traxit supfluitates a mēbris. Si ergo uinū ī principio mēse daret' ex quo natura maxime trahit uinū: q̄ de se maxime nutritiuū ille supfluitates. s. a stomacho tracte simul cū uino ad ptes corpis traherent': sed natura nō ita auide trahit ceuisiā. Silr ceuisia lauat humores adherētes orificio stōachi. Et pp illā cām medici cōsulūt q̄ ī maxia fame debeat prius puocari uomitus q̄ cibus sumat' ut ille supfluitates a stōacho famelico tracte euacuent' ne cōmisceant' cū chilo. silr timens siti ex nimia potatiōe uini dbet bibere ceuisiā. Ipa. n. siti mēdosā reprimit

In hoc passu de
Temporibus ueris: modicū prādere iuberis: terminat' de quantitate cibi sumēdi se/
Sed calor estatis dapibus nocet imoderatis tate cibi sumēdi se/
Autūni fructus: caueas ne sint tibi luctus cūdū diuersitatē tē
De mensa sume: quantū uis tempore brume poz. iiii. añi q̄ sunt

uer. estas: autūnus: & hyems: & dicit tex. Primo q̄ tpe ueris debem⁹
modicū prādere. i. paucū sumere cibū. Et idē uult Auic. ii. c. doc. ii.
.c. vi. de regimine tēporū cū rectificatiōe aeris. Et rō huius est ut ibi
dē ēt uult Auic. q̄a tpe hyemis pp̄ gelositatē. exercitiū prauitatē. &
resolutiōis phibitiōnē multiplicant humores crudi & maxime fleu-
matici q̄ pp̄ pportionabilitatē t̄pis tūc maxime generant⁹: & isti in
interioribus corpis coadunant⁹ pp̄ frigus circūstās. Ver aut̄ supue-
niēs istos humores crudos ī iterioribus coadunatos eliquat⁹ & facit
eos currere p̄ totū corpus: q̄re natura tūc multū occupat⁹ circa di-
gestionē eorū. Si ergo tpe ueris daret⁹ magna quātitas cibi natura a
digestione taliū humorū fleumaticorū īpediret⁹ & diuerteret⁹: q̄a per
istos humores & magnā quātitatē ciborū nimiū grauaret⁹: & sic ta-
les humores ī corpe manerēt indigesti & currentes ad aliqd̄ mēbrū
illic egritudinē inducerent. Et ergo sumope cauere debemus a ma-
gna quātitate ciborū ī uere: q̄a diminutio ciborū tali tpe est unū de
maxime p̄seruātibus ab egritudinibus ueris. ut uult Auic. in. i. loco
p̄alle. Et istud qd̄ dictū est maxime ueritatē habet de medio & sine
ueris & nō de initio eius: q̄a initiū eius hyemi assimilat⁹: q̄re tūc hō
pōt nutriri sicut ī hyeme. Et istud ēt itelligēdū est qn̄ uer iuenit cor-
pus repletū humoribus fleumaticis crudis. Si. n. uer iueniat corpus
tēpatū ī humoribus: cibus ī eo dādus est secūdū mēsurā caloris in-
nati & resolutionē q̄ fit a corpe: q̄a tūc ablata est cā: q̄re diminueret⁹
cibus: Et istud uoluit Ipo. i. lampho. dū dixit: Vētres hyeme & uere
calidissimi sunt natura & somni longissimi. In his igit̄ t̄pibus ob-
lationes plures dāde sunt: etenī inatus calor est multus: nutrimento
igit̄ īdiget ampliori. Secundo dicit q̄ nimia sumptio cibi nocet in
estate. Cuius cā est: quia tūc t̄pis digestiua uirtus ē debilis cū spūs
& calor inatus qui sunt instrumentū uirtutū multū sunt debiles &
parū resoluti pp̄ calorē extrinsecū uehemētē trahētē eos ad exteriorio

ra: & ergo multus cibus nō posset digeri. Et circa istud sciēdū est q̄
 pp uehemētiā resolutionis humiditatū tā substātialiu q̄ nutrimēta
 liū corpis ī estiuo tpe grossior & maior cibus exhibēdus eēt si uirt⁹
 sufficeret ad digerēdū talē & tm̄ sed qa nō sufficit una uice multū
 digerere cibū paꝛ sepe & sepe de eo dādū est: iuxta illud Gal. i. am
 pho. cō. illius can. Et qbus semel aut bis. dicētis. In estate cibus mul
 totiēs erit dādus & paꝛ. multotiēs: qa indiget pp sepissimā dissolu
 tionē. paꝛ pp uirtutis defectionē. Et licet ī estate paꝛ de cibo sit dā
 dū. multū tm̄ de potu pōt dari cū tūc resolutio maxima fiat & desic
 catio corpis & eleuatio caloris super hūidū & plus fitiat hō q̄ alio
 tēpore. Verū ē tm̄ q̄ pot⁹ uini & p̄cipue uinosi puri minuēdus ē: qa
 tale uinū est faciliter īflāmabile & calorē tā acutū estu uiolēto excā
 descere facit: & ergo si bibat^r uinū miscēda ē multa aq̄: & dimittat^r
 uinū uetus & forte. Tertio dicit q̄ ī autūno debemus cauere a fru
 ctibus saltē illius tp̄is ut uuis persicis: sicub⁹ & sīribus: uel saltē non
 multū de eis comedere qa tales fructus generāt sanguinē dispositū
 ad putrefactionē pp ebullitionē qnā ī corpore & hūoribus faciūt:
 & maxime si fuerint ī stomacho imūdo uel ī cacochimico corpe re
 cepti q̄le corpus ī autūno sepius occurrit. Et sic male tūc accidunt
 egritudines. s. uariolē morbili & pestilētes. Pro maiori tm̄ noticia re
 giminis cibi & potus tpe autūni. sciēdū est q̄ tpe autūni debet eui
 tari fames sitis & repletio multi cibi ī una hora: ut uult Ra. ī almā.
 .c. de regimine corpis secundū tpa. Vinū p̄terea qd̄ bibit^r tpe autū
 ni uehemēter est limphādū ut corpus humectet & calorē reprimat:
 sed nō supflue debet limphari ī tm̄ quātū ī estate: neq̄ supflue debet
 tunc bibi: qa tūc natura debilitata nō sufficeret ip̄m regere & dige
 rere & nimis limphatū calorē obtūderet & multiplicaret uētosita
 tes qbus colica generari posset. Quarto dicit q̄ tpe hyemali debe
 mus sumere cibū tm̄ quātū uolumus. i. plus quā ceteris tēporibus.

Et idē uult Aui. i. i. loco p̄all. & Gal. i. cō. illius ampho. i. pti. ampho.
 Et qbus semel aut bis. ubi dicit. In hyeme multus cib⁹ & paulatim
 est dādus. Et rō huius est: q̄a calor n̄ri corpis i hyeme est fortissim⁹.
 tū q̄a unitus: tū quia fortificatus p̄ antipharistefim. i. iuxta positio/
 nem sui cōtrarii: uidelicet frigiditatis aeris n̄ra corpa circūdātis. Et
 istud ueḡ ē i corporib⁹ robustis & carnosis: & nō i raris & debilib⁹
 quia in talibus corporib⁹ frigus itēsum hyemis nō cōfortat calorē:
 sed magis debilitat. Et istud inuit Ipo. i. ampho. dicēs. Ventres hye/
 me & uere calidissimi sunt natura: & somni longissimi. In his ergo
 tēporib⁹ oblatiōes plures dāde sūt: quia calor est multus: nutrimen/
 to igit̄ ampliori indiget. Ex isto ēt sequit̄ q̄ nutrimenta grossiora &
 durioris digestiōis cōueniūt hyeme q̄ aliis t̄pibus: quia calor ē for/
 tior. Vinū autē quo utēdū est hoc t̄pe debet eē roseū nō albū cū aq̄
 pauca. Notādū hic q̄ licet cōsideratiōe habita ad fortitudinē calo/
 ris & digestiue uirtutis i hyeme grossiores & dēsiores cibi cōueniāt
 q̄a tñ corpora tūc disposita sunt ad opilatiōes & repletiones ex fleu/
 mate plurimo: nec ab eis resolutio multa fit a cōtinēte: tutius est uti
 tunc mediocribus cibis inter solidū & rarū: grossum & subtile sicut
 carnib⁹ edi uituli & mutonis lucis p̄ciis & cācris: & utētib⁹ gros/
 sioribus cibis ut boue porco ceruo cōchis ostreis carpis & silib⁹ ex/
 pedit unica comestione i die cōtinēt̄ uel utāt̄ sepe rebus diuretī/
 cis & aperitiuis ut petrosilino nasturcio apio & silibus & forti utā/
 tur exercitio.

In hoc passu po Saluia cum ruta faciunt tibi pocula tuta
 nunt̄ duo remedia Adde rose florē minuit potenter amorem
 corrigētia potū ma
 lū: quoz. Primū est saluia cui⁹ folia iposita potui corrigūt maliciā
 potus sua p̄prietate: & ēt i se hēnt uirtutē cōfortādi neruos & cere/
 brū qbus cōfortatis melius resistūt malis fumis recipiēdis qui p̄ue/

niunt ex malo potu. Secūdu est ruta cuius ēt folia itegra absq; eorū
 alia cōtritiōe debēt potui iponi. qā sua caliditate & pprietate corri-
 gūt maliciā potus. Et de ruta quō ualet cōtra uenenū prius dictū ē
 ibi. Allea nux ruta. Postea subdit textus qd' istis duobus p̄dictis po-
 test addi flos rose. Et hoc maxime debet itelligi de rosa rubea q̄ sua
 aromatizitate existēte ī eius supficie & similiter sua stipticitate cor-
 rigit maliciā potus.

Nausea non poterit: quēq; uexare marina In hoc tex. poni
 Antea cum uino mixtam si sumpserit illam tur unū remedium
 cōtra nauſeam siue

uomitū pueniēs ex trāsfretātibus nō cōsuetis dicens: q̄ ille q̄ debet
 trāsfretari añq̄ nauē intret debet aliqbus diebus miscere aquā mari-
 nā suo uino. Et istud est remediū pro diuitibus q̄ si paup fuerit de-
 bet potare aquā marinā ut facilius nauſeā euitet. Et cā huius: qā aq̄
 maris falsedinē hēt & sic sua falsedine & stipticitate q̄ consequitur
 falsedinē orificiū claudit: & p hoc uomitus ipedit. Et circa istud ē
 notādū q̄ sicut uult Aui.iii. ī.c. de regimine iter agētis in mari: uia-
 tor ī mari nō debet multū conari retinere uel cōpescere a principio
 nauſeā uel uomitū: sed dimittat uomitus ipsi⁹ cōtinuari donec per
 ipm fuerit bñ purgatus: hoc. n. p̄seruat a multis egritudinibus: & ne-
 dū p̄seruat: imo ēt curat uel alleuiat graues & magnas egritudines
 ut leprā ydropisim appoplexiā & frigiditatē stomachi & eius infla-
 tionē p̄t uult Aui.iii. in doc.ii.c.ii. si tñ uomitus uiatoris in mari
 supfluxerit sic q̄ uehemēter debilitet ipsum restringēdus est come-
 stione fructuū stipticorū & acetosorū sicut sunt citronia maciana ace-
 tosa. Vel poma de capēduto & mala granata acetosa qbus orificiū
 stomachi cōfortatū depellit humores inferius. Et stomachus etiā cō-
 fortatus ab his humores repellit effluentes ad eum exagitatione ab-
 undis. Vel pōt semē apii torrefactū bibi cū uino uel absinthiū pōt

comedi aut bibi. Et sifr panis assatus & ifusus in uino bñ redolente
comestus ualet ad idē. Et uniuersalr ualet nutritio uiatoris in mari
ex cibis acetosis cōfortātibus os stomachi; & phibētibus uapores &
fumos ascēdere ad caput; sicut sunt lentes cocte ī aceto uel in succo
uue acerbe.

In hoc tex. poni Saluia sal uiuū: piper: allea petrosilinum.
tur modus faciēdi Ex his fit salsa nisi sit cōmixtio false
salsamētū cōe si in

mēsa deficiāt salsamēta spālia. Et pro illo ponunt qnq; ex qbus pōt
fieri salsmētū primū est saluia: q̄ fit cōdimentū ī assatione auce siue
decoctione: uniuersaliter. n. auce assate siue porcelli saluia īplent' ut
humiditates supflue siue uiscositates extrahāt; & odor saluie aucis
uel porcellis imaneat. Post assationē tñ saluia eiici debet & non co/
medi. Sifr ex saluia fit cōdimētū comestibile a rusticis uel cōibus ī
comestione auce: terūt. n. alleū cū uino & saluia ad auferēdū aliqd
saporis allii. Secūdū est sulcū & est salsamētū diuītū siue nobiliū.
Ipsi. n. deficiēte sinapio uel ueriuto ponūt ī salserio uinū cui modi/
cū salis admiscēt. Tertiū est pip: & est salsamētū rusticorū: cōmiscēt
enī pip cū fabis & pisīs. Sifr ēt ex pane aslo ceruisia uel uino & cū
pipe fit salsamētū nigrū ad modū pultis qđ pip dr: & hoc supeffun/
dūt carnibus aut piscibus. Quartū est alleū ex quo ēt fit salsamē/
tū rusticorū: miscēt. n. cū molli caseo & lacte terēdo alleū; & sic co/
medūt cū cibo siue aslo siue elixo siue falso siue dulci & cū ouis du/
ris. Quintū est petrosilinū ex cuius foliis cōtusis est ueriuto uel al/
bo uino fit uiridis salsa cū assis comestis. Et circa istud est notandū
qđ salsamēta siue false diuersificāt primo secūdū tpa: T pibus. n. cali/
dis declināt false ad frigus uel paucā caliditatē. t pibus uero frigi/
dis e cōuerso: Materia igit' salsa; ī estate sit ueriutū uel agresta de
summitatibus uitis uel acetū: succus limonū uel citrāgulo; grana/

torz cū zuccara & aq̄ rosaz. Et interdū in falsis q̄ sunt ī estate pōt
 addi aliquātulū serpilli & petrosilini ad obtēperādū frigiditatē p̄di
 ctorz: Materia uero falsaz cōpetentiū tēporib⁹ frigidis sūt sinapiū:
 eruca ziziber: piper cinamomū: gareofili allea saluia: mēta: serpillū:
 & petrosilinū uinū aq̄ carniū acetū non forte: sed p̄p̄inquū nature
 uini & in tēporib⁹ mediocrib⁹ sunt mediocris caliditatis & frigidi/
 tatis. Secūdo diuersificent rōne cibarioz: pro q̄bus fiunt: nā alia &
 alia cibaria indigēt aliis & aliis falsis sicut sciunt dñorz coci: muto/
 nū. n. & sūr uituloz caprioloz falsa cōueniēs ē falsa uiridis. In esta
 te qdē ex aceto & agresta cū paucis specieb⁹ & sine alleis cū petro
 silino zinzibere albo & agresta & pane asso infuso ī aceto uel agre
 sta: ī hyeme fit eadē salsa cū pluribus sp̄eb⁹ & pauco alleo & opti
 mo uino & pauca agresta: uel pōt sufficere sinapiū & eruca. salsa at
 p̄ carnib⁹ bouinis elixis ē piper bullitū qd̄ fit ex pipe & pane asso
 & aq̄ carniū & pauca agresta: & ista eadē salsa ē satis cōueniēs car/
 nibus porcinis in hyeme. P̄nt ēt carnes porcine: comedi in estate cū
 aceto & petrosilino in principio refectiōis. Si aut̄ p̄dicte carnes pa
 sillant: & sp̄aliter bouine & porcine: ī hyeme qdē apponat̄ cepe al
 bū cū puluere sp̄ez: dulci in p̄ua q̄titate: in estate uero sine cepis &
 cū ueriuto uel p̄nt apponi cepe parue & ī pauca q̄titate. Si at̄ pastil
 latura sit ex carnib⁹ subtilioribus nō apponat̄ cepe: sed in estate lac
 amigdalaz cū ueriuto & pauco puluere sp̄ez: dulciū: & in fine pōt
 apponi ouū cōquassatū cū agresta: sed in hyeme loco agreste p̄c̄it̄
 uinū & plus de sp̄eb⁹. Assature aut̄ cuniculoz & pulloz iuuenū
 cōueniēs ē salsa in q̄ est cinamomū & mica panis cū agresta qdē in
 estate & cū uino in hyeme. Assature aut̄ porci salsa cōueniens est li
 quor descēdēs cōquassatus cū optimo uino & cepis in hyeme & in
 estate uiridis salsa sup̄ius noiāta. Assature autē fasioz & colum/
 baz & turturū nulla alia salsa indigēt nisi sale. Caponū aut̄ & gal/
 h

linarū elixatoriū cōueniēs falsa est aq̄ decoctiōis eorū cū aliquātulo pulueris spēs dulciū: & p̄cipue si ī p̄dicta decoctiōe addat̄ saluia: yfopus: petrosilinū: & hoc ī hyeme: & in estate sufficit sola aq̄ cū aliquātulo sicci summitatū uitis. Sed p̄ falsa caponū & gallinarū pinguiū pastillādoꝝ nihil penitus est apponendū nisi aliquātulū pulueris sp̄rū & in fine agresta supradicta in estate: optimū uinū in hyeme. Pisces uero quāto sunt grossioris carnis & difficilioris digestionis & maioris supfluitatis & humidioris nature: tāto indigent salis calidioribus & acutioribus: & hoc ēt uerum est in carnibus.

In hoc textu ponunt̄ due cōmoditates prouenientes ex lotiōe manuum post cibū sumptū. Prima

est: q̄a p̄ hoc palme manus mundant̄. Secūda est: q̄a reddit lumina acuta. i. p̄dest oculis & hoc maxime p̄ accidēs: q̄a manus sunt istru mēta mūdandi oculos: quare multū cōfert eas eē mūdās. Et de istis cōmoditatibus dictum est ēt prius ibi. Lumina mane manus.

In hoc textu ponunt̄ duo uirāda circa electionem panis. Primū est caliditas. Non. n. debet panis comedi calidus. Panis. n. calidus est hu mane natū nociu⁹.

Juxta illud Aui. ii. can. c. de pane: dicētis. Nō comedat̄ calidus sicut est. Panis. n. calidus nō est apud naturā receptabilis & acceptio eius q̄ est de furno & reliquoꝝ sibi similiū ē mala. Et rō est: q̄a talis pa

Si fore uis sanus abluē sepe manus
Lotio post mēsam tibi cōfert munera bina
Mundificat palmas & lumina reddit acuta

Panis non calidus nec sit nimis inueteratus
Sed fermētatus oculatus sit bene coctus
Modice salitus frugibus ualidis sit electus
Nō comedas crustā colerā: q̄a gignit aduſā
Panis falsatus fermentatus bene coctus
Purus sit sanus: que nō ita sit tibi uanus

nis multū opilat. Et postea iterū dicit Aui. Panis calidus sicim facit
sua caliditate & natat pp suā humiditatē uaporosam: & est uelocis
digestionis & tarde descētionis. Et quī isle panis calidus nō cōue/
niat in regimine sanitatis quo ad esum: odor tñ panis calidi multū
cōfert. resuscitat. n. sincopizātē: & possibile est aliquos hoīes uiuere
ex odore panis calidi. Secūdū ē q nō debemus comedere panē diu
pistū siue muscidū: qa talis panis nō est cōueniēs pro nutrīmēto na/
ture humane: exsiccāt. n. corpus ac humores melācolicos generat: &
ex isto relinquit q panis nō debet esse calidus nec uetustate indura/
tus: sed priori die coctus: postea in textu ponunt qnq; cōditiōes pa/
nis electi. Q uarū prima est q panis debet esse fermentatus bene. Et
istud uult Gal. i. alimē. c. ii. dicens. Optimi aut panū pro digestiōe
sunt q maxie fermētati & q affationē habuerūt a cōmēsurato igne
in clibano. Et itez co. c. dicit q uero penitus infermentatus est: nulli
utilis est. Et secūdū Aui. ii. can. c. de pane. Panis habēs parū fermēti
plurimi est nutrīmēti: sed eius nutrīmētū opilat nisi illos q sunt plu/
rimi exercitii. Secūda ē q panis debet cē oculatus. i. porosus: & per
hoc denotat q uiscositas eius est ablata. Verū est tñ q iste panis se/
cūdū Aui. loco p̄all. uelocis est penetrationis & minoris nutrimenti
& deterioris: sicut est panis opirus q est plurimi furfuris. Tertia est
q panis debet esse bene coctus: qa panis male coctus male digestio/
nis est: & stomacho grauedinē affert. Et Auic. ii. can. loco p̄all. dicit.
Et ille q nō bene decoquitur est plurimi nutrimenti. sed ē nutrīmētū
opilat nisi illos q sunt plurimi exercitii. Et panis de patella est huius
generis: eius nāq; pars interior raro decoquitur bñ. Q uarta est q pa/
nis debet esse tēpate salitus. Nimiū. n. dulcis opilat & nimiū salus
exsiccāt: moderate tñ salus optimū nutrīmētū p̄bet dū tñ cetere cō/
ditiones assint. Q uinta est q sit factus ex optimis granis: uidelicet
ex optimo tritico & sana messe collecto. Deinde subdit text. q nos

debemus cauere ab esu cruste panis: q̄a illa generat colerā aduſtā ſi
ue humorē melancolicū: ex quo. n. ipſa aduſta & ſicca & humor ab
ea genitus aduſtus erit & ſiccus: & p̄pterea nobiles q̄ natura coleri/
ci ſunt deponere faciūt ſupiorē cruſtā panis ac inferiorē quos imi/
tant̄ plati & delicioſi. Eligat̄ igit̄ mica panis q̄ eſt melioris maioris
& uelocioris nutrimentū q̄ cruſta. Verū ē tñ q̄ aliquā cōuenit ſanis ha
bentibus ſtomachū humidū & uolētibus demacerari & in fine co/
meſtionis plus cōpetit. Iuuat. n. cibi deſcenſum & cōfortat orificiū
ſtomachi. poſtea in duobus ultimis uerſibus innuit̄ q̄ d̄ panis bonus
debet h̄re iſtas q̄nq; cōditiones. ſ. q̄ ſit ſalitus fermētatus: bñ coctus:
purus. i. de mundis granis & ſanus. i. de granis ſana meſſe collectis.
Et iſtas cōditiones partim inuit̄ Aui. loco p̄all. dicēs. Oportet ut ſit
panis mundus ſalitus maſſam habēs cōfectā fermētatus coctus be
ne & una nocte permanens. Et circa iſtud eſt ſciendū q̄ ſi queratur
nutritio maior & prior mūdificet̄ panis a furfure: & ſi uelimus uen
tris ſubductionē aliquale dimittamus aliquā partē furfuris: furfur
enim parum nutrit & uentrem ſubducit & farina econuerſo.

In hoc textu cō/

parat̄ autor carnē Est caro porcina: ſine uino peior ouina.

porcinā carni ouine Si tribuis uina: tunc eſt cibus medicina.

dicēs q̄ caro porci/

na ſine uino minus ſana eſt ouina. tñ ſi caro porcina ſumat̄ cū ui/
no ipſa eſt optimū nutrimentū & medicinā p̄bens q̄a multū hume/
ctat: & hoc intelligēdum eſt maxime de porcellis aſſis ſiue de apris
optime preparatis. Et circa iſtud eſt ſciendū q̄ carnes porcine qui
bus ruſtici & cōmunes utunt̄ qñ uidelicet ſunt ſalſe uel ſole uel ſu/
mo exſiccate nullo mō ſaniores ſunt carnibus ouinis ceteris parib⁹
ſiue cū uino ſiue ſine uino ſumant̄. Sed iſtud dictū ueritatē habet
de carnibus porcelloꝝ aſſatoꝝ uel de carnibus aprinis mō p̄dicto.

Illa porcorū bona sunt: mala sunt reliquorū. In hoc textu cō-
 parant omasa por-
 corū omasis reliquorū brutorū. & dicit textus q̄ omasa porcorū. i. ite-
 stina p̄ualēt quo ad esum intestinū aliorū brutorū. Cuius rō p̄t esse
 ista: q̄a pauca itestina comedimus nisi illa q̄ replent sanguine uel q̄
 aīaliū multū sunt pinguiū cuiusmodi sunt porci. Nā solus sanguis
 porci pp̄ suā cōplexionē & similitudinē cōplexionis cū natura huma-
 na est sanguis quo omasa siue itestina implent̄. Et sifr̄ porci faci-
 lius īpinguāt q̄ aliqd̄ aliorū brutorū. iō magis sumimus itestina por-
 ci q̄ aliorū brutorū.

Impedit urinam mustū soluit cito uentrem Hic ponunt̄. v.
 Epatis emfrasm: splenis generat lapidēq̄ nocumēta pueniē-
 tia ex potatione no-
 ui uini uel musti. Primū est q̄ mustū īpedit urinā & hoc p̄t intelli-
 gi dupliciter. Primo q̄a mustū grossum pp̄ suā grossitudinē ex fece
 admixta opilat ipsum epar siue ipsos renes sic q̄ urina de facili nō
 p̄t h̄re suū cursum. Secundo īpedit urinā quo ad debitū mō sicut
 facit mustū remēse aliqd̄ & q̄dā alia uina subtilia: sifr̄ est q̄a aliqd̄
 mustū remēse cuius feces sunt mordicātes & dū ip̄m uenit ī uesicā
 ille partes terrestres nitrose mordicant uesicā & cogūt urinare sine
 ordine debito & mō cōsuetō. Secundū est q̄ soluit uentrē. Et rō est
 q̄a abstergit uiscera nitrositate siue falsedine sue fecis: & stimulat ea
 ad expulsionē. Primo pp̄ mordicationē fecis. Secūdo pp̄ multitudi-
 nē uentositatis quā inducit tale uinū siue mustū. Tertio lubricādo
 cito īferius p̄ uia indigestibilitatis & grauaminis stomachi: q̄re sto-
 machus se relaxat & portas nariū cōpressas apit. Tertiuū est q̄ mu-
 stū nocet bone cōplexiōi epatiū: q̄a opilat ip̄m pp̄ imixtionē pluri-
 mā sue fecis & p̄ducit ad dissenteria epaticā pp̄ inflationē eius quā
 debilitat epar. Et istud uult Auic. iiii. in. c. de regimine aque & uini.

Et sic et inducit catheciā siue malā dispositionē coloris & malas in/
ducit egritudines epatis. s. diuersas & spēs ydropisis. Quartū est: q̄
mustū nocet spleni & dispositioni eius ppter eādē cām q̄ dicta ē de
epate: q̄a opilat splenē: & sic iducit duriciē eius. Quintū est q̄ mu/
stū generat lapidē & maxime illū q̄ in renibus est: qui rubeus est: de
facili frāgibilis eā opilatōis quā facit & grossitudine sue substātie.
Et istud ueq̄ est de musto uinoꝝ: multū dulciū nō hñtes feces nitro/
sas & mordicātes. Mustū. n. hñs feces nitrosas & mordicantes ma/
gis ipedit lapidē: q̄a multū facit urināre sicut mustū aliq̄ d̄renēse fa/
cit apparere arenulas in urina siue grauelā: q̄a facit multū urinare.
Multa. n. urina sua lotionē abstergit arenulas adherentes que cum
ea expelluntur.

Hic ponunt. ii. Potus aque sumptus fit edēti ualde nocius
nocumēta pueniē/ Infrigidat stōachūq̄ cibū nitit̄ fore crudū.
tia ex potu aque &
hoc quo ad edētē. Primū ē q̄ potus aq̄ nocet stomacho edētis. Cui⁹
rō est: q̄a ipm infrigidat & relaxat & maxime deiicit appetitū cibi.
Secundū est q̄ potus aq̄ cū sumit̄ cibus ipedit digestionē cū cibū
sumptū incrudet. Et istud uult Aui. in. i. c. de regimine eius q̄ d̄ co/
medit̄: dicens. Neq̄ post ipm. s. cibū multa bibēda est aq̄ q̄ iter ipm
.s. cibū & corpus stomachi sepationē faciat: & ipsum natare faciat.
Et. c. de regimine aq̄ & uini dicit. Et cū natura indigerēdo nutriens
studeat facietate aq̄ iā pcedēte sufficiēter. i. si pcesserit facietas aque
sufficiēs ad bonā cibi pmixtionē: aq̄ uehemēter ē impediēs supple
digestionē inchoatā. Et idē uult Aui. ii. can. trac. i. c. iiii. dicēs. Est et
uitādus potus aq̄ i mēsa nisi rōne adherētie & tarditatis descensus
bucelle. Nō est. n. sumēda aq̄ cū cibo. Et Auer. i. cō. ait. Cā qdē hui⁹
est qm̄ cū sumit̄ aq̄ sup cibū priusq̄ stomachus calefacerit ipm in/
frigidat & incrudat. Est et cā q̄re supnatet cibus sumptus i stoma/

cho: q̄re ēt nō adhereat & uniat' eidē q̄ conterat ip̄m sicut exigitur.
 Actio nāq̄ stomachi sup sūptū cibū fit cōterēdo & coquēdo simul
 Vñ sicut cū ifundit' simul & i magna q̄titate aq̄ in olla pp qd̄ tar/
 dat' cibi decoctio in eadē: sic ēt cōtingit idē ipsi stomacho. Et istud
 maxime uerificat' de potu multe aq̄. Modica. n. quātitas aq̄ frigide
 sugēdo sumpta pōt cōcedi añ descēsum cibi ut p eā cōpleat' cibi de
 scēsus ad inferiora: & hoc si sitis infestauerit: & bibere coegerit. Nā
 modica quātitas aq̄ frigide p̄dicto mō sumpta stomachū alleuiat &
 colligit. alleuiat q̄dem a siti: alleuiat ēt coopando ad descēsum cibi.
 Colligit aut' sua frigiditate coadunās ptes stomachi. Et istud colligi
 tur ab Aui. locis p̄alle. Notādū q̄ quīs i sitis extinctione aqua sit cō
 ueniētior potus quā uinū tñ oib' cōsideratis uinū est potus cōueniē
 tior in regimine sanitatis quā aqua. nā dato q̄ in sitis rep̄ssione que
 est appetitus frigidi & humidī: aqua uniuersaliter melior sit: q̄a fri
 gida & humida: naturaliter tñ in cibi p̄mixtiōe & eiusdē delatiōe si
 ue missione ad ptes corpis extremas uinū p̄ualet aq̄: nā uinū rōne
 sue subtilitatis in substātia & actiōe subtilius p̄miscet': & spāliter:
 q̄a natura magis i eo delectat': iō citius attrahit ip̄m & aliis cibis p
 miscet': & spāl'r q̄a hec mixtio sit p uiā cuiusdā ebullitiōis: quā uinū
 magis iuuat rōne uirtualis caliditatis: & aq̄ ipedit rōne frigiditatis.
 Et sic patet q̄ uinū p̄ualet aq̄ i ciboz: p̄mixtiōe: Et s̄i'r p̄ualet i eo/
 rūdē delatiōe. nā uinū est optimus penetrator: qd̄ ei debet' rōe sub
 rililitatis sue substātie: & rōe caliditatis uirtualis: subtilia. n. & calida
 multū sunt penetratiua: & p cōsequēs uinū est magis delatiuū quā
 aq̄: i aq̄ nihil est uirtualiter calidū nec substātie aereitatis: nec ignei/
 tatis. uñ aq̄ mora trāseūdo ipedit oēm cursū. amplius aq̄ ex alio nō
 est potus ita cōueniēs sicut uinū: q̄a aqua ipedit alimētū nutrire eo
 q̄ nō nutrit: quare illud utiq̄ minus nutrit. uñ quāto cibus ē magis
 aquaticus tāto est minus nutritiuus. bonū ē igit' q̄ uinū p̄miscat'

cū cibo qđ solū nō īpedit nutritionē imo multū iuuat: qā uinū est maxime nutritiuū & maxime restauratiuū & uelocissime nutrit. ut prius dictū est. Notādū in sup qđ nō solū nociuus est potus aq̄ edēti siue sumēti cibū imo ī pluribus aliis casibus nociuus est. quos nar- rat Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini. Primo. n. incōueniēs est in hoīe ieiuno. tunc. n. bibere penetrat aqua bibita nullo retinaculo īpedita usq; ad intima mēbroꝝ principaliū mortificans suū calorē innatū. Et istud est ueꝝ de hoīe uere ieiuno. Ebrio. n. qñq; p̄ficic neq; ledit ipse si ieiunus bibat aquā: qā ieiunus ebrius nō est oīno ieiunus nec est in stomacho uacuu: sed adhuc hēt reliquias aliquas hesterne cra- pule: quaz nitrositas aq̄ mitigat & stomachus ab his p̄ aquā abluat & repressis uaporibus & fumis p̄parat stomachus ad receptionem noui nutriētis. Secūdo incōueniēs ē ī hoīe exercitato forti exrcitio & sifr statī post coitū. nā tūc pori corpis sūt multū apti: quare pene- trat aqua ī p̄funda mēbroꝝ mordificās calorē inatū: q post coitum ēt debilitatus ē. Tertio incōueniēs est post balneationē maxime cū sit hec balneatio uētre uacuo. tūc. n. uie sunt uehemēter apte: quare ledens penetrat aq̄ ut dictū est. De isto potu aq̄ di. Aui. in. iiii. sum. .ii. c. ul. Ex potu illius ī ieiunio & post balneū & post coitū timet corruptio cōplexionis & ydropisis. Quarto incōueniens est bibere aquā frigidā cā obediēdi siti nocturne mēdose: q̄ accidit incrapula- tis & ebriis. nā p̄ potū aq̄ frigide p̄hibent̄ resolutio & digestio hu- moris falsi uel fortis uini. uel alterius acuti faciētis sitim: & sic cito post potū reuertit̄ sitis ita fortis ut añ. Sed si uehemēs affuerit sitis nimīū uexās & inqētās nec sufficiat aeris īspirati frigiditas: nec ab- lutio oris cū aq̄ frigida: bibat sitibūdu aquā frigidā cū uase stricti orificii. siue gracilis rostri quatenus aqua p̄lixius de ur super orifi- cium stomachi ut fortius sitim mitiget: & de ea minus sumat ne di- gerendoꝝ digestionē penitus īpedit. Quinto generaliter malū est

sanis bibere multā aquā frigidā: q̄a extinguit calorē inatū: & pectus
offendit & stōachi appetitū deiicit: & mēbris oibus neruosis obest.
Vez̄ est tñ q̄ aq̄ tēpate frigida aliqñ p accidēs appetitū excitat: &
stomachū fortē efficit coadunādo ipm & stringēdo uillos eius.

Sunt nutritiue multū: carnes uituline.

In hoc passu au-
tor laudat carnes ui-
tulinas dicēs q̄, car-

nes uituline multū sunt nutritiue. Et istud inuit Aui. in. i. c. de regi-
mine eius qd̄ comedit̄. ubi uult q̄, cibus sanitatis cōseruatius de-
bet eē tales q̄les sunt carnes: q̄a sunt silis nature prius apte fieri san-
guis: & maxime carnes edoz̄ & uituloz̄ paruoz̄ lactātiū & agnoz̄
annaliū. Et istas carnes uitulinas sūme laudat Gal. iii. alim̄. ubi uult
qd̄ carnes uituli lactātis sex ebdomadaz̄ uel octo assate saniores sūt
multo nimis: facilis. n. digestiōis & multū nutritiue sunt. Et de istis

carnib⁹ uitulinis ēt
prius dictū est.

Sūt bōa gallina & capo turtur sturna colūba
Quistula uel merula phasianus ethigōeta.
Perdix frigellus orix tremulus amarellus

In hoc passu po-
nunt carnes eligibi-
liores pro nutrimē-

to nature humane aialiū uolatiliū: & enumerant̄. xiiii. Aues quarū
carnes bone sunt pro nutrimēto hoīs. Prima auis est gallina: cuius
efus siue comestio nature humane cōueniēs est. Haly. n. Auenzoar
Auer. & me. ut dicit Cōsi. p̄ceteris laudāt pulloz̄ carnes & maxime
que nōdū pepit & galli q̄ nōdū calcauit. Sūt. n. facilis cōuersionis in
sanguinē & supfluitatū paucarū: pprietatē mirabilē hñtes ī tēpādo
cōplexionē & humores cuius brodiū optima leprosis est medicina.
Et de carne gallinarū dicit Aui. ii. can. c. de gallinis & gallo: & caro
gallarū q̄ sūt pulle itellectu augmētū efficit: clarificat uocē & aug-
mētat sperma. Et melior gallina secūdū eū ibi ē: q̄ nōdū parit oua.

Secūda auis est capō siue gallius castratus: cuius carnes ponit Cōsi.
dr̄na. lxxviii. inter laudabiliōres carnes. Et carnes istas & sīlī priores
digerit stomachus a pprietate. Tertia auis ē turc̄ q̄ ēt est boni nutri
mēti & bonū generās humorē cuius carnē Auic. ii. can. c. de carnes
sūme laudat dicēs. Volucris qdē caro melior nō est quā alduragi. i.
turturus & gallinax & subtilior eax & nō sunt cū nutrīmēto car
niū alcubegi. i. pdicū & c. Quarta auis secūdū aliquos est sturnus:
& ista auis debet comedi in iuuetute: & est auis nota teutonice eyn
spree. secūdū alios est starna: quā Rasi. iiii. almā. p̄ceteris uolatilibus
laudat dicēs: starne caro oī carne auiū leuior inuenit̄ atq; his q̄ sub
tili uolunt custodiri regimine cōuenientior. Et pōt p̄ starnā intelligi
auis magna uelut anser grisea cinerea: cuius caro laudabilis est ma
xime cū iuuenis fuerit. & isto mō itelligit Ali. p̄ferēs istā carnē aliis
Vel pōt p̄ starnā itelligi maneries pdicis parue quā moyes ur̄ itelli
gere iudeis inquis: sīlī starne nō uident̄ pro dño nr̄o: qa uentrē con
stringūt. Et istā pprietatē alii attribuūt pdicibus. carnes. n. ip̄fax uē
trē cōstringūt teste. Ra. iiii. almā. Quinta auis est colūba: q̄ est auis
nota cuius caro est colerica. Et de colūbis dicit Ra. loco p̄all. Colū
be uemētis sunt caliditatis q̄ sanguinē inflāmatū generāt & cito fe
bricitare faciūt. Et ergo aptius colūbe comedi debent in pastilis cū
uuis acerbis q̄ affari. Per uuas. n. acerbis aufert̄ caliditas q̄ sangui
ni inducūt. Et electiores colūbe pro esu sunt colūbe iuuenes uolare
potētes: qa tales sunt leuioris digestiōis & melioris humoris. Pulli. n.
nō uolare potētes caliditatē & humiditatē habēt supfluas: q̄re gros
sos generāt humores. ut uult Aui. ii. can. c. de colūbis. Antiq̄ uero co
lūbe & eax caro pp caliditatē nimīā & siccitatē & digestionis diffi
cultatē sunt cuitāde. Et sīlī ēt turtures antiq̄. Sexta auis est qstula q̄
ab aliqbus noīat̄ coturnix: qa qstula ē nomē onomatopeion. s. fictū
a suo sono. Et caro ista secūdū aliquos ē subtilis substātie: bonū ge

nerās hūiorē & multū cōpetit sanis cōualescētib⁹. Secūdū ysaac tñ
 coturnices ceteris uolatilibus sunt peiores nec nutrimento: nec dige/
 stioni laudabiles: q̄a ex comestioe carnis eaz̄ timetur spasmus & te/
 thanus: put ēt uult Aui.ii.can.c.de eis. subiūgēs rōnē. s. q̄a in sub/
 stātia carniū eaz̄ est uirtus faciēdi hmōi accidētia narrata. & sic nō
 pueniūt illa accidētia ex eo solo q̄a coturnices comedūt eil. boz̄. Et
 hinc est q̄ gallici comedūt coturnices cum molli & pingui caseo. &
 ide faciūt pastilla. Pōt tñ p coturnicē itelligi alia auis a p̄dicta. p̄di
 ce maior: eiusdē fere coloris cū rubeis pedibus & rostro saporis de/
 lectabilis: dicta coturnis ytalica lingua. Et isto mō Rasis.iii.almā. ac
 cipit coturnicē q̄n p̄fert carnes eius post carnes starne al oꝝ uolati
 liū carnibus. Septima auis est merula. q̄ ē eiusdē quātitatis cū stur/
 no: sed est ad nigredinē tēdēs. & hēns rostrū subrubeū: & silr̄ debet
 comedi iuuenis. Octaua auis est phasian⁹. i. gallus siluestris q̄ ab oī
 bus medicis enumerat̄ iter aues laudabilis carnis. Caro. n. talis auis
 nature humane est cōueniētissima: & ē cib⁹ principū & magnatū.
 Cōsiliator. n. loco p̄alle. dicit. siluestriū uero laudabiliores sunt pha/
 siani ad sanitatē & ad robur. Et fortassis ēt uniuersaliter domestici
 cū gallinis p̄p̄inquisissimi & eiusdē fere speciei sintq̄ illis siccioris ae/
 ris & alimēti ac exercitii amplioris. Nona auis est ethigoneta: q̄ est
 auis pua ad modū p̄dicis: sed longū rostrū habēs: cuius caro ē opti/
 ma. Decima est perdix cuius caro secūdū Aui.ii.can.c. de cubegi ē
 de subtilioribus carnibus ipinguās: q̄a multū nutrit: cor abstergēs
 ydropisī & stomacho cōferēs & augmētū in coitu faciēs: uer̄ est tñ
 q̄ stringit uētrē. Et istā carnē Gal.iii.alimē. c.x. Et octauo de ingē/
 nio. c.ii. p̄fert oibus aliis uolatiliū carnibus. Et dī de ista carne q̄ si
 assidue comedat̄ maxime cōfert memorie. Vndecima est frigellus:
 & est auis comedēs racemos: uelociter uolās: silis sturno: sed melio/
 ris nutrimenti quā sturnus: & multe tales inueniunt̄ ubi sunt uinee:

& inebriant ex esu racemorum: & melior est caro earum circa festum omnium
sanctorum. Duodecima est oryx. Et est secundum aliquos gallina siluestris si-
ue gallina phasiani. Vel secundum alios est gallina aethiops: i. natas in aethiopia
& siue sit femina phasiani siue gallina aethiops: eius caro est boni nu-
trimenti. Decimatertia est tremulus & est avis comiter stans prope mare
minor quam gallina: sed est avis fusca alte clamans & uelocissime uo-
lat: & quando ambulat super terram cauda eius semper tremit: & ideo dicitur tremu-
lus: & habet super caput eius longas plumas. Et non est praeua avis: longam habens
caudam: quam a medicis uocant cauda tremula. Ultima avis est amarellus
& etiam est avis sicut existens in aquis: sicut anetes: sed ea minor. Et gene-
raliter loquendo inter aues comestibiles plus laudatur ille quam uolatu ue-
lociores sunt. Et sicut carnes praedictarum auium sunt laudabilis nutrimenti
& facilis digestionis: ita et repiuntur carnes aliquaum auium illaudabi-
lis nutrimenti: difficilis digestionis: & inequalis complexionis. sicut sunt
carnes anserum & pauenum & malarum: & uniuersaliter auium habentium
collum longum & rostrum longum degentium in aquis: & carnes passerum quo-
rum sunt calidissime: & a tepamento longissime: & multum excitantes coitum.
Circa electionem uero carnis uolatilium sciendum est: quod secundum diuersas
laudabilioris nutrimenti proprietates ac eius quod dicitur nutritiua sanitatis uel ro-
boris intentionem: carnes laudantur uarie. Vnde Galienus respiciens facile altera-
tionem & subtilitatem in carnibus praedictarum praefert easdem. Ratione uero cum ysaac
respiciens subtilitatem sternerum ac leuitatem ipsam ceteris praetulit. Isaac et se-
cundum diuersas intentiones carnes uolatilium laudauit diuersas. Aui uero
laudauit carnes turturarum praeter ceteras: uel quia respexit ad proprietatem qua
roborat & confortat intellectum: uel quia in terris eius est ipsarum tanta boni-
tas quam non est in aliis terris: sciendum est insuper quod carnes uolatilium plus con-
ueniunt quam carnes quadrupedum his qui relicto exercitio corporali uocant
consiliis studiis & contemplationibus: quia digeruntur facilius aliis: iuxta
illud Gal. iii. alimē. Digestibilior est tamen haec caro uolatilium animalium

& maxime perdicium: & generant sanguinem claz: mūdū: spumō
sum: mentis exercitiis & eleuationi intellectis aptam.

Hic ponuntur. ii.

Si pisces molles sunt: magno corpe tolle
Si pisces duri: parui sunt plus ualitura

accidentia ex quoz
noticia attēdit ele/
ctio piscium. Vñ pi

sces aut sunt duri aut molles. si molles sunt tūc seniores sūt eligibi/
liores. Cuius cā est ista: qa mollicies puenit ex humiditate q̄ in iuue
ne pisces idigesta est: & in sene plus digesta: & sic in iuētute tales pi
sces sūt generatiui fleumatū: sed senes minus & sic patet q̄ anguil/
la senior sanior est iuuenes: secūdū quosdā. si uero tales pisces sunt
duri: tūc iuuenes sunt saniores. i. digestibiliores: cuiusmodi sunt lu/
cii & pce: durities enim inquātū hui⁹ resistit digestiōi: & istā sniam
ponit Aui. ii. can. c. de piscibus dicēs. Et eligit̄ qdē ex piscibus durā
carnem habentibus ille qui est minor: & ex habentibus mollem car
nem ille qui est maior ad terminum aliquem.

Hic tangūtur. x.

Lucius & parca saxaulis & albica tenca.
Sornus plagicia cū carpagalbio truca

pisces eligibiles pro
nutrimto nature hu
mane: quoz. Prim⁹

est lucius: qui est piscis notus: & dī eē tyrānus pisciū: qa nō solum
deuorat pisces alterius speciei: sed ēt eiusdē sp̄ei cum eo: uñ uersus.
Lucius est piscis rex & tyrānus aquaz. aquo nō differt lucius iste
parz. Est ēt piscis dure carnis & natatu uelox. Secūdus est parca: a
pco parcis: ere: dicta p cōtrariū: qa nulli pisci parci: imo irata uul/
nerat alios pisces suis squamis quas hēt supra dorsū: nec eā audet
euadere lucius: imo ut narrat Albertus de naturis aialiū: est natura
lis amicitia parce & lucii. Lucius. n. lesus ab alio difficulter sanat:
sed lesus q̄rit parcā q̄ uidens eū lesum t̄git & lenit uolnus lucii: sic

lucius sanat: & est parca sifr piscis dure carnis notus: teutonice eyn
baers. Tertius piscis est saxaulis uel saxaulus piscis marinus: apud
gallicos dictus sola. Alii dicunt qd̄ ē piscis teutonice eyn tunghe: &
est piscis multū sanus iter pisces marinos. Quartus est albica: teu-
tonice: & uitine: & est piscis marinus. Quintus est tenca q̄ est dul-
cis piscis aq̄ notus: pellē habēs lubricā atq; uiscosam ad nigredinē
redēs: sed eius caro est dura. un̄ ab istis tribus piscibus q̄ sunt luci
parca & tenca post eorū coctionē aufert̄ pellis. Et dī iste piscis. teu-
tonice eyn tinche. Sextus est sornus: & est piscis minimus marinus
albus ad quātitatē medie ptis mediū digiti quo ad lōgitudinē: q̄ co-
medit̄ cū capite & spinis: & dī teutonice eyn gaernaert. Septimus
est plagicia & est piscis marinus notus. latus hñs in una pte sue pel-
lis maculas rubeas. & pellis est tota alba curuū os habens teutonice
eyn blatys scol. Octauus est carpa q̄ ē piscis dulcis aq̄ notus. multū
tñ de se est uicosus: sed a magnatibus decoquit̄ in uino: & sic ab eo
tollit̄ eius uicositas. Nonus galbio: & est piscis marinus notus a q̄
busdā dictus rogetus: teutonice eyn rotbarth: & est piscis dure car-
nis & sanus. Alii textus hñt gouio: & est piscis paruus dulcis aq̄ ad
longitudinē unius digiti lōgi: & est rotūdus & suauissimus: gallice
gouion. Vltimus est truta q̄ est in carne silis salmoni: nec tñ est sal-
mo & est longus & nō grossus. Et capit̄ ī magnis fluuiis & pmittit̄
se fricare in aqua: & sic capit̄: & ex eo fiūt pastilla cū spēbus: & est
piscis ualde p̄ciosus: gallice trutes. Circa electionē uero pisciū sciē-
dū est primo q̄ pisces respectu carniū: ceteris parib⁹: minoris sunt
nutrimētū: & facilis digestiōis & nutrimentū eorū est pluriū supflui-
tatū: & fleumaticū & rigidū & humidū: & minus māsiuū. & sunt
ad digerēdū duri & lōgā faciūt morā in stomacho. Et qā ī eorū di-
gestione laborat stomachus: & iterdū corrūpunt̄ ī stomacho & q̄li-
tatē quādā suscipiūt putredinalē: sitim generāt: Et ut sit ad unū di-

cere: carniū laudabiliū nutrimētū melius est nutrimēto pisciū. Secūdo sciēdū est q̄ pisces marini sunt meliores in regimine sanitatis ceteris paribus: piscibus aq̄ dulcis: eorū. n. nutrimētū est minus superfluū & nature carniū magis p̄pinquū. Sed q̄a ceteris parib⁹: pisces marini sunt duri oris carnis piscibus aq̄ dulcis: iō sunt difficilioris digestionis & resolutionis & pluris nutrimēti & purioris. Verū est tñ q̄ in egris magis cōferūt pisces aque dulcis: p̄p debilitatē digestiue eorū. Tertio sciēdū q̄ ī piscibus tā marinis quā aque dulcis eligēdi sunt. quorū caro est alba nō uiscosa: sed frāgilis nō multū grossa: sed subtilis: nō grauis odoris: sed suauis: nec cito putrefactiōis: sed sufficiētis durationis. nō mali coloris sed boni: & quorū habitatio nō est in lacubus stagnis nec ī locis sordidis: nec ī aq̄s hñtib⁹ malas herbas. Et eligēdi sunt nō ualde iuuenes nec ualde magni: & q̄ sunt uelocis motus & pauce uisositatis. Et si sint pisces marini eligēdi sūt q̄ capti fuerūt in fluminib⁹ multū distātibus a mari: & hoc ceteris cōditionib⁹ bonis suppositis. Itē suppositis p̄dictis cōditionib⁹ quāto pisces sunt squamosiores: tāto sunt meliores. Et s̄l̄r intelligit̄ de spinis: q̄a spine multe & squame sercāt puritatē substātie piscis. Itē iter pisces marinos meliores & puriores sunt: q̄ capti & nutriti sūt in mari p̄fundiori & magis agitato: ad qd̄ est cursus pluriū fluiorū. Et ergo capti ī mari septentrionali qd̄ magis est agitatū & magis tēpestuosū & uelocioris fluxus & influxus meliores sunt captis in mari mortuo uel meridionali. Et s̄l̄r itelligēdū est de piscibus dulcis aque. nā ceteris parib⁹ quāto aq̄ est p̄fundior & mobilior tāto piscis in ea nutrit⁹ est melior. Et de his sufficiēt̄ eligi pōt q̄ pisces sunt uitupabiles et q̄ laudabiles: sunt: pisces. n. bestiales sicut porcus carnis marinus: delphin: morua: nō multū cōpetūt in sanitatis regimine. Sunt. n. difficilis digestionis et gossi humoris et multe superfluitatis: nec in carnib⁹ p̄dictorū pisciū apparent cōditiones superius:

numerate:puta:albedo subtilitas &c.Et si hos pisces & consiles cō/
medi cōtingat nō statim sunt coquēdi & comedēdi postq̄ capti sūt
sed obseruādi sunt p aliquos dies quousq; eorū carnes mollescant &
tremiscāt sine substātie corruptione.Et ēt p̄dicti pisces meliores sūt
semi falsi quā recētes aut p̄fecte falsi.Inter alios aut̄ pisces marinos
consideratis cōditionibus supradictis laudabiliores uident̄ rogetus
& gornatus siue gornus.Nā eorū caro & substātia est purissīma.Et
post hoc plagicia & sola.sed horum caro est magis uiscosa & nimis
frāgibilis & minus alba & magis grossa & minus subtilis:nec horū
sapor aut odor est ita delectabilis:& forte piscis merlēgēdus est lau
dabilior post rogetū.Nō est.n.tāte grossicie & uiscositatis sicut pla
gicia & sola:& eius substātia est satis frāgibilis sed cōsideratis sapo
re & odore cū colore & substātie puritate & mollitate deficit ī boni
tate a rogeto & gornato:& sīr̄ itelligat̄ de allece.Et morua iuuenis
satis appropinquat p̄dictis ī bonitate cōsideratis p̄dictis cōditioni/
bus:est tñ grossior & uiscosior p̄dictis piscibus.salmones aut̄ & tur
boti & maquerelli multū deficiūt ī bonitate.sunt.n.multū grossio
res & uiscosiores & ad digerendū difficiliiores & magis supfluitate
pleni.uñ cōpetūt nisi exercitātibus fortib⁹ iuuenib⁹ cū qbusdā sal
fis eorū uiscositati grossicie & frigiditati repugnātibus:Inter pisces
aut̄ dulcis aq̄ cōsideratis p̄dictis cōditionib⁹:parca & lucius medio
cris:primū gradū bonitatis obtinēt supposito q̄ sint pingues:deide
uēdofia:& deinde lopia:& quis carpa sit squamosior: p̄dictis tñ nō
hēt carnē adeo albā & frāgibilem & subtilē sicut lucius & parca:&
sepius reperit̄ ī stagnis:& uniuersaliter ceteris parib⁹ meliores sūt
pisces dulcis aque q̄ capiūt̄ in aq̄ petrosa currēte uersus septētrionē
p̄funda:multe agitatiōis:ad quā nō cōfluūt: sordicies ciuitatū:in q̄
ēt nō sunt herbe male.Cancri aut̄ fluuiales & marini multi sunt nu
trimēti:& nō facile ī stomacho corrūpūt̄:ues: sunt difficilis dige/

stionis: sciendū est insup q̄ pisces recētes corpus humectāt & lac & sperma multiplicāt & multū cōpetūt colericis: & nō sunt comedēdi pisces post forte exercitiū uel fortē laborē: quia tūc de facili in stomacho corrūpūnt: & caueant ab usu pisciū hñtes stomachū debile uel malis humoribus plenū. Amplius sciendū q̄ pisces grossi semi falsi meliores sunt q̄ recētes pisces: & saliti multi t̄pis nō sunt boni. Itē nō sūt comedēdi pisces & carnes simul: nec pisces & lacticia: nec sunt comedēdi pisces post alios cibos. Itē pisces laudabiles parū saliti & in pauca q̄titate sumpti reuocāt appetitū: & ip̄m corroborāt si quis habuerit appetitū ad eos.

Vocibus anguille prae sunt si comedātur.
 Qui phisicā non ignorant hec testificantur
 Caseus anguilla nimis obsunt si comedātur
 Ni tu sepe bibas & rebibendo bibas

Hic autor sub/
 dit qd̄ anguilla est
 piscis insanus maxi
 me nocēs uocibus:
 & hoc p̄bat sermo
 ne medicorū & natu
 ralē philosophiā stu

dētū: & rō est: quia anguilla est piscis limosus uiscosus & maxime opilatiuus: & multū deficit a cōditionibus boni piscis prius narratis in parte p̄cedēti: & qd̄ dictū est de anguilla ēt intelligēdū est de lampreda: licet lāprede parue laudabiliores sunt anguillis & minus piculose cū nō sint tātē uiscositatis & grossiciei sicut anguille: ut patet ad sensum. Vñ salua reuerētia utentiū isti pisces sunt ualde piculosi quibus ori sunt saporosi. Horū. n. pisciū in aq̄ similis est generatio generationi serpētū ī terra: uñ multū dubitādū est: qd̄ nō sint ueneniōsi: uñ eorū capita & cauda ī q̄bus uenenū cōsueuit eē: & similiter interior spina: nullo mō sunt edenda. bonū est ēt pp̄ eorū uiscositatē qd̄ submergant in uino optimo uiue & dimittant ibi quousq; mortue sint: & deīde p̄parent cū galētina optimarū sp̄erū scdm̄ qd̄ coci magnorū dñorū facere cōsueuerūt. bonū est tñ qd̄ ebulant primo

duabus ebullitionibus in uino & aq̄: & illa abiecta decoquantur ad p̄
 fectionē: & fiat gallētina uel pastillatura uel affatura cū salsamento
 appropriato: uidelicet cū salsa uiridi cū fortibus sp̄ibus & uino in
 hyeme: & cū debilib⁹ sp̄ib⁹ & agresta & aceto ī estate. Cōmodosius
 tñ est maneriē hmōi pisciū dimittere. Deinde subdit textus: qđ ca
 seus & anguilla multū nocēt si comedantur: & istud intelligēdū est: si
 in magna quātitate sumantur: quorū cause dicte sunt de caseo ibi. Per
 fica poma: & de anguilla nūc dicta est cā. postea dicit tex. qđ si ista
 sumantur cū frequēti potatiōe uini malicia eorū corrigiē. & istud nō
 debet itelligi de uino subtili & penetratiuo nec de uino qđ dat uia
 potus cōductiui qa tale nō debet dari sup cibū generatiuū mali hu
 moris qñ comeditur: nec ante ipsum nec postq̄ fuerit digestus ut uult
 Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini: qa tale uinū magnū nocementū
 iduceret: penetrare. n. faceret humorē malū ex hoc cibo genitū usq̄
 ad extrema corpis q̄ forte non sufficeret penetrare sine uini auxilio
 & cōductu: sed itelligēdū est istud de uino forti nō multū penetrati
 uo: sepe & ī parua quātitate dato grā pmixtionis ciboꝝ. Tale. n. cor
 rigit maliciā ciboꝝ confortat digestionē & digerit fleumaticos hu
 mores & frigidos: q̄re iuuat ad digestionē casei & anguille: q̄ male
 digestionis sunt.

Hic autor tāgit Inter prandendum sit sepe parūq̄ bibendū
 duo documēta: quo Si sumas ouum: molle sit atq̄ nouum.
 rū primū est. qđ co
 medēs in pradio uel cena debet uicissim comedere & bibere multi
 plicādo uices bibitionis: sed pro qlibet uice paꝝ potus sumere: & fa
 cere nō debet quēadmodū bruta: q̄ totū cibū capiunt: & postea bi
 bunt: qa si potus melius cibo pmisceat: & cibus exinde reddit remolli
 tus & digestionis capacior. & circa istud est sciendū qđ triplex est
 potus. s. pmixtiuus delatiuus: & sitis sedatiuus. Istud at qđ dictū ē:

intelligēdū est de potū p̄mixtiōe ciborū: iste. n. potus debet uicissim
 recipi cū cibo. & saluo meliori iudicio non debet iste potus differri
 usq; ad finē comestionis nec debet expectari sitis. Et iste potus maxi
 me cōpetit q̄n sumunt cibaria actualiter sicca uel uirtualiter : sicut
 patet in laborātib⁹ comedētib⁹ panē siccū. Sed potus sitis sedatiuus
 regulariter & in hoībus bñ dispositis debet differri usq; ad finē co
 mestiois: tūc. n. est uera sitis pp̄ estuationē cibi calidi & sicci. Nō. n.
 multū rōnabile ē q̄ simul urgeat sitis & fames: q̄ sūt appetitus cō
 trariorū. Et debet iste pot⁹ dari secūdū plus & minus secūdū q̄ ma
 ior uel minor est sitis. Potus uero delatiuus maxime cōpetit cōpleta
 prima digestiōe regulariter: & parē añ horā suscipiēdi aliū cibū se
 quētē. Et talis potus spāliter cōpetit q̄n cibaria primitus sūpra fue
 rint grossa ī substātia. nec debet expectari sitis ad talē p. tū suscipiē
 dū. nā talis potus p̄parat stomachū ad suscipiēdū cibū sequentē &
 iuuat trāsītū cibi ad epar a stomacho: nec debet talis pot⁹ eē magne
 q̄tatis ut cito possit digeri. Añ. n. eius digestiōnē nō trāsīt ad epar:
 Et istud uerū ē nisi talis potus delatiuus fuerit aq̄. ī q̄ nō oportet ex
 pectare digestiōnē añ penetrationē ei⁹ ad epar. Regularitar aut po
 tus cōueniēs delatiuus aut ēt p̄mixtiuus nō debet eē aq̄: sed uinū uel
 aliqd p̄portionabile uino. puta ceruisia uel cerasiaꝝ uel pomeriū uel
 mellicratū uel aliqd sile qb⁹ oib⁹ uinū ē melius. Sciēdū sedo q̄ q̄to
 cib⁹ ē grossior & siccior & frigidior: tāto pot⁹ p̄mixtus & delatiuus
 debet eē maior: & ecōuerso quāto cibus est calidior subtilior & hu
 midior: tāto potus delatiuus & p̄mixtiuus debet eē minor. Et quan
 to cibus est grossior & frigidior & digestioni inobediētior: tāto ui
 nū p̄mixtiū uel delatiū debet eē subtilius & fortius. Et quāto ci
 bus est subtilior calidior & digestibilior: potus debet eē debilior: uel
 uinū debilior. Vñ fortius uinū bibēdū ē tā cū carnibus bouinis q̄
 pullinis: & fortius bibendum ē cū piscibus q̄ carnibus regulariter.

Secundum documentum est q̄ sumens ouum debet ipsuū sumere
quando est molle & nouum: cuius causa dicta est supra.

Hic ponitur unū
notabile documentū Pisam laudare decreuimus ac reprobare
de piscis: & ē q̄ pisa Pellibus ablatiſ est bona pisa fatiſ
aliquo mō laudatur: Est inflatiua cū pellibus atq; nociua.
& aliquo mō uitupe
rantur. Laudant̄ .n. qñ comedunt̄ ablatiſ corticib⁹. Vitupant̄ uero
qñ comedunt̄ cū corticibus & pellibus: q̄a tūc sunt inflatiua. Et er
go nō ē artificiale ea comedere simul cū cortice q̄a medullarū & cor
ticū nature discordant. Alteꝝ .n. laborat ut ſoluat & exat: alteꝝ ob
uiat ut cōstringat: ut dicit Isaac ī dietiſ uniuersalib⁹: q̄re ī corpe ſit
motus agitatiuus inducēs torturā & iſflationē. Et iſtud nedū uerita
tē hēt de piſciſ: ueꝝ ē de oib⁹ leguminib⁹: ſicut fabiſ faceoliſ: len
tuliſ & ſimilib⁹. Et ſpāliter de hñtib⁹ multū corticē ſicut fabe &
cicera nigra: cortex ē in oib⁹ ē peioris nutrimentū quā medulla. Et
circa iſtud eſt ſciendum q̄ eſt una maneriſ piſoꝝ alboꝝ rotundoꝝ
hñtiū corticē exteriorē ualde paucū & ſubtilē: & iſta piſa ſecuriuſ
pñt comedi cū cortice q̄ alia: quū meli⁹ ſit q̄ depurent̄ a cortice.
Et q̄a dictū p̄cedēſ ueritatē hēt de oib⁹ leguminib⁹: Sciēdū ē q̄
legumina recētia minus habēt de cortice: & in eiſ minor diuerſitas
eſt inter corticē & medullā & facili⁹ digerunt̄. Et iō dicunt aliq̄ q̄
magiſ cōpetūt corpib⁹ ſaniſ: ſed nō eſt ita q̄a legumina recētia ſūt
plurimaꝝ ſupfluitatū & corruptibili⁹ ſubſtātie: q̄re minus cōue
niūt corpib⁹ ſaniſ. Et iō pro ueritate tenēdū eſt q̄ legumina ſicca
depilata a cortice exteriori ſunt ſaniora quā recētia nō depilata: ſed
uiridia ſunt ſaniora ſiccis nō depilatiſ. Sciēdū ulteriuſ q̄ q̄a oīum
leguminū ſubſtātia eſt inflatiua & difficiliſ digeſtionis & coꝝ nu
trimētū malū nō cōpetit ī regimine ſanitatiſ: ſed brodiū ſiue deco

Etio ipsoꝝ cōueniēs est: q̄a eoꝝ decoctio uētris est subductiua. i. laxatiua. urine puocatiua: & uenarū deopilatiua: uñ satis cōuenit t̄p̄ibus in qb̄ hoīes utunt̄ cibis grossis & opilatiuis: puta t̄p̄e ieiunioꝝ. In isto. n. brodio siue ī ista decoctione cōueniēter facta nō sunt nocumēta q̄ sunt ī substātia: uñ in ea nō ē iflatio: nec difficultas nutritionis & digestionis: nec malicia nutrimenti. Fit aut̄ ista decoctio p̄ istū modū. In sero. n. ponunt̄ cicera uel pisa in aq̄ feruēti. & in eadē longo t̄p̄e manib⁹ cōfricant̄. deinde p̄dicta aqua tota nocte tēpet̄: & in eadē sequēti nocte buliant duabus uel tribus bulitionibus: & postea colet̄ & colat̄ a referuet̄: & appropinquāte hora refectionis p̄paret̄ cū cynamomo & croco & aliquātulū uinū addat̄: & deide unico feruore buliat & spumet̄ ī p̄icipio refectionis. Et brodiū seu parenta ciceꝝ & p̄isoꝝ rotundoꝝ alboꝝ est melius & cōuenientius & nature amabilius: & similiter eoꝝ substantia.

Hic ponunt̄ q̄dā

Lac ethicis sanū caprinū post camelinū.	documenta circa ele
Ac nutritiuum plus omnibus est asininū.	ctionē lactis. Primū
Plus nutritiuū uaccinū sic & ouinum	est q̄ lac caprinū est
Si febrat caput & doleat nō est bene sanū	sanū ethicis. i. cōsū-
	ptis & maceratis uī

habētibus febrē ethicā. Et istd̄ uult Aui. ii. can. c. de lacte dicēs. Lac caprinū & lac asininū sunt bona ethice. Et idē uult. iiii. trac. in. c. de rememoratōe medicinaz̄ humectātiū ethicos. Et rō ē est: q̄a lac caprinū est tempatum sc̄dm Aui. ii. cano. c. de lacte: & etiā multi nutritiui: ut uult hic tex. Et post istud lac ualet camelinū. Istud. n. subtilē est multe aquositatis & humiditatis: q̄re pōt humectare eos: ueꝝ est tñ q̄ istud lac pp̄ suā nimīā humiditatē parz̄ nutrit: q̄re min⁹ eis cōuenit quā caprinū: istud tñ lac camelaz̄: & maxime nouiter setaz̄ cōfert ydropisi ualde & patiētibus dolorē in epate: & renouat epar

secūdū Aui.ii.can.c.de lacte. Secūdū documentū est q̄ lac asininū plus ceteris lactibus ethicis cōuenit. Et istud uerū ē cōpando lac asininū ad lac aliorū brutorū: q̄a lac asine declinat ad frigiditatē & humiditatē: & est subtilius & citius penetrās & tardius coagulabile q̄ lac aliorū brutorū: secūdū Gal.vii.de ingenio.c.vii. Et istud idē uult Aui.in.iiii.loco p̄alle.dicēs. Et nō ē lac post lac mulieris sicut lac asine. Et prius dicit. Et pprie lac asine eradicaat ethica si fuerit ei eradicaatio. Cōparādo tñ lac asine ad lac mulieris minus conuenit. Lac.n. mulieris sugēdo sumptū cōueniētius est oībus: ut uult Auic.in.iiii.loco p̄alle. Et rō est: q̄a lac humanū siue muliebre subtilius est frigidius & humidius: & nature humane magis siile: uelocius penetrans: citius digestū & magis nutriēs. Et debet istud lac dari ethicis q̄tum possibile ē mulieri magis p̄pe lectū infirmi & ei p̄tinus sine mora ad ministrari ne ab aere corrumpat. Et circa istud sciēdū est q̄ non sp̄ cōuenit ethicis lac mulieris aut asine: imo ī aliq̄bus casib⁹ lac acetosum siue ebutiratum est utilius ethicis quam lac mulieris aut asine. Quorū primus est q̄n cū ethica est solutio uētris. Secūdus est q̄n est suspitio de coagulatione lactis ī stomacho uel de ardore uehementis febris. uel q̄a stomachus de se est colericus ut lac in colerā cōuertat. Tertius est q̄n cū ethica cōpilaat putrida p̄cipue q̄n in iteriorib⁹ nō fuerint multe opilationes. Nā lac acetosū restringit uētrē: & nō facilliter colerizat: q̄a priuatū ē butirositate: p̄ quā facilliter lac iflāmaat: nec ī putrida febre: q̄a cito putrescit pp̄ eādē cām. Quartus ē si stomachus fuerit sordidus: tūc.n. lac ī eo facile corrumpit. Quintus si ethicus abomineat lac dulce & itegrū: & nō acetosū siue ebutiratū. Tertiuū documētū est q̄ lac uaccinū & ouinū sunt magis nutritiua: q̄a pinguiora & grossiora sunt aliis: ut dicit Aui.ii.can.c.de lacte. Et ibidē de lacte uaccino dicit lac oīs aialis cuius p̄gnatio p̄lixior est p̄gnatione mulieris est malū: q̄ pp̄ p̄portiōabile est illud qd̄ p̄ximū

est sicut uaccinū. Ra. uero ī almā. c. de lacte dicit. Vaccinū. n. lac oī lacte cuiusq; aīalis alteri⁹ grossius iudicat: qđ ēt oibus sui corpib⁹ pinguedinē adipisci uolētib⁹ cōueniētius existit. Quartū documētū est qđ lac nocet hñti febrē & dolorē capitis. Cui⁹ cā dicta ē supra

ibi. p̄fica poma pira.

Lenit & humectat soluit sine febre butirum

Hic autor ponit

pprietates butiri q̄s

ipm̄ iducit ī corpore humano. Prima ē qđ butir⁹ lenit uētrē siue molificat atq; lubricat: hanc pprietatē facit sua unctuositate. Secūda pprietas ē qđ butir⁹ est humectatiuū: q̄a ex melioribus p̄tibus lactis cōpositū est & ita sibi cōuenit humectare sicut & ipsi lacti a quo ex trahit^r. Tertia est qđ soluit uētrē. i. est puocatiuū secessus: & hoc lac facit: q̄a lubricitatē iducit ī testinis. Et istas pprietates eius ēt ponit Aui. ii. can. c. de butiro. Et iducit butir⁹ istas tres pprietates ī corpe nō febricitate. Nociuū tñ est corpi febricitati: q̄a butir⁹ sola unctuositate de facili īflāmat: & ī febricitate calorē augmētat. Circa istud sciendū qđ licet butir⁹ inducat p̄dictas pprietates rōne tñ sue nimie humiditatis & unctuositatis nō cōpetit uia cibi spāl̄r ī q̄titate notabili. Primo. n. si q̄s eo utat^r ī q̄titate notabili abominationē iducit & facit cibū supnatare ī orificio stomachi: & uentrē plus debito laxat & uomitū iducit. Nullo ergo mō butir⁹ est comedēdū uia cibi ī q̄titate notabili: & spāl̄r nō comedat post alios cibos: sed ad cōdimētū cibari⁹ satis cōuenit.

Incidit atq; lauat penetrat mūdāt quoq; sez

Hic ponunt .iiii:

pprietates seri. i. aq̄

lactis: quas prima ē qđ sez est icisiuū siue subtiliatuū. Secūda ē qđ est lauatiuū. i. absteriuū. Tertia est qđ est penetratiuū: & ista sequitur ex prima. Quarta ē qđ sez est mūdificatiuū. i. solutiū siue purgatiuū. Et tres istas pprietatū narrat Aui. ii. can. c. de lacte: dicēs qđ aq̄

cuis. s. lactis est subtiliatiua lauatiua & solutiua & i ipsa nō est mor-
dicatio. Ra. uero in almā. dicit q̄ serū colerā rubeā expellit: scabiei
quoq; atq; pustulis: nec nō eis pustulis q̄ in facie nascunt̄. hycericie
etiam: atq; ei cui fortis uini potus nocuit. auxilium prebet.

In hoc tex. autor

duo facit. Primo po-
nit. iiii. pprietates ca-
sei: Quax̄ prima est

q̄ caseus ē frigid⁹. i.

frigide nature & istud itelligēdū est de caseo recēti: q̄ est frigidus &
humidus: & nō de ueteri q̄ est calidus & siccus. ut uult Aui. ii. ca. c.
de caseo: uel pōt itelligi de caseo q̄ fit ex sola coagulatiōe lactis absq;
alicuius alterius rei cōmixtione. Repit̄. n. caseus calide nature cale-
faciēs stomachū ac linguā mordicās ex cōmixtione reꝝ sibi admix-
taꝝ: sicut est aliq; caseus uiridis q̄ si i magna quātitate sumat̄ mul-
tū calefacit corpus. Secūda pprietas est q̄ caseus est stipās. i. cōstipa-
tiuus siue durꝝ uētrē efficiēs. Et istud maxime hēt ueritatē de ueteri
& multū coagulū hñte. Tertia est q̄ caseus est ḡtossus. i. ḡtossi hu-
moris ḡnatiuus: q̄ ueritatē hēt de oī casco: qa oīs caseus ex ḡtossio-
ri & terrestriori pte lactis fit. Quarta est q̄ caseus est durus. i. duri-
ciem uētris efficiēs. Et ista pōt eē eadē cū secūda. Deinde dicit tex.
q̄ caseus quīs solus sūptus sit isanus: ex quo male digestionis est. ut
p̄dictū est: tñ si in modica q̄titate misceat̄ pani: cū ipso pane digesti-
bilis fit. alias nō: & istud ueritatē hēt in corpore sano. in egro at̄ nō.
Et de caseo prius dictū est ibi. Nutrit & impinguat.

In hoc passu au-

tor fingit psonā lo-
quētē i spē casei cō-
tradiciētes usū casei

Ignari medici me dicunt esse nocuum
Sed tamen ignorant cur nocumenta feram
Languenti stomacho caseus addit opem.

Si post sumat terminat ille dapes esse insanū. Et dicit
Qui phisicā non ignorant hec testificantur loqns i psona casei.

Ignari medici. i. me
dicinā ignorātes dicūt me caseū esse nociuum supple uniuersaliter
ignorāt cām cur nature humane nocere dicor. Et post hoc tāgit au/
tor duas utilitates sumptionis casei. Prima utilitas est q̄ caseus con
fert egrotāti stomacho. Et circa istud est notādū q̄ si ois caseus con
fert opē oī stomacho lāguētiū: sed in certis casib⁹ ois caseus nocet. s.
stomacho rare texture: & oī stomacho debilitato ex longa egritudi
ne: sed caseus recēs & nocuus nō multe uiscostratis opem cōfert sto
macho calido: q̄a teste Ra. in almā. adustionē & caliditatē eius reprī
mit & stomacho ēt sicco cōfert pp̄ eius humiditatē. Et talibus sto
machis multū nocet caseus antiquus siue multū acutus uel multū
coagulū hñs. Sed stomacho hñti multa fleumata eius pelliculis ad
herētiā multū cōfert caseus antiquus uel multū coaguli hñs: q̄a talis
sui acuitate fleuma incidit & abstergit. Sed tali stomacho maxime
nocet caseus recēs & mollis. Et sic patet q̄ in aliquo casu caseus sp̄
nocet & in aliquo non: & q̄ aliqñ caseus recēs pdest & aliqñ uetus.

Secūda utilitas est qd̄ caseus sumptus post cibū terminat ipsum:
quia facit cibum descendere ad illū locū in quo uiget digestio. s. ad
fundū stomachi. Et istud totū sciūt q̄ uerā sniam medicine hñt. Et
de caseo acuto dicit Ra. i almā. Verūtñ cū post comestionē pua ex
eo gustat̄ quātitas os stomachi corroborat: facietatē quoq; nimiam
atq; fastidiū q̄ ex dulcibus & unctuosis nutriētibus in ore stomachi
proueniunt aufert:

Inter prandendū sit sepe parūq; bibendū Hic ponit. ii. do/
Ut minus egrotēs nō inter fercula potes cumenta. Quoz; pri
mū est q̄ prādēdo. i.
comedēdo aliqs debet uicissim post sumptū par; & sepe bibere: ita

q̄ nō debet primo totū cibū sumere:& postea potū. Et istū uersum
primū aliq̄ nō h̄nt: q̄a reuera idē uersus ī forma prius expositis est:
Secūdū documētū est qđ inter duas comestionis sicut inter prādiū
& cenā debemus p̄ posse potū euitare:& hoc si cibus sumptus ī sto
macho nondū fuerit digestus: nisi magna necessitas assit: q̄a talis po
tus sumptus īpedit & iterrumpit digestionē cibi priō sumpti: cibū
facit indigestū de stomacho descēdere: atq; appetitū deiicit circa ci
bū in cena sumēdū & corpus grauat:& ad dispositionē ī q̄ hō neq;
sanus neq; eger est inclināt siue ad dispositionē p̄uenientē febrem.

Hic autor innuit

qđ cena debet incipi   Vt uites penam de potibus incipe cenam
a potu. Et aliq̄ expo
nunt metrū istud. Si tu uis uitare penā. i. infirmitatē: prius potes in
principio cene anteq̄ comedas: sed ista expositio nō ualet q̄a secūdū
medicos regularius est a cibo cenā incipe quā a potu. Et quāuis iste
liber directus sit anglicis: ipsi tñ hāc sniam nō obseruāt: q̄a regulari
ter q̄cūq; hora diei potū sumūt p̄ponūt morsum panis: iō aliter pot
exponi uersus iste accipiēdo potū p̄ cibo liq̄do & facile digestibili:
sicut accepit Ipo. potū. ii. pti. ampho. ibi: facile ē repleri potu quā ci
bo: ita qđ sensus istius uersus sit q̄ melius ē cenā incipe a potu. i. ci
bo liq̄do & facile digestibili: Cuius rō est q̄a si cibus liq̄dus & facile
digestibilis post sumat̄ cū ī nocte supueniēte sortificet calor dige
stiu⁹ cib⁹ liq̄dus & facile digestibilis lōgo tpe crit digestus añ gros
sum & difficulter digestibilē: & cū nō poterit h̄re exitum pp̄ cibum
grossum nōdū digestū nimis aduret: uel si exeat grossum secum ra
piet cibū nōdū digestū plene. Melius est ergo ut iste cibus liq̄dus &
facile digestibilis prius sumat̄ ut tpe quo digestus sit exitū h̄eat nul
lo repugnante:

Hic autor ponit   Singula post oua: pocula sume noua

Post pisces nux fit: post carnes caseus aslit aliqua documenta.
 Unica nux pdest; nocet altera: tertia mors est Primū est post sum-
 ptionem cuiuslibet
 oui recētis suppe & mollis debemus sumere potū: maxime haustū
 uini: cuius cā pōt eē: qa ouū recēs & molle est optimi nutrimenti &
 facilis digestionis: & est de his q̄ ī modica q̄titate multū nutriunt: &
 p̄cipue eius uitellus: ut dictū prius ibi. oua recētia: sic ergo uinū qd̄
 est amicū nature facit q̄ ouū auidius ad mēbra trahit & ad eius pe-
 netrationē iuuat: & cā alia ēt pōt eē: qa ouū tarde p mery descēdit:
 potus ergo uel uinū iuuat eius descēsu. Secūdū documētū est post
 comestionē pisciū debem⁹ sumere nuces loco casei: qa nux sua siccī-
 tate impedit generationē fleumatis qd̄ generari solet ex piscib⁹: &
 hinc est q̄ in q̄dragesima ultimo dant nuces. Tertiū documētū est
 qd̄ post comestionē carniū debemus sumere caseū & nō nuces: qa
 nuces nimīū exsiccat ēt: & caseus nō: sed facit cibū descēdere ad fun-
 dū stomachi quo uiget digestio: & istud est uerū de caseo mediocri
 inter ueterē & nouū. Deinde subdit tex. ī ultio uersu qd̄ unica nux
 .f. nux muscata pdest nature humane & p̄ficua est: qa bonū odorē
 oris efficit uisum cōfortat: & silr epar: splenē & stomachū: & maxi-
 me os eius: scdm Auic. ii. cano. c. de nuce muscata: sed altera. f. nux
 auellana uel cōis nocet. Auellana qd̄ qm̄ instatiua est & generatiua
 uentositatū in uētre inferiori & facit zoda & tarde est digestionis &
 excitat uomitū: ut hēt Aui. ii. cano. c. de ea. nux uero cōis: qa ēt facit
 zoda & difficilis est digestionis & mala stomacho & hoc calido pp
 eius caliditatē. sed tertia nux. f. nux baliste est mors. i. mortē iferēs:
 qa p balistā hoies iterficiunt. Vel pōt istud itelligi de nuce mechel q̄
 secūdū Aui. ii. can. est uenenū stupefactiuū quare mortifera est.

Quicq
 p̄cipue
 me aud
 T.
 Quicq
 p̄cipue
 me aud
 p̄cipue

Adde potum piro: nux est medicina uencno In hoc primo uer
 su autor dat unū do

cumētū dicēs Fert pira nostra pirus:sine uino sunt pira uirus
q̄ nos debe/ Si pira sunt uirus:sit maledicta pirus,
mus post esū Si coquas antidotū pira sunt:sed cruda uenenum
piroz̄ sumere Cruda grauāt stōachū releuāt pira. cocta grauātū.
potū. s. uinū: Post pira da potum:post pomum uade fecatum.
cuius cā suffi

*In 10 post
una est bi
na b. b. d. c.*

ciēter dicta est prius:q̄a pira sunt generatiua uentositatis:& de pro
prietate colicā inducētia & sanguinē aquositate replētia:& ergo cū
eis debet potari uinū:& maxime forte & calidū qd' est uentositatū
carminatiuū & aquositatū cōsumptiuū q̄s inducūt pira. Secūdo di
cit tex. q̄ nux ē medicina ueneno. i. remediū cōtra uenenū:ut prius
dictū est ibi. Alea nux ruta. Deinde in secūdo & tertio uersibus in/
nuit q̄ pira sumpta sine uino sunt uenena. i. nature ^{no} recentia pp̄ cām
dictā i primio uersu. Verū est tñ q̄ pira nō sunt uirus. i. uenenū sim/
pliciter:q̄a si sic comestio eoz̄ mortē iduceret:& pirus ea portās cēt
maledicta. Deinde i q̄rto uersu autor inuit q̄ pira cruda sunt uene/
nū. i. nocumētū inferētia:q̄a faciūt ebullitiōnē humoz̄:colicā flu/
mata & scabiem:si tñ ipsa coquant' sunt anthidotū. i. medicina mō
quo dictū est supra cū uino & maxime ēt post alios cibos sumpta:
q̄a sic iuuant ad expulsione fecū. Deinde in q̄nto uersu dicit q̄ pira
cruda grauāt stomachū:q̄a ip̄m impediunt a digestione & Inflatua
sunt:sed pira cocta releuāt stomachū grauātū:& disponūt ip̄m ad
suā naturalitatē. Et in ultimo uersu subdit duo. Primū est q̄ nos de
bemus post pirū sumere potū p̄pter causam prius dictā. Secūdū
est q̄ post esum pomi debemus ire fecatū: id est ad secessum:& secū
dū Aui. ii. can. c. de pomis:poma dulcia & acetosa quādo in stoma
cho inueniunt humorē grossum quādoq̄ deponunt ipsum in ege/
stione. Ratio tamē textus potest esse:q̄a poma multū inflatiua sunt
uentositatem generantia:que in secessu emittetur.

*In 10 post
una est bi
na b. b. d. c.*

Cerafa si comedas tibi confert grādia dona
 Expurgant stomachū:nucleus tibi tollit
 Et de carne sua sanguis eritq; bonus

Hic ponunt .iii.
 cōmoda ex esu cera
 soꝝ pueniētia. Pri
 mū est q; cerafa ex
 purgāt stomachū:& istud scđm quosdā ueꝝ est qñ simul cū eis nu
 clei terunt:qa simul hñt qñdā uim abstersiuā ac mūdificatiuā.Secū
 dū est q; nucleus cerafoꝝ.i.arillus hēt uirtutē frāgendi lapidē renū
 uel uesice si siccus sumat uel ex eo fiat lac.Tertiū est q; caro cerafo
 tū est generatiua optimi sanguinis & cōfortās ac ipinguās:& istud
 expimentū cōprobanť:qa uidemus passerēs q; sunt aues multū co
 medētes cerafa q; tpe cerafoꝝ hñt epata multū maiora quā alio tē
 pore:signū igit est:q; magnificāt epar & cōfortāt:circa illud est no
 tādū qđ duplicia sunt cerafa.s.grossa & parua.Grossa at adhuc du
 plicia.s.dulcia & pontica. Oīa dulcia & parua sunt insana de facili
 corruptibilia ac ī corpibus faciētia uermes:grossa pōtica dicunt cī
 na:& illa sunt adhuc duplicia:qđā sunt rubea & mollis carnis:& ta
 lia debēt recētia comedi & ī principio mense:& hñt uim abstersiuā
 stomachi atq; appetitū incitādi:alia sunt cina nigra & grossa satis
 dure carnis & iter cetera maxime pōtica:& ista debēt comedi in fi
 ne prādii siue cener:cuius cā est:qa ista sua pōticitate qñ ī fine mēse
 sumunt claudūt orificiū stomachi:quo clauso digestio melior ac ue
 locior fit.

Hic ponunt due Infrigidāt laxant multū profunt tibi pruna
 utilitates pueniētes
 ex esu prunoꝝ.Prima est qđ pruna infrigidāt corpus:& iō portega
 lenses ī calida regiōe existētes ī decoctione suaz carniū semp cōmī
 scēt pruna:& maxie damascena.Secūda est qđ pruna laxāt uētrē:
 & hoc est ppter coz humiditatē & uiscositatē scđm Gal.ii.alimen.
 Et istud est ueꝝ de prunis maturis. In crudis,n. q non sunt matura

est stipticitas & eorū nutrimentū est paucū: ut dicit Auic. ii. can. c. de
 eis. Et ista secūda utilitas licet etiā multū cōueniat prunis damasce
 nis sicut est prima: maxime tñ cōuenit prunis armenis. i. deportatis
 ex terra armenia: q̄a meliora sunt oībus & uehemētius soluētia se
 cūdū Aui. loco p̄all. & pro maiori declaratiōe istarū utilitatū. sciēdū
 est qđ pruna matura sunt usu & nō imatura: pruna aut magis na
 ture cōueniētia sunt illa q̄ sunt figure oblonge habētia carnē paucā
 & durā aliq̄lē siccitatē declinātia & corticē exteriorē tenuē: & debēt
 esse ī sapore nō uere dulcedinis: sed debet eē eorū dulcedo attinēs ali
 cui acedini: & hmōi sūt pruna damascena: talia. n. pruna ifrigidāt
 ut dictū est: sunt aut multe alie maneries prunorū quorū usus nō est
 approbādus: sunt et qđā prunella siluestria parua q̄ crescūt in siluis
 & nō sunt laxatiua: sed uētris restrictiua & ex is aq̄ q̄ uētris restri
 ctionē facit: debēt aut pruna q̄ sumunt pp uentris laxationē primo
 poni in aq̄ frigida: tūc. n. p̄fectius ifrigidāt & humectāt: & colerā q̄
 inueniūt lubricando soluūt: & sic stomachus melius disponit ad ci
 bū recipiēdū: & est diligēter notādū qđ pruna humida recētia sunt
 magis alteratiua quāuis sint peioris nutrimenti & pluriū supfluitatū:
 sed pruna sicca magis cōfortāt: & melius nutrimentū dāt corpori:
 & sicut dictū est de prunis sic suo mō itelligat de cerasis: uerū tñ est
 qđ cerasorū humiditas est subtilior & minus uiscosa: uñ minus nu
 triunt quā pruna.

In hoc passu tria
 ponunt documēta.

Primū est qđ mustū
 est bibēdū cū psicis:

uel psica comedenda sunt cū musto. Cā prime ptis est: q̄a mustū est
 calefactiuū & ebullitionē faciēs ī corpe nro: hanc aut ebullitionē &
 calefactionē phibēt psica sua frigiditate: cā secūde ptis est: q̄a psica

Persica: cū multo uobis datur ordine iusto
 Sumere sic ē mos nucibus sociādo racemos

Passula nō splenit: tussī ualeat: est bona reni

in hoc passu
 tria documēta
 ponuntur

sunt multū frigida & corpus multū ifrigidātia: ergo sup oīa debet
 bibi illud uinū qđ plus calefacit. Illud aut ē mustū qđ scit' expien/
 tia. & de ordine comedendi p̄fica multis & aliis dictū est prius ibi:
 Persica poma pira. Secūdū documētū est qđ racemi debēt comedi
 qñ comedunt' nuces & maxime antiqui & sicce: recētes. n. nuces sa/
 ne sunt p se sed antiq' sicce nimiū exsiccāt: & pp eorū unctuositatē
 de facili iflāmationē ī corpe iducūt: q̄re cū eis comedi debēt racemi
 q̄ resistūt iflāmationi & exsiccatiōi cū humectēt: & de nucibus am/
 ple dictū ē ibi: Allea nux ruta. Tertiū documētū qđ passula. i. uua
 passa nocet spleni: qa inducit opilationē eius sed uua passa utilis est
 renibus: qa ex quo ipsa est urine puocatiua: ipsa est lauatiua renum
 ex multa. n. aquositate ad renes ducta ipsi renes mūdificant': & de
 uuis passis siue passulis ē dictū est supra ibi: nutrit & impinguat.

De uinis
 114:
 De uis
 passis debet
 comedere
 uino
 uua passa
 & opilatione
 renum

Hic ponunt' due
 Scrofa tumor glādēs fic' cataplasmate cedit utilitates pueniētes
 Iunge papauer ei cōfracta foris tenet ossa. ex emplastratiōe fi
 cuū. Prima est qđ si

cus decoctē ī aliquo liquore: uidelicet ī aq̄: & tūc suppositē cū humi
 ditate curāt istas tres egritudines. s. scrofulas glādes & tumores: per
 scrofulas intelligunt' iflātiōes sub mēto circa collū & dī scrofula a
 scroffa: qđ idē est qđ sus siue porca: uel qa ista egritudo multū acci
 dit porcis pp gulositatē eorū: uel qa eius figura secūdū plurimū assi
 milat' porcis ut uult Aui. in. iiii. trac. ii. c. de scrofulis: p glādēs uero
 intelligunt' apostemata q̄ cōiter solēt accidere sub ascellis & in igui
 nibus. & p tumorē p̄nt itelligi iflationes in q̄libet pte corpis: Vñ p
 istis apostematib' curādīs & maxime maturādīs debet decoq' ficus
 in aq̄ & ipsi aq̄ debet cōmisceri modicū aceti ut acetum iuuēt pene
 trationē uirtutis ficus: & decoctiōe facta debēt teri ī mortario: & de
 inde misceri cū modica aqua cū qua bulite sunt: Vñ cathaplasma

Non in
 p̄ma ista
 modicum
 aceti

L' dest cathaplasma

*no firma
my mch
cine possit
interdus*

pprie ē medicina facta ex aliqua re & succo eius iuxta illud metrū
tūc cathaplasma facis cū succū pomis & herbā. Secūda utilitas est
q̄ ficus cū papauere cataplasmate retinēt ossa fracta: & debēt deco
qui insimul cū aq̄ absq̄ appositione aceti: & debent simul teri: & ad
di eis aq̄ decoctiōis earū & tūc supponi: & cā istius pōt eē qa papa
uer est stupefactiuū: & p̄ illud tollit̄ dolor q̄ accidere solet ī fractiōe
ossū: & puocat somnū: ficus s̄l̄r facit moueri humiditates ad exte
riora: q̄bus humiditatibus ad ossa mōtis: ossa p̄nt retinere ad nascē
tiā: nūq̄ tñ uere cōtinuari. Aliq̄ tñ textus h̄nt loco tenet trahit: & tūc
sensus est melior: Vñ papauer est triplex. s. albū nigrū & rubeū: ru
beū aut̄ est siluestre & uenenosum & crescit in bladīs & iuuenes so
lent terere flores & facere in caustum ex ipsis floribus.

*ad hunc
101
p̄p̄y
p̄p̄y*

Hic ponunt̄ due
opationes ficuū. Pri Pediculos uenerēq̄ facit sed cuilibet obstat:
ma ē q̄ ex comestio
ne ficuum sequit̄ multitudo pediculorū ī corpibus hūanis: & istud
maxime ueritatē hēt de ficibus siccis: ut dicit Aui. ii. can. c. de ficu
bus. Et cā scdm̄ eū ibi: est pp̄ maliciā & corruptionē hūoris genera
ti ex eis: & alia cā ēt pōt eē: quia ficus puocat̄ multū sudorē: ex quo
sequit̄ generatio pediculorū. Secūda opatio est q̄ ficus incitant ap
petitum cocundi: quia generant uentositatem q̄ iuuat ad crectiōē
uirge: & s̄l̄r sunt multas: superfluitatum & sperma augmētantes.

*Ex h
ulz ficus
uenerē p̄p̄y
etc.*

*Ex juu
ad uerū*

Hic ponunt̄ due
utilitates esculorū. Multiplicāt mictū uētrē dāt escula strictū.
Primū est q̄ multi/ Escula dura bona sed mollia sunt meliora
plicāt mictū siue uri
nā: cuius cā pōt eē: quia indurāt feces: & sic aquositas fecū ē cā mul
titudinis urine. Vel pōt sumi cā sitis illi q̄ sumit̄ ex illo āphorismo.
Vrina nocturna multū facta: modicū secessum sercat ī die: & ecō

uerso: q̄ multas habuit cameras nocturnas de mane hēt paucam urina cuius cā ē: q̄a si multa fiat digestio multū de humiditate q̄ transire deberet ad uesicā s̄il cū ea exit: & si urina fiat multa: multū de humiditatibus q̄ trāsire deberēt cū egestiōe & eā magnificare cū urina euacuant. Secūda utilitas est q̄ escula cōstipant uētrē: & istud accidit pp̄ eorū ponticitatē & stipticitatē: ex quo infert text⁹ q̄ escula dura sunt bona: & hoc q̄a cōstringūt uētrē: & ergo p̄sunt uētri nemiū laxato: sed mollia escula sunt meliora duris: q̄a nutriūt & minus uētrē cōstipāt: & circa istud ē sciēdū q̄d escula minus cōpetūt nutri / mēto: quā poma pira p̄sica ficus & silia: quod satis oñdit austeritas saporis eorum & duricies substantie eorū postq̄ in arbore maturata sunt: & ergo ex his parum debet comedi: & magis recipi debēt uia medicine quam cibi: & quia uirtus eorū est stiptica ualde satis cōpetunt in fluxu uentris: & q̄a escula in arbore non mollescūt mollicie sufficientem ad esum: ideo anteq̄ comedatur remolliātur: & tūc sūt magis delectabilia gustuj & minus stiptica.

Hic ponunt̄ tres
Prouocat urinā mustū cito soluit & inflat. proprietates musti: q̄
rum. Prima est quod
mustū puocat urinā cuius causa est: q̄a in musto sunt partes terre / sres nitrose mordicātes uesicā cū ad eā ueniūt: & pp̄ eas mordica / tionem uesica citius nitit̄ eas expellere & ipsum mustum: & ista p / prietas itelligēda de mustis hñtib⁹ feces mordicātes sicut musta plu / rima renēsia: quia musta hñtia feces grossas nō mordicātes sed ma / gis opilātes ipediūt urinā sicut prius dictū ē ibi ipedit urinā. Secū / da est quod mustū cito soluit uel laxat uētrē pp̄ eandem cām dictā in prima pp̄rietate. Tertia est quod est inflatiuum pp̄ ebullitionem quam facit in corpore ex qua pueniunt uentositates. Et cause istarū duarū proprietatum dicte sunt prius ibi impedit urinam.

In hoc textu au-
tor duo facit. Primo
pōit octo pprietates
ceruisie q̄. Prima ē
qđ ceruisia facit in
corpore nō grossos

Grossos humores nutrit ceruisia: uires.
Prestat: & augmētat carnē: generatq; cruorē
Prouocat urinā: uētrē quoq; mollit & inflat
Infrigidat modicū: sed plus desiccat acetū
Infrigidat macerat. melā. dat sp̄ma minorat
Siccōs infestat neruos & impingua siccāt

hūores: & istud ma-
xime hēt ueritatē respectu uini: & diuersificat ceruisia in generādo
grossos hūores ex pte suorū cōponētū: nā ceruisia ex grossiori sub-
stātia grossiores hūores generat: & ex minus grossa minus grossos.

Secūda est qđ ceruisia augmētat uires: & istud est intelligēdū de cer-
uisia ex optimis granis cōposita: q̄ plurime decoctiōis est: cuiusmo-
di est ceruisia ostiēsis: ista. n. multū nutritiua ē: & ergo uires augmē-
tat. Tertia est qđ augmētat carnē: & istud puenit pp̄ multā eius nu-
tritionē. Quarta est qđ multiplicat sanguinē eadē de cā: & iste tres
ultime pprietates hnt ueritatē de ceruisia antiqua multū decocta &
de optimis granis composita. Quinta est qđ puocat urinā. Sexta ē
qđ laxat uētrē & iste due pprietates maxime hnt ueritatē de ceruisia
clara multū lupulēta. i. i qua plurimū lupuli iponit: cuiusmōi ē cer-
uisia hāburgēsis qđ puocat urinā & laxat pp̄ lupulū: ipsa tñ nō ualet
debilia cerebra hntibus: qa tales de facili inebriant pp̄ multitudinē
lupuli. Septima ē qđ inflat uētrē: & istud hēt ueritatē de ceruisia mo-
dica decoctiōe cocta: cuiusmōi est coyta holādie qđ maxime inflat &
opilat: & p̄pterea plurimū ipinguat. Octaua est qđ ceruisia modicū
infrigidat: cuiusmōi est ceruisia holādie brabācie hannonie & flan-
drie: & illa qđ cōis hō utit: & ista pprietas maxie ueritatē hēt respe-
ctu uini: & circa istud est sciēdū qđ ceruisia pōt fieri ex auena & or-
deo & ex frumēto. & secūdū qđ fit ex alio & alio grano est alterius
& alterius cōplexiōis: q̄. n. fit ex ordeo plus attinet frigiditati: qa or-

Ex q̄
p̄ q̄
uysia.

deū est frigidū. **Q**ue autē fit ex ordeo & auena minus opilat & mi-
 nus generat uētositates & minus nutrit: & q̄ fit ex frumēto plus atti-
 net caliditati & magis nutrit: & magis opilat: & quanto ceruīsia est
 grossior: tāto est deterior: & q̄to subtilior tāto melior: & ulterius est
 sciēdū qd̄ pessima ceruīsia est q̄ fit ex reb⁹ inebriātib⁹: puta ex gra-
 no qd̄ noiāt loliū: & qa ista maxime dolorē capitis generat & ner-
 uos ledit: deinde ponit textus qnq; pprietates aceti: **Q**uasq; prima
 est qd̄ acetū exsiccat: dicit. n. Aui. de eo. ii. cano. qd̄ est fortis exsiccā-
 tionis: & p̄pterea medici p̄cipiunt tpe pestis uti aceto cū cibo & si-
 militer cū potu: dicit. n. Auic. in. i. in. c. viii. doc. v. aceto p̄terea in ci-
 bo & potu uti in pestilētia est nocumētī ipsius securatio. **S**ecūda ē
 qd̄ acetū infrigidat p̄prietate q̄ in eo est. Tertia ē qd̄ macerat. i. fa-
 cit hoīem macrū: & rō est qa exsiccat: & istud maxie ueq; ē de aceto
 in ieiuno stōacho sūpto: ut uult Aui. in. i. doc. iiii. c. v. de extenuatiōe
 crassi. **V**eq; est tñ qd̄ assiduus usus aceti: maxie in ieiuno: multa in-
 ducit incōmoda: uisum debilitat: pectus offendit: tussim cōmouet:
 stomachū & par ledit: neruos & iūcturas uehemēter opprimit: has
 arteticis dolorib⁹: tremorib⁹: & paralixibus uexās. **Q**uarta est qd̄
 acetū generat melācoliā eo qd̄ humores infrigidat & exsiccat. **Q**ui-
 to ē qd̄ acetū minorat sperma: p̄pterea qa exsiccat: infrigidat: & ma-
 cerat: & istas pprietates aceti ponit Rasi. in almā. dicēs acetū frigi-
 dū ē & siccū: & qd̄ maciē efficit & uires destruit: sperma quoq; mi-
 nuit & colerā corroborat nigrā: rubeā uero colerā & sanguinē debi-
 litat: cibosq; qbus admisceat subtiliat: deinde in ultimo uersu autor
 subdit tria. **P**rimū ē qd̄ acetū nocet macris: & rō est: qa acetū exsic-
 cat: & sic addit in macredine: simile. n. additū suo simili facit ipsum
 furere: & etiā oīs cōplexio lapsa per cōtrariū medicat: & per simile
 deteriorat. **S**ecundū est qd̄ acetū nocet neruis: ut dicit Auic. ii. can.
 .c. de eo. **T**ertium est quod acetum macerat: ut dictum est.

In hoc passu po- Rapa iuuat stomachū: nouit pducere uentū
nunt primo tres uti Prouocat urinā: faciet quoq; dente ruinā
litates rape tpate co- Si male cocta dat hinc torlo tunc generat
cte: & unū ei⁹ nocu

mētū. Prima utilitas est q; rapa iuuat stomachū: qa bñ digerit a sto-
macho: nec ipse ea grauat. Secunda est q; rapa est puocatiua uēti:
qd patet expimento. Tertia est q; rapa est puocatiua urine: pter tñ
istas pprietates uult Auer. qd magnā hēt pprietatē i cō: ortādo ui-
sum: uocumētū uero rapax est q; assiduatio rapax nocet dērib⁹: in
ultimo aut uersu subdit qd rapa male cocta tortiones facit i corpe
qa multiplicat uētositates: iuxta illud uētū sepe rapis si tu uis uiue-
re rapis: & est sciēdū qd caude rapax fortiter uētrē laxāt: pro maio-
ri noticia sciēdū est qd rape iter radices magis cōueniūt ad corpis
nutritionē: qd satis oñdit ex amicabilitate sui saporis: hec. n. cōple-
xio est oib⁹ edulis qd amara & pungitiua minus alimētū dāt corpi
& dulcia magis: qa ergo rape radicib⁹ aliis sunt dulciores & minus
pungitiue: magis cōpetunt uia cibi: sed generāt sanguinē grossum:
& melācolicū si digestiua sit d: bilis: & bonū est qd depurent a pri-
ma aq; & nullo mō debēt comedi crude & incitant ad coitū: & uias
mundificant urinales.

In isto passu no- Egeritur tarde cor: digeritur quoq; dure
tant qnq;. Primū est Similiter stōachus melior fit i extremitates
qd cor aialiū come- Reddit lingua bonū nutrimentum medicine
stū tarde digerit & Digeritur facile pulmo cito labitur ipse
tarde ēt egerit: & rō Est melius cerebrum gallinax reliquox
est: qa caro cordis ē
caro melācolica q; difficulter digerit & tarde descēdit: & nō est caro
bona scdm Aui. ii. can. c. de carne: & nō multū nutrit ut dicit Ra. in
almā. Secūdū est q; stomachus silr ē male digestiōis & tarde descē-

lo alia
muy th

lo me qm
or malis est
apothorq.

stomachus: cuius rō est: q̄a stomachus est mēbrū neruofum cartilagino-
 fum: q̄re difficile digerit: & ergo ēt nō generat bonū sanguinē: dein
 de subdit tex. q̄ stomachus ī eius extremitatibus. s. quo ad eius fun-
 dū & orificiū melius digerit: cuius rō est: q̄a ī illis ptibus magis car-
 nosus est & magis pinguis. Tertiū est q̄ lingua est boni nutrimentū:
 & hoc quo ad eius radicē: ut uult Aui. ii. can. c. de carne: & rō est: q̄a
 est facilis digestiōis & carnosa: & iter reliq̄s linguas porcelli: q̄ abla-
 ta eius pelle eq̄pat carni apri: ut sciūt scindētes añ p̄cipes. Lingua
 tñ bouis nō est multū sana pp̄ eius nimīā humiditatē: leccatores tñ
 linguis uti uolētes añ earū assationē iponūt gariofilos: quibus humi-
 das linguarū minuit: & sic aptiores sunt esui. Quartū est q̄ pulmo
 facile digerit & facile egerit: & istud ē pp̄ eius raritatē & molliciē:
 Verū est tñ qd̄ eius nutrimentū nō est cōueniēs nature humane: quia
 paruū est & fleumaticū: ut dicit Aui. ii. can. c. de eo: & circa istud ē
 sciēdū qd̄ pulmo arietis q̄uis nō sit bonus cibus: est tñ bona medi-
 cina: q̄a sanat excoriationē calcanei ex calciamēto: si ponat̄ sup̄ ip-
 sam calidus: ut dicit Aui. loco p̄all. Quintū est qd̄ cerebrū galline
 inter oīa cerebra est melius: de quo dicit Aui. ii. can. qd̄ phibet flu-
 xū sanguinis nariū: debet tñ cū sale aut cū sp̄bus comedi: q̄a de se
 uomitū puocat: & circa istud sciēdū est q̄ de cerebro pullos dicūt
 medici q̄ augmētat memoriā: cerebra uero porcorū nature nō sunt
 cōueniētia: sed cerebrū ouis leporis uel cuniculi. cū sale uel sp̄bus
 comedi pōt: & de cerebro amplius dictū ē ibi. Nutrit & ipinguat.

2m h
 bonis m
 et rō

no de
 mosi
 sig.

no de
 Bro yub
 qd̄ mo
 na p̄ r̄
 ne nap

Hic ponit unū
 Semē feniculi fugat & spiracula culi documētū: & est qd̄
 semē feniculi: qd̄ dē
 maratrū: expellit uētositates aut eas dissoluit. Et rō est q̄a est calidū
 & siccū et carminatiuū. Et circa istud ē sciēdū q̄ a cōibus q̄ttor
 tangunt utilitates puenientes ex esu maratri siue seminis feniculi.

ad me p[ro]p[ri]os am[er]i
inj[ur]ia

Prima est q[ue] cōfert febribus. Secūda est q[ue] pellit uenenū. Tertia est q[ue] mundificat stomachū. Quarta est q[ue] acuit uisum. Et de isto solent dari isti uersus cōes: bis duo dāt maratrū febres fugat atq[ue] uenenū. Et purgāt stomachi lumē quoq[ue] reddit acutū: & istas q[ui]tuor utilitates tāgit ēt Auic. ii. can. loquēs de feniculo. Et circa q[ui]rtā utilitatē nota q[ue]d Auic. loco p[ar]t. de semine feniculi dicit. Democritus existimauit q[ue]d uenenosi uermes pascūt feniculi recentis semē ut eor[um] uisus cōfortet: ut uipe & serpētes fricāt oculos suos cū egrediunt de cauernis suis post hyemē sup[er] ip[s]m ut illuminent oculi eor[um]: sciendū ulterius q[ue]d feniculus tarde digerit male nutrit & par[us]: & ergo non cōpetit uia cibi: sed magis uia medicine: nō igit[ur] utēdū est eo in regimine sanitatis: nisi ad correctionē malicie quorūdā alior[um] cibor[um]: sicut interdū cū lactuca comedimus petrosilinū ad resistēdū frigiditati & humiditati lactuce: sic ēt cū cucurbitis pōt decoqui feniculus: & similiter cū rapis ad corrigendū maliciā earum.

Hic ponunt[ur] due

utilitates anisi: quaz[um] Emendat uisum stomachū cōfortat anisum
Prima est q[ue]d anisū Copia dulcoris anisi sit melioris.
cōfortat uisum. Se-

Quam
uisus q[ui]
u. uisus
et.

cunda est q[ue] anisum cōfortat stomachū: cuius cā est: q[ui]a anisum mūdat stomachū a fleumatibus: & ip[s]m calefacit: & p[ro]pterea ēt confert uisui: q[ui]a nihil est q[ue]d uisui magis noceat quā imūdicia stomachi: q[ui]a a stomacho imūdo eleuant[ur] fumi imūdi q[ui] oculis nocent p[er] turbādo spūs uisuos: & ista duo iuuamenta facit anisiū dulce. Et p[ro]ter istas utilitates Auic. ii. cano. c. de aniso plures alias utilitates anisi ponit. Vult. n. ibi q[ue]d anisum est apitiiū: dolo[rum] sedatiuū: est uētositatū resolutiuū: sedatiuū sitis: cāne ex hūiditatib[us] salis apitiiū & opilatio nū epatis & splenis generataz[um] ex hūiditatib[us]: & filr renū uescice & matricis: puocatiuū urine & menstruos[um]: & mundat matricē a flu-

alios
p[ro]p[ri]os

xu humiditatū albaꝝ & est motiuū coitus.

Hic ponit̃ unum
iuuamētū spodii: &
est qđ spodiū sūptū
sanat fluxū sanguis:

Si cruor emanat spodiū sumptū cito sanat

cuius cā pōt eē: q̄a spodiū hēt uirtutē ppriā cōfortādi epar: & sic for
tificato epate qđ est fons & origo sanguinis sanguis ab eo melius re
tinet̃: & dicit Aui. ii. can. c. de spodio: qđ spodiū est radices cānarū
aduste. Dī. n. quō ipse adurunt pp fricationē suaz̄ extremitatū cū
uētus eas pflat: Simō tñ ianuesis dicit qđ spodiū est res cuius origo
nos latet: res tñ adusta uī & diuisiones cānaz̄ adustaz̄: & nedum spo
diū cōfert ī nimio fluxu sanguinis: imo ēt in nimio fluxu uētris &
uomitu: ut dicit Ra. in almā. & cōfert ēt ī febribus acutis: confortat
cor & tremori eius: & sincopi facte ex effusione colere ad stomachū
auxiliat̃: ut uult Aui. loco p̄all. & ē sciēdū circa p̄dicta qđ sicut spo
diū hēt respectū ad epar & pprietatē cōfortādi ipm: ita sunt aliq̄e
medicīne q̄ hnt̃ similit̃ aspectū & similit̃ pprietatē cōfortādi aliq̄ alia
mēbra spālia: sicut macis cor: muscus cerebrū liq̄ritia pulmonē: cap
pes splenē: & galāga stomachū: ut patet ī his uersibus.

Gaudet epar spodio: mace cor ccrebrū quoq; musco:
Pulmo liquiritia: splē. cap. stomachusq; galanga.

In hoc textu tria
fiunt. Primo ponit̃
unum documētum
generale qđ obser
ua apud oēs: & ē qđ
uas cōdimēti. s. salis
qđ cōi noīe salinum

Vas condimenti preponi debet edenti
Sal uirus refugat: & nō lapidumq; saporat.
Nā sapit esca male que datur absq; sale
Vrunt per falsa uisum: spermaq; minorant
Et generant scabiem pruritū siue uigorem

dī debet p̄poni ī mēsa ipsi edēti iuxta illud cōe metrū: sal p̄rio poni
debet primoq; reponi. Oīs mēsa male ponit̃ absq; sale. Secūdo tan

No m
Hic
myl & f
Qd m
sax d qd
spodiū
ad uer
omā fle
uomē
myl
de m
o m

no de phisico
muly.

gunt duo iuamēta salis. Primū est qđ sal resistit ueneno: cuius duplex pōt eē cā: Vna ē: qđ sal exsiccatiuū ē: & sic sua siccitate exsiccāt humiditates ex qbus pōt sequi corruptio. Alia cā est: quia sal exsiccāt & cōprimit humiditates a corpe extrahēdo. Et sic claudit poros & p cōsequēs phibet penetrationē ueneni q̄ fieri deberet per poros.

Secūdū iuamētū salis ē qđ sal iducit saporē in cibariis: nā cōiter uidemus ad sensum qđ nulla cibaria sapiūt sine cōmixtōe salis: ut dicit tertius uersus. Tertio ponunt .iiii. nocumēta salis siue cibario

nota no
mōtr sal.

rū ualde falsoꝝ. Primū est qđ cibaria ualde falsa urūt uisum. i. depdunt uisum uel nocēt uisui: cuius cā pōt eē duplex. Prima est: quia res nimīū false inducūt nimīā siccitatē. q̄ est cōtraria oculis. qui sūt instrumēta uisus: cū oculi sint de natura aquā: ut dī in desensum & sensato. Secunda cā est: quia cibaria multū falsa sunt pruritiua & mordicatiua: mō ut supius dictū est a cibariis mordicatiuis ī stoma cho existētibz eleuant fumi mordicatiui: qui sui mordicatiōe oculis nocēt ac ipsos multū rubificāt: Et ergo uidemus qđ buliētes sal rubeos cōiter hēnt oculos. Secūdū nocumētū est qđ cibaria multū falsa minorāt sperma: & rō est: quia cibaria multū falsa multū exsiccāt oēs humiditates corpis q̄re ēt sperma exsiccāt & sic minoratur.

Tertiū nocumētum ē qđ generāt scabiē. Cuius rō ē: quia sal generat humorem acutum mordicatiuum adustum qui ēt cā scabiē.

Quartū nocumētū qđ augēt prurimum. Et rō ē qđ generāt humore mordicatiuum & pruritiuum. & ista q̄ttuor nocumēta cōmemorat Rasis in almā. de sale dicēs: eoꝝ p̄terea sanguinē q̄ multā ex eo sum p̄serint q̄titatē adurit uisum quoq; debilitat atq; minuit sperma & generat prurimum & scabiē. & p̄ter ista nocumēta p̄ falsa. i. multum falsa inducunt serpigines & impetigines. morpheā. leprā ī dispositis: & uias urine excoriant cum diu continuantur. Moderate tamē falsa fastidium auferunt appetitum excitant atq; acunt.

ce sit calidū: tñ in eo nō appet fortitudo caliditatis: sicut dicit Rasis
in almā. Et est sciēdū ulterius qđ unicuiq; sapore pprie debent opa
tiones: ut uolunt Aui. & Rasis locis p̄all. **O**pationes. n. dulcis scđm
Aui. sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimenti & natu
ra diligit ip̄m: & uirtus attractiua attrahit ip̄m. Et scđm Rasis dul
ce est generatiuū multe colere rubeae & opilationū ī epate & splene
& flegmōis p̄cipue si p̄dicta mēbra ad hoc fuerit apparata. & uen
tris fluxus ex ip̄so sequitur & mollificat stomachū & cōfert pectori
& pulmōni: corpus ip̄inguat & augmētū sp̄matis tribuit. **O**pationes
uero amari scđm Aui. sunt abstersio & exaspatio. Et scđm Ra. ama
rū calefacit & desiccāt fortiter: cito sanguinē ad adustionē & mali
ciā perducit: colerā quoq; rubeā & sanguinē augmētāt. **O**patio uero
pontici scđm Aui. est cōtractio si p̄ticitas sit debilis: aut expressio
si sit fortis & scđm Rasis ponticū corpus infrigidat & desiccāt car
nis & sanguinis minorationē facit: si multotiēs aliq; eo utat: stoma
chū quoq; cōfortat & frequēter uētrē cōstringit: & sanguinē gene
rat melācolicū. **O**pationes uero stiptici scđm Aui. sūt cōtractio: ī sp̄ssa
tio: iduratio & retētio. Et scđm Rasis opatiōes eius sūt sicut p̄tici:
licet debiliores: qa ipse uī cōprehēdere stipticū sub p̄tico: qa de sti
ptico nihil dicit exp̄sse. **O**pationes uero unctuositatis scđm Aui. sunt
lenificatio lubricatio & coctio. i. digestio parua. Et scđm Ra. un
ctuosum stomachū mollificat & uētris facit fluxū: & facietatē añq;
hō sibi q̄titatē sibi necessariā assumat adducit: & calefacit: maxie tñ
febricitates & hñtes epar & stomachū calidū. **C**orpus ēt humectat
& lenit: fleuma uero auget: & cognitionē ebetē reddit: & auget som
nū. **O**pationes uero acuti sunt resolutio inciso & putrefactio scđm
Aui. & scđm ablutio Rasis. Acutū calorē auget & corpus cito in
flāmat & sanguinē adurit: & ip̄m prius ī colerā rubeā mutat: & po
stea in nigrā. **O**pationes salsi scđm Auic. sunt abstersio exsiccatio &

no effectus
aporis dicit
et.

no effectus
aporis dicit
et.

no effectus
aporis dicit
et.

no effectus
aporis dicit
et.

no effectus
aporis dicit
et.

no effectus
aporis dicit
et.

no effectus
aporis dicit
et.

phibitio putrefactiōis:& scdm Ra.dicte sunt in tex.imate pce:
 deti: Opatioēs uero acetose sunt scdm Aui.infrigidatio & icisio: Et
 scdm Ra.acetosū colerā rubeā & sanguinē reprimat & uētrē strigit
 si stomachus & itestina mūda fuerint. Si aut̄ fleumatis in eis fuerit
 multitudo uētris facit fluxū & corp⁹ ifrigidat:uirtutē quoq; dige/
 stiuā debilitat & pprie ī epate.Neruis uero & neruosis mēbris nocu
 mētū affert & corp⁹ desiccāt:uirtutē aut̄ appetitiuā excitat:De opa
 tionibus uero insipidi dicit Ra.q; aliqd̄ ē insipidū qđ magis nutrit.ī.
 qđ eq̄lirati magis uicinū ē:aliud ē qđ t̄pate calefacit:& aliud qđ t̄pa
 te ifrigidat:& si cū ipso fuerit multa hūiditas hūectabit: si uero sic
 cū fuerit desiccabit.

*de offe
 artor
 par. 1*

*de offe
 raporū
 mēlip d*

Bis duo uipa facit:mūdat dētes:dat acutū
 Visum:q; minus est īplet:minuit & abūdat

Hic ponunt̄ .iiii.
 iuamēta uipe. Pri
 mū est q; uipa mun

*nō deb
 f. d. offe
 panis n*

dat dentes. Cuius cā est:quia pp panē diutius inherētē dētibus q̄ ui
 num solū sine pane:limositas illa dentibus adherēs a qua dentes lu
 ridicunt̄:a uino melius cōsumit̄ & abstergit̄. Secūdū ē qđ acuit ui
 sum qa phibet malos fumos ad cerebrū ascēdere q; offuscarēt:spūs
 uisuos p̄ eorū imixtionē:& istud facit ex eo:qa digereit materias ma
 las ī stomacho existētēs. Tertiū est qđ minus digestum facit digeri:
 qa facit clausiōnē orificiī stomachi & cōfortat digestiōnē. Quartū
 est q; supflue digestū ad mediū reducit̄:& totū istud maxie ueritatē
 hēt de uipa panis cū uino:dūmō panis primo assatus sit: aut supra
 prunas exsiccatus.

Omnibus assuetā iubeo seruare dietam.
 Approbo sic esse:nisi sit mutare necesse.
 Est Ipocras testis:qm̄ sequit̄ mala pestis
 Fortior est metha medicine certa dieta.
 Quā si n̄ curas:fatue regis & male curas

Hic ponunt̄ aliq; do
 cumēta:quorū. Primū ē
 qđ oibus bonū ē seruari
 dietā cōsuetā: & p̄ dietā
 intelligit̄ administratio

in alijs exercitijs

cibi & potus: & rō huius documēti est: q̄a trāsgressio a cōsuetudine nocet nocumēto magno: cōsuetudo. n. est altera natura: sicut igit̄ natura custodire oportet: sic & cōsuetudinē: & spāl̄r si cōsuetudo fuerit laudabilis. Et sicut oportet seruare cōsuetā administrationē cibi & potus: ita ē oportet seruare cōsuetudinē in alijs reb⁹ nō naturalibus pp̄ eādē orōnē. Vñ si aliq̄s fuerit cōsuetus multū laborare: & uelit hāc cōsuetudinē omittere & in ocio uiuere uel multo minus laborare uel aliā spēm laboris assumere & aliud tps̄ uel aliū modū p̄cul dubio multū ex hoc debilitat. Et sifr̄ itelligit̄ ī cibis & potibus somno & uigiliis & euacuationibus & aīe accidētib⁹. In oībus. n. multū obseruāda est cōsuetudo si sit laudabilis uel par̄ laudabilis uel īdiferens in bonitate & malicia respectu huius ad qd̄ debet fieri p̄mutatio. Et circa istud sciendū est qd̄ assueti exercitare uel labore quibusdā laboribus consuetis: dato q̄ tales sint debiles uel senes minus ledunt̄ & fortius laborāt quā si cēt iuuenes incōsueti: & istud uult Ipo. ii. ampho. dicēs. Assueti assuetos ferre labores & si fuerit imbecilles aut senes in cōsuetis fortibus & iuuenibus facilius ferūt. Et rō est: q̄a isti hēnt maiorē inclinationē & cōsuetudinē ad istos labores: nā cōsuetudo prius habita leuior est ut dī ī cōmēto p̄dicti ampho. Et ista est cā q̄re uidemus hoīes debiles: ut senes q̄ ex consuetudine aliqñ exercēt opus mechanicū facere aliq̄ q̄ facere non possent ei⁹ fortiores & iuniores: aut minus ab eis ledunt̄: sicut uidemus molitorem debilē facilius sacco eleuare quā eo fortiorē: & fabrū antiquū minus ledi malleatione quā iuuenē fortē nō cōsuetū. Secūdū documētū est qd̄ mala pestis. i. magnū nocumētū sequit̄ ex p̄mutatione diete cōsuetē: ut uult Ipo. Nisi fuerit necesse eā p̄mutare. Est aut̄ necessariū eā p̄mutare. Primo qñ est illaudabilis: sic qd̄ ex ea pueniret̄ ad pessimas egritudines: sicut cōsuetudo comedendi malos cibos in fine ex necessitate pducētes ad malas egritudines. Talē. n. consuetu

*Quod debz in morborum p̄muta^o diei
p̄ alio q̄ p̄ q̄libet d̄ta fieri.*

dinē & siſes neceſſe eſt corrigere & pmutare uel totaliter uel ſaltē in
 fra terminos latitudinis eaz ſed hoc debet fieri paulatī & ſcđm quē
 dā ordinē nā oīs ſubita mutatio uehemēter nocet & ſpār a cōſueto
 ad incōſuetū. **S**ecūdo neceſſe eſt eā pmutare: ut aliq̄s minus ledatur
 ex incōſueta ſi poſtea ad eā ſe trāſtulerit ſi. n. q̄s ad oēm dietā ſe af-
 ſueſcat / minus ab oī ledeſ cū ſe ad eā trāſtulerit. **E**t iſtud ē intelligē-
 dū eſt in aliis rebus nō naturalibus. **E**t iſtud eſt qđ dicit Ipo. ii. am-
 pho. Ex multo tpe cōſuetat & ſic fuerint deteriorat incōſuetis minus
 moleſtare cōſueuerūt oportet igit̄ ad nō cōſueta trāſmutare & cir-
 ca iſtud eſt ſciēdū qđ q̄ſq; debet ſibi cauere ne unius rei quātūcūq;
 bona ſit ſibi cōſuetudinē faciat q̄ ipm ſeruare ſit neceſſariū. **V**erbi
 grā: ſiq; uno cibo cōſuet̄ ſemp utat̄: uel aliquo potu: uel totaliter ab
 eis abſtineat: uel dormire uel moueri uel coire totaliter aſſueſcat: ad
 hoc grauiter aſtringit̄: maximū enī incurret nocumētū ſi interdū ab
 eiſdē oportet abſtinere: ſic igit̄ qđlibet corpus ſe diſponere debet ut
 calorē & frigus pati poſſit & ad motiōes & ad q̄libet nutriētia apt̄
 reddat̄: & ut ſomni & uigiliaꝝ horas: māſiōes: & domos lectos & i-
 dumēta ſine leſiōe pmutare poſſit. **Q**đ qđ poterit fieri ſi cōſuetu-
 do nō obſeruet̄ ad unguē: ſed interdum ad inconſueta tranſeamus:
Oportet igit̄ ad incōſueta aliqñ pmutare: & iſtud uult Raſis. iiii. al
 mā. c. de cōſeruariōe cōſuetudinē. **T**ertiū documētū eſt qđ fortior
 & potior metha in medicādo egrū eſt adminiſtrare dietā certā: quā
 ſi medicus nō curauerit: & aliā indebitā adminiſtrauerit fatue regit
 egrū & male eū curat: & circa iſtud ē ſciēdū qđ triplex eſt dieta. ſ.
 groſſa: q̄ eſt q̄ſi dieta ſanoꝝ: & tenuiſſima: q̄ eſt nihil dare uel q̄ſi: &
 media: q̄ abſolute tenuis dr̄: & iſta diuidit̄ i dietā tenuē declinātē ad
 latus groſſe: ſicut aq̄ carnis oua ſorbilia: & pulli parui: & declinātē
 ad tenuiſſimā: ſicut aq̄ ordeī: mellicratū: & uinū granatoꝝ: & mediā
 q̄ certa noīat̄: ut ptiſana ſi colata: & extremitates pulloꝝ: & iſta die

no.

no. 6.

typhos
at die

ra certa in pluribus cōuenit egritudinibus: nō tñ in oībus: nō. n. conuenit in egritudinibus lōgis: q̄a in talibus oportet uirtutē longo tpe eē anq̄ pueniat ad uictoriā: & uirtus cū diēta certo tpe nō posset p̄durare sine magna debilitate: oportet ergo ī tali egritudine cibū in grossare: s̄l̄r nō cōuenit in acutissimis egritudinibus. s. in illis q̄ terminant̄ in q̄rto die uel añ: q̄a in talibus cōuenit diēta tenuissima: ut uult Ipo. i. ampho. ibi. ad ultimas egritudīes ultime curatiōes ad p̄fectionē sunt potētes.

In isto tex. ponūtur sex a medico cōsiderāda in admini-

Quale qd & qñ: q̄tū quotiēs ubi dando
Ista notare cibo debet medicus dietando

stratione diēte. Primū est q̄le. i. cuius q̄litates debet eē cib⁹: q̄a ī egritudine calida debemus egrū dietare frigido cibo: & ī frigida calido: in humida sicco: in sicca humido. Verūtñ q̄a naturalis cōplexio diēta sibi s̄l̄r cōseruari debet: ut uult Gal. in tegni: ibi: calidiora calidioribus indigēt adiutoriis: frigidiora frigidiorib⁹ & c. Secū. dū ē qd. i. cuius substātie debet eē cibus: q̄a athlete & rusti fortibus exercitiis suppositi debēt dietari cibo grosso: q̄a in eis uis digestiua est fortis: & sic nō debēt ut cibus subtilibus: ut pullis: caponibus: carnibus uittulinis seu edinis: quia iste carnes in eis adurerent̄: aut nimis cito digerent̄: q̄re necesse eēt eis sepe comedere: nobiles uero & ī ocio uiuētēs debēt uti diēta subtilis substātie: q̄a in eis uirtus digestiua est debilis: nō potēs ī grossos cibos: cuiusmodi sūt carnes porcine felse & bouine: pisces sole exsiccatis: s̄l̄r ī egris: egrotātes egritudinib⁹ acutis debēt uti subtiliori diēta quā egrotātes egritudinibus chronicis. i. lōgis sicut quartanis. Tertiū est q̄ñ. i. quo tpe diēta debet dari: quia in sanis maxie debet attēdi cōsuetudo. Vñ ī estate hoīes surgētes & cōsueti bis solū in die comedere: debēt comedē hora. x. uel modicū añ & nō expectare mediū diei pp̄ nimiū diei calorē: s̄l̄r debēt cena

re hora.vi.uel modicū post:ī hyeme uero debēt prādere hora.xi.uel
 .xii.ppter lōgitudinē somni:& deinde cenare hora.vii.uel modicū
 post:& maxie seruāda est cōsuetudo:in egris uero ēt cōsiderādū est
 tps:qa ī febrīb⁹ in paroxismo uel statī añ paroxismū uel statī post:
 nō est dāda diēta:qa si statī añ paroxismū uel in paroxismo det:nā
 tura diuertit a digestione materie febris:p hoc qd' debet digestioni
 cibi esse intēta:& nō debet dari statī post paroxismū:qa uirtus ad/
 huc multū debilitata est ex paroxismo īmediate pcedēti:debet igit'
 dari diēta añ paroxismū tāto tpe qd' possit digeri añ aduētū paro/
 xismi:uel debet dari aliquo tpe post paroxismū:& hoc est uerū nisi
 timeatur magna debilitas uirtutis:tūc.n.dandus est cibus quocūq;
 tpe:accidentibus.n.uirtutē dissoluētibus cibus illico dandus est:ut
 uult Gal.in cō.illius ampho.i.parti.cōtēplari at oportet. Quartū ē
 q̄tū.i.q̄titas cibi sumēdi:qa ut dictū est prius;q̄titas cibi estate co/
 medēdi pro q̄libet uice debet esse pauca:qa calor naturalis tūc de/
 bilis est ppter nimias resolutiōes:in hyeme uero cibus una uice su/
 mēdus debet esse multus:qa uirtus digestiua tūc fortis est cū calor
 naturalis sit unītus ppter frigus circūstās ut dictū ē prius:ibi. Tpi/
 bus ueris. Quintū est quotiēs.i.quotiēs in die sit cibus dādus:qa in
 estate debet sepius dari q̄ in hyeme:autūno uel uere licet modicum
 pro q̄libet uice:ut ēt pri⁹ dictū ē:silr uirtute digestiua existēte debi
 li sepe & modicū de cibo ē dādū.uirtute uero existēte forti:pōt mul
 tū dari & paucis uicib⁹. Sextū est ubi.i.in quo loco:qa eib⁹ nō ē su
 mēdus ī loco frigido multū:nec mltū calido sed magis ī loco tpatō.

In hoc tex. autor di

Ius caulis soluit:cuius substātia stringit	cit tria.Primū ē qd' ius
Vtraq; quādo dat' uenter laxare paratur	caulis.i.aqua & maxie
	prie ebulitiōis caulium
si buliant':soluit uētrē:cuius cā est:qa in foliis & ptribus exteriorib ⁹	

cauliū est uirtus q̄dā nitrosa abstersiua debiliter inherēs:& facile se
parabilis p̄ modicā decoctionē siue ebullitionē q̄ sparsa p̄ aquā ip̄
sam laxatiuā reddit:& hinc ē q̄d̄ priā aq̄ decoctiōis caulū magis
laxat quā secūda q̄ ista uirtus nitrosa abstersiua p̄ primā decoctio
nē plurimū sepat̄. Secūdū q̄d̄ dicit est:q̄d̄ substātia caulū:& hoc
post decoctionē eorū strigit uētrē:& cā est:q̄a oīs uirtus q̄ laxaret/p̄
decoctionē ab ea ablata est:& manet substātia terrea sicca q̄ uentrē
strigit. Tertiū q̄d̄ dicit est:q̄d̄ utraq; simul sumpta. s. aq̄ decoctiōis
cauliū & substātia eorū laxāt uētrē:& rō est:q̄a uirtus abstersiua &
nitrosa ī aq̄ manet:grā cuius totū laxat. pro maiori noticia sciēdū ē
primo:q̄d̄ caules generāt humorē melācolicū & somnia mala:mali
sunt stomacho:parē nutriūt:uisum obtenebrāt:somnū inducūt mē
strua & urinā puocāt:ut ptim Aui.ii.can.& ptim a Rasis.iii.almā.
colligit̄. Secūdo sciēdū q̄ comestio caulis siue decoctiōis siue semi
nis ei⁹ p̄hibet & retardat ebrietatē:ut uī inuere Arist.iii.pti. p̄bleu
ma. q̄rēs:pp qd̄ caulis soluit crapulā. Et idē uolūt Ra.& Auic.locis
p̄all. Cuius cā pōt eē ista scđm aliquos:q̄a pp comestione caulis ele
uant̄ fumi ualde grossi igrossantes fumositates uini:q̄ igrossate ip̄e
diunt̄ penetrare ad cerebrū pp eorū grossitudinē. Philo. uero p̄bleu
mate p̄dicto aliā dat cām:istā. s. q̄a qd̄ trahit humidū uinosū ad se
ac a corpe repellit & corpus ifrigidat:curat crapulā: sed caulis ē hu
iusmodi:ergo curat crapulā. Q̄d̄ aut̄ caulis sit hmōi p̄bat:q̄a p̄ suc
cū caulis q̄ est diureticus trahunt̄ humiditates uinose indigeste a to
to corpe:& in uesicā deferunt̄:& p̄ substātiā eius frigidā stipticā &
terrea ī stomacho relictā nō potētē penetrare ifrigidat totū corpus.
Et p̄ cōsequēs curat crapulā hoc mō qm̄ supfluitates subtiles q̄ non
poterāt deorsum tēdere pp caliditatē uini mouentē eas ad supiora:
ut ad cerebrū ferunt̄ repressē deorsum & uirtute succi trahunt̄ ad
uesicā. Est. n. diureticus & menstruorū puocatiuus:ut dictū est.

Dixerunt maluā ueteres quia molliat aluū
Malue radices rase dedere feces.
Vuulvam mouerunt & fluxū sepe dederūt.

Hic ponunt .iii.
pprietates siue esse
ctus malue. quorū.
Primus est qđ mal/

DE MALVA

ua mollificat uētrē:quia est unū de remollitiuis. Sunt.n. q̄ttuor re/
mollitiua. s. malua: bis malua: brāca ursina & mercurialis: ex qb⁹ cōi/
ter fit clistere lenitiuū & mollificatiuū qđ ualet ad fecū indurataꝝ
educationē. Et est duplex malua: qđā. n. est hñs sanguineos flores: &
alia hñs albos flores. Et i ista ē maior pprietas mollificādi q̄ i priā.
Secūdus effectus est qđ radices malue abraſe educūt feces: & hoc ē
qñ ex ipsis fiūt suppositoria sicut solent fieri de radice mercurialis.
Tertius effectus malue est qđ facit fluxū mēstrui in mulieribus: &
hoc est pp nimia eius humectationē & lubricationē: q̄ uene mñcis
facilius a sanguine acuto fundunt. Et dicit platearius qđ certo expi

DE MENTA:

mēto mēstrua puocat.

Mentitur menta si sit depellere lenta.

Hic autor ponit

Vētris lūbricos stomachi uermesq; nociuos unū documentū de
mēta dicēs: qđ mēta nō debet denoiari hoc noīe mēta si nō hēat uim
statī auferēdi uermes uētris & stomachi. Mēta. n. magne & fortis ē
aromaticitatis & magne amaritudinis: & iō quēadmodū absinthiū
uermes interficit sic & mēta. Et debet dari decoctio eius sicut & ab
sinthii & nō subia. Aduertēdū tñ qa multū calida est & sicca sangui
nē adurēs nō cōpetit uia cibi i regimine sanitatis: bñ tñ cōuenit uia
medicines: qa stomachū cōfortat & ipsum calefacit & sedat singultū
& digerit: & phibet uomitū fleumaticū & sanguineū: & ad coitum
incitat ppter inflationē q̄ est in ipsa & humiditatē ortolanā: & pro
hibet sputū sanguinis & cōfert ad morsum canis rabiosi: & est pro
pria ad illud: & si frustra ipsius in lacte dimittunt nō caseat: ut col
ligitur ex Auic. ii. cano. c. de menta.

In hoc tex. autor

principalr tria facit.

Primo inuit magnā
utilitatē saluie q̄rēs
p modū dubii. Cur
hō moriat̄ ī cuius or
to crescit saluia; ad
hoc r̄ndet̄ in secūdo
uersu sic q̄ nulla est

medicina crescēs ī ortis q̄ phibeat mortē q̄uis ī ortis bñ crescat me
dicina phibēs putrefactionē corpis & humiditatē naturalē defen/
dēs ne cito dissoluat̄; & istud inuit Aui. in. i. c. singulari dicēs: & ars
qdē sanitatē custodiens nō est ars q̄ a morte securos nos faciat neq;
corpus ab extrinsecis nocumentis muniat neq; unūq; d̄q; corpus ad
ultimā uite longitudinē perducatur q̄ est sc̄dm hoīem absolute: sed de
duabus rebus securitatē p̄bet putrefactiōis penitus phibitiōe & de/
fensiōe humiditatis: ne cito dissoluat̄. Secūdo ponit tres effectus sal
uie: quoz. Primus est: q̄ saluia cōfortat neruos: q̄a exsiccatur humidi/
tates q̄bus īpediunt̄ & relaxant̄ nerui. Secūdus est q̄ remouet tre/
morē manuū: cuius cā est q̄a cōfortat neruos ut dictū ē. Iā oē cōfor
tans neruoz tremorē remouet: cū tremor causet̄ ex debilitate neruo
rū: & p̄pterea senes aliqui & uetule sp̄alr īponūt potui: siue cibo co
rū folia saluie. Tertius est q̄ d̄ remouet febrē acutā. i. īpedit cā ne cō
tingat cuius cā pōt esse: q̄a exsiccādo hūiores īpedit eoz putrefactio
nē: ad q̄ posset seq̄ febris acuta. Et pro maiori notitia sciēdū ē q̄ sal
uia est calida: & sicca: & iō nō multū cōpetit p se uia cibi: q̄a tñ ipsa
saluia multū cōfortat neruos: hoīes in sanitate multū utunt̄ saluia
dupl̄r. Primo quidē cōponendo ex ea uinū saluiatū quo uino hoīes
in latitudine sanitatis utunt̄: specialr in principio mense & cōpetit

DE SALVIA.

Cur moritur homo cui saluia crescit in orto
Contra uim mortis nō est medicamē ī ortis
Saluia cōfortat neruos manuūq; tremorem
Tollit: & eius ope febris acuta fugit
Saluia castoreū lauendula premula ueris
Nastur: athanasia sanāt paralitica membra
Saluia saluat̄rix nature consiliatrix

hmoī uinū paraliticis & epilēticis moderate sūptū: & p̄cedēti purga
 tiōe añcedētis medicine. Scdo utūt saluia ī salis: nā excitat appeti/
 tū & spāīr cū stōachus fuerit repletus malis hūorib⁹ crudis & indi/
 gestis: & ē duplex saluia. s. dōestica: & hēt lata & folia magna. Alia ē
 q̄ uulgariter nobilis dr̄: & hēt minora & strictiōra folia: & ap̄d medi/
 cos dr̄ lilifagus. Tertio enūerat autor sex res mediciales ualētes ī cu/
 ratōe palisis: & dr̄ q̄ saluia castoreū lauēdula p̄mula uelis nasturciū
 & athanasia curāt & sanāt mēbra palitica. i. palisi tacta siue debilita/
 ta. De saluia aut̄ cā patet ex dictis: q̄a ut dcm̄ ē: saluia cōfortat ner/
 uos. q̄ ī palisi debilitati sūt & ēt q̄a saluia calida est & sicca cōsumit
 materiā fleumaticā ibibitā neruis ex q̄ fit palisis. De castor̄ patet: q̄a
 castoreū ē maxime cōfortatiuū calefactiuū & exsiccatiuū neruor̄:
 dicit. n. Aui. ii. can. c. de eo qd̄ subtilius & forti⁹ oī qd̄ calefacit & ex/
 siccāt: & postea dicit q̄ cōfert neruis & calefacit & cōfert tremori &
 spāsmo hūido & stupori & palisi: & postea adhuc subdit qd̄ n̄ ē ali/
 qd̄ magis iuuatiuū uētositatū aure q̄ ip̄m cū ex castorio accipit̄ q̄tū
 ē lens una & dissoluit̄ ī oleo nardio & distillat̄ ī eā: plures alios esse
 et̄ hēt castoreū: quos Aui. narrat lo. p̄al. & ē castoreū testicul⁹ cuius/
 dā aīalis marini: q̄ dr̄ castor: & oleū de castore ēt mltū ualet ī palisi
 sicut castoreū p̄ euacuationē materie: q̄a tūc illā wateriā q̄ residua
 ē cōsūt & neuos cōfortat: d̄ lauēdula ēt patet q̄a sua aromaticitate
 cōfortat neruos: & sua calefactiōe cōsūt materiā palisis d̄ p̄mula ue/
 ris ēt patet: q̄a sua aromaticitate & calefactōe cōfortat neruos: & dr̄
 p̄mula ueris q̄a ē d̄ p̄mis aromaticis ī ueī crescētib⁹: d̄ nasturcio pa/
 tet: q̄a nasturciū ē cal̄m & siccū subtiliatiuū & icisiuū & resolutiuū
 q̄re aufert mām palisis: & di. aui. ii. ca. c. d̄ eo q̄ cōfert oī mollificatōi
 neruor̄: q̄a calefac̄ & eduē fleūate: & mūdificat neruos a fleūate: &
 iō cōsulūt medici ut nasturciū ī q̄dragesima edat̄ p̄pea q̄a cibi q̄dra/
 gesimales sūt fleūatici. & ē nasturciū herba cōis crescēs ī locis frigi

dissimilis. s. in locis petrosifis & aquosis ubi sunt multi fontes: de atha-
 nasia uero q̄ alio noīe dī tanacetū: teutonice tente uel reynuaē: patet
 qa ista herba hēt uirtutē purgādi fleumate & sua caliditate exsiccat
 neruos: & hēt uirtutē purgādi uermes & materiā ex q̄ generant: &
 iō gallici cōiter in diebus pascalibus utunt athanasia frīxa cū ouis
 ad purgādū fleumata ex piscib⁹ i q̄dragesima generata ex qbus fa-
 cile generant uermes i dispositis: & i sine tex. autor subdit qd salua
 dī q̄si saluatrix nature.

DE RUTA.

Hic ponit autor
 quattuor effectus ru-
 te. Primus ē q̄ acuit
 uisum & pprie suc-
 cus ei⁹ ut dicit Aui.
 .ii. ca. c. de ea: & pri⁹

Nobilis est ruta: quia lumina reddit acuta
 Auxilio rute uir quippe uidebis acute.
 Ruta uiris coitū minuit: mulieribus auget
 Ruta facit castū: dat lumen: & ingerit astū
 Cocta facit ruta de pulicibus loca tuta.

dictū ē ibi. Allea nux ru. Secūda est q̄ ruta minuīt desiderū coeū/
 di uiris sed in mulierib⁹ auget: cuius cā pōt eē ista: qa ruta sua cali-
 ditate & exsiccatiōe sperma in uiris minorat: qd subtile ē & aereū:
 sed in mulieribus subtiliat & calefacit: qa in eis sperma est aquosū
 & frigidū: & ergo eas magis ad coitū incitat pp subtiliationē & ca-
 liditatē spermatis ex ruta. Tertius effectus eius est q̄ ruta facit astu-
 ciā. i. facīle apprehēsiōē & inuētiōē alicuius medii i cā subtili: qa
 pp calefactionē & exsiccationē subtiliat spūs: & sic īgeniū clarificat
 Quartus effectus ē q̄ decoctio rute effugat pulices: & hoc si ex ea
 irroret⁹ domus: qa interficit eas scdm q̄ cōiter dicūt medici & scdm
 Aui. in. iiii. trac. iii. c. de effugatiōe pulicū: qn aspgit⁹ domus cū infu-
 sione coloquintide salūt pulices & fugiūt: & silr ex decoctione ru-
 bi. Et postea subdit Aui. & dixerūt quidā qn ponitur sanguis hirci
 in fouea in domo aggregat⁹ pulices apud eū deinde moriunt: & si/
 militer aggregat⁹ sup lignū linitū ex adipe ericii: & fugiūt ex odo/

re caulis & folioꝝ oleādri. Et scđm aliquos nihil magis deiectiuū ē pulicū q̄ res fortis odoris: & ergo ruta ualet: menta: mētastrū: lupu / lus: & sup oīa feces uel urina eq̄. Itē domus irrorata ex decoctione seminis rape occidit pulices. Et si fumigēt domus ex cornu taurino fugient pulices. Pro captione tñ earꝝ nihil melius est quā impositio pauci bombicis in lecto: quia in illo aggregantur.

DE CEPIS.

De cepis medici nō cōsentire uidentur.
 Colericis non esse bonas dicit Galienus
 Fleumaticis uero multū docet esse salubres
 Presertim stomacho pulcrūq; creare colorē
 Contritis cepis loca denudata capillis
 Sepe fricās poteris capitis raparare decorē

Hic loquitur autor
 de cepis : & dicit. v.
 Primū est qđ medi /
 ci dissentiūt nature
 cepaz q̄ aliquibus ut
 qđ cepe bone sunt
 fleumaticis: aliq ue /
 ro qđ eis nō ualent:

sicut forsan Ra. uult: qđ dicit eas. iiii. alman. generare humores sup /
 fluos ī stomacho & fleumaticos. Secūdū ē qđ Gal. dicit cepas mul /
 tum obesse colericis: cuius cā est: qđ ut dicit Aui. ii. cano. c. de cepe:
 Cepe est calidū ī tertio: & ergo nocet calidis: ut sunt colerici. Tertiū
 est qđ cepe multū ualēt fleumaticis: qđ sunt calide incisive subtilia
 tiue abstersiue & apitiue: quare fleumaticos humores & uiscosos in
 fleumaticis multiplicatos digerūt: incidūt subtiliant & absterunt.
 Quartū est qđ cepe ualēt stomacho: qđ mūdificāt ipm a fleumati /
 bus & ipm calefaciūt: Et ergo dicit Aui. loco p̄all. qđ istud qđ ex
 cepe comedit pp suā caliditatē cōfortat stōachū debilē: & pp istud
 ē decorāt colorē faciei: qđ nō est possibile colorē faciei esse uiuidū
 stomacho existente multū fleumatico aut repleto malis humoribus
 crudis & fleumaticis. Quintū est qđ loca depilata. i. loca pilis pri /
 uata: pilos siue crines recuperāt si cōterant cepe cocte & ex eis fricē
 tur loca depilata: & istud uerū est qđ depilatio accidit pp opilatio /

nē pororū & corruptionē materie sub cute: quia cepe apiūt poros & resoluūt materiā malā q̄ sub cute est & bonā ad locum attrahūt: Et ergo fricatio cū cepis ualet ad alopicīā multū: ut uult Aui. ii. ca. c. al leg. & .vii. iiii. c. de cura alopicie. Et pp̄ istud infert textus qđ capitis decor poterit repari p̄ istā fricationē cū cepis: quia capitis decor pili sunt: pro maiori noticia effectū ceparū sciēdū est qđ cepe excitāt coitū: appetitū puocāt: faciē rubificāt: cum melle uerucas eradicāt sitim faciunt: intellectui nocēt: quia humorē malū grossum generāt saluā multiplicāt: & succus earū cōfert aq̄ descēdenti in oculum: & abstergit uisum: sicut colligitur ex Aui. ii. can. c. alle. Sciēdū ulterius quod cepe trite cum melle & aceto conferūt morsui canis rabidi: & ergo quidā superaddūt textui p̄cedenti istos duos uersus.

Appositas perhibent morsus curare caninos:

Si trite cū melle prius fuerint & aceto.

Et de isto ēt prius dictū est ibi. Allea nux ruta.

Hic autor duo fa

DE SINAPIS

cit. Primo ponit cōplexionem ipsius grani sinapis dicēs: quod

Est modicū granū ficcū calidūq; sinapis
Dat lacrimas purgatq; caput: tollitq; uenenu

granū sinapis est modicū granū calidū & ficcū: qđ uerū est: q̄a ē calidiū & ficcū usq; ad quartū gradū scđm Aui. ii. can. c. de sinapi. Secūdo ponit tres pp̄rietates siue effectus grani sinapis. Prim⁹ effect⁹ est qđ cōmouet lachrymas: cuius cā ē: q̄a sua caliditate nimia subliat & dissoluit humiditates cerebri: ex qbus tūc pp̄ earū fluxū pueniūt lachryme. Secūdos effectus seminis sinapis est: q; expurgat caput. i. cerebrū mūdificādo & abstergēdo humiditates fleumaticas a capite: expurgat ēt caput naribus impositū puocādo sternutationē sua mordicatiōe: & iō imponitur naribus appopleticorū: p̄ sternutationē at̄ expellūt nocumēta cerebri: & sifr̄ semē sinapis sua calidita

te subtilat fleumata:& dissoluit illa q̄ opilāt meatus cerebri ex quo
rū opilatione sequit̄ appoplexia:& sic relinquit̄ q̄ semen sinapis est
ualde incisiuū fleumatis & cōsumptiuū & mundificatiuū. Tertius
effectus ē tollit uenenū:& istud cōcordat cū dicto Aui. loco p̄alf. f.
qd̄ fugiunt ex fumo eius uermes uenenosi.

DE VIOLE.

Crapula discutit̄ capita dolor atq; grauedo.
Purpureā dicunt uiolā curare caduceos.

Hic ponunt̄ tres
pprietates siue effe-
ctus uiole. Prim⁹ ef-
fectus ē: q̄ uiola hēt
proprietatē sedandi

ebrietatē:cuius cā pōt esse:qa uiola odorē hēt tēpatū atq; suauē:&
talis maxime ē cōfortatiuus cerebri:forte.n.cerebrū nō patitur cito
ebrietatē:sed debile:& ēt uiola est frigida q̄re cerebrū infrigidat:&
sic ineptificat ip̄m ad recipiēdū fumū calidū. Secūdus effectus ei⁹
est:qd̄ uiola est sedatiua doloris capitis atq; grauedinis:& istud ē ue-
rū de dolore capitis ex calida cā:ut uult Aui.ii.canon.c.de uiola:&
sifr Ra.iii.almā.& Me.Et rō est:qa uiola est frigida:& sic repugnat
cause calide. Tertius est:q̄ uiola dī curare caducos ind ē: epilenti-
cos:& dī notāter in textu:dicūt:qa cōes auctores nō attribuūt istū
effectū uiole:& ergo si iste effectus cōueniat uiole:cā eius pōt esse:
qa pp aromaticitatē uiole cerebrū cōfortat̄:quo existēte forti a mo-
dicis nocumētis nō ledit̄: & p cōsequēs ēt nō incurrit epilefiā:q̄ dī
parua appoplexia ex opilatione neruoz̄ sensatiuoz̄ cōstringēs.

DE VRTICA.

Egris dat somnū:uomitū quoq; tollit ad usū
Compeffit tussim ueterē:colicisq; medetur
Pellit pulmonis frigus uētrisq; tumorem
Omnibus & morbis subueniet articuloz̄
ua fleumatis & grossioz̄ hūoz̄ naturā grauantīū & sōnū ipediētīū:

Hic ponunt̄ se-
ptem effectus urtice:
quoz̄. Primus est:q̄
urtica dat egris som-
nū: qa ē subtiliatiua
& incisua & absterfi

Secūdus effectus eius est q̄ tollit uomitū & usum uomitus & rō ē;
 qa uomitus & nausea multū accidūt ex humore uiscolocuius urtica
 ca est incisua. Tertius est qd̄ urtica sedat tussim antiq̄ & maxie mel
 in quo t̄pata fuerint semina urticelqa urtica de pectore fleuma ex
 pellit uiscolū scdm Ra.iii.almā.& silr eius semina cū maxie sint in
 cisua abstersua & subtiliatua & dicit Aui.ii.can.c.de urtica q̄ cū
 bibit cū aq̄ ordeī mūdificat pectus & qn̄ decoquunt folia eius ī aq̄
 ordeī educit humores grossos qui sunt ī pectore sed eius semē ē or
 tius. Quartus est q̄ cōuenit colicis. i. colicā patiētibus q̄ urtica est
 incisua subtiliatua resolutiua & abstersua humiditatis fleumatice
 aut uēositatis grosselex qbus p̄ueit colica plurimū & ē colica egrī
 tudo dolorosa ī īt̄stino dicto colō sicut iliaca egritudo dolorosa in
 intestino dicto yliō. Quintus est qd̄ urtica pellit frigus pulmonis
 & hoc pp̄ sui caliditatē. Sextus est qd̄ urtica ē sedatiua tumoris uē
 tris q̄ resolutiua est uentositatis ex q̄ ut plurimū fit tumor uentris:
 Septimus est qd̄ urtica subuenit doloribus articuloꝝ. i. iuncturarū
 sicut artetice sciatice & podagre. Et hoc ueꝝ est qn̄ pueniūt a mate
 ria frigida fleumatica grossa cuius cā est qa urtica ē calefactiua īci
 sua subtiliatua materie fleumatice grosse & pp̄ istos effectus secū
 dū Aui.ii.cano.c.de urtica excitat coitū pp̄rie semen eius cū uinol
 & apit orificiū m̄icis & soluendo educit fleuma & humorē crudū
 sua abstersiōe & nō cū uirtute solutiua q̄ sit ī ipsa. Ne tñ aliq̄s ī gut
 ture ex urtica aut eius semine ledat bonū est q̄ post eius sumptio
 nē bibat aliquid de oleo rosaceo & est urtica calida ī principio ter
 tii gradus & sicca in secūdo scdm Aui. loco p̄all.

DE ISOPO.

Isopus est herba purgans a pectore fleuma
 Ad pulmonis opus cū melle coquat̄ yfopus
 Vultibus eximiū fertur reparare colorem

Hic ponuntur esse
 ctus yfopi quorum.
 Primus ē q̄ yfopus
 purgat fleuma a pe/

ctore: Cuius cā: est q̄a yfopus est herba calida & sicca ī tertio: multū
 absterfua diffolutiua & cōsumptiua humiditatis fleumatice & hēt
 respectū singularē sup ptes pectoris & p̄trea yfopus ppriissime dī
 purgare fleuma a pectore. Secūdu effectus est q̄ ēt ualet ad purgā
 dū pulmonē a fleumate: eadē de cā. Et pprie si coquat̄ cū melle: q̄a
 mel ēt absterfuiū & absterfioe mellis augmentat̄ absterfio yfopi &
 istud idē uult Aui. ii. ca. c. de yfopo. dicēs q̄ yfop⁹ cōfert pectori &
 pulmonī patiētib⁹ adisnia in tussi antiq̄: & eius decoctio cū sicub⁹
 & melle sūr. Tertius effectus est qd̄ facit bonū colorē faciei: & istud
 ēt uult Aui. loco p̄alf. dicēs q̄ eius potus efficit colorē bonū. Et pp
 istos effectus soluēdo educit fleuma & uermes: ut uult Aui. ibidē: &
 scdm Plateariū uinū decoctiois eius matricē mūdificat a supfluis

DE CERIFOLIO.

humoribus & abstergit.

Suppositū cācris tritū cū melle medetur

Hic ponunt̄ .iii.

Cum uino potū poterit separare dolorē

effect⁹ cerifolii. Pri

S. pe solet uomitū uētrēq; tenere solutum

mus est: q̄ cerifoliū

tritū cū melle & sup

positū cācro curat ip̄m: & istud idē dicit Pla. c. de cerifolio: & ē can
 cer apostema melācolicū corrodēs ptes corpis tā carnosas quā ner
 uofas: & dī cācer q̄a p̄cedere uī ut cācri. Secūdu effectus est: q̄ ce
 rifoliū bibitū cū uino abscondit dolorē uentris: cui⁹ cā est: q̄a uētris
 inflationē de grossa uētositate ex q̄ puenit: dolorē mitigat: cū stoma
 chi uētositatē & oīum uiscerū soluit & opilationē apit: & ad hoc ēt
 coadiuuat uinū. Tertius effectus est: q̄ cerifoliū cedit uomitum &
 fluxū uētris: cuius cā est: quia cū cerifoliū calidū est in tertio gradu
 & siccū ī secūdo materiā illā digerit & exsiccat: ex q̄ puenit uomi
 tus & istud maxie ueq; ē qn̄ uomit⁹ aut solutio uētris pueniūt a ma
 teria rigida fleūatica: & p̄ter istos effect⁹ puocat urinā & mēstrua
 & soluit dolorē lateris: renū: & uesice: & p̄cipue datū cū mellicrato.

Hic ponunt duo

DE ENVLA

effectus enule cāpa/
nelquor. Primus est
qd' enula cāpana cō
fortat p̄cordia. i. ori

Enula cāpana reddit precordia sana
Cum succo rute si succus sumit' huius
Affirmāt ruptis nil esse salubrius istis.

ficiū stomachi qd' pprie p̄cordiū dē siue mēbra spūalia. i. mēbra an
helitus: q̄ uicina sunt cordi: & spār radix eius. Quod aut confortet
orificiū stomachi patet: q̄a cū radix enule sit odorifera cōfortat mē
bra neruosa: rificiū at stomachi mēbrū neruosum est. Qd' aut cō
fortet mēbra spūalia patet: q̄a uinū factū ex enula qd' uocat' uinū
enulatū mūdificat pectus & pulmonē. ut uult Aui. ii. ca. c. de enula
& enula ēt scdm ipm ibidē deglutita cū melle adiuuat ad expuēdū
& est ex eis q̄ letificāt & cōfortāt cor. Secundus effectus est qd' suc
cus enule cū succo rute maxime ualet ruptis. i. patiētibus rupturā
siue descensum itestinoꝝ ad bursam testiculoꝝ: & hoc maxime qm̄
ruptura ē pp uētositatē: q̄a illa dissoluunt succus rute & enule: & p̄
ter istos effectus enula bona est stomacho malis humoribus repleto
& apit opilatōes epatis & splenis: ut uult Ra. iii. almā. & confert oī
bus lesionibus & doloribus frigidis & cōmotionibus uentositatum
& inflationis: secundum Aui. loco preallegato.

Hic ponunt duo

DE PVLEGIO

effectus pulegii quo/
rum. Primus est: qd'
pulegiū & principa

Cum uino colerā nigrā potata repellit
Sic dicūt ueterē sumptū curare podagram

liter aq̄ eius sūpra cū uino purgat colerā nigrā. Secundus ē: q̄ pule
giū hēt pprietatē curādi podagrā ueterē: ex quo hēt pprietatē lique
faciēdi & dissoluēdi fleuma ex quo podagra sepius generari solet
& circa istud est notādum qd' ut dicit Pla. pulegium ē calm & sic/
cū i tertio gradu: subtilē hēt substātia uirtutē hēt cōfortatiuā ex aro

maticitate:apitiuā ex substātia & q̄litate: attractiuā ex ignea substātia ul' natura cōsūptiuā ex calore & siccitate:& solū uinū decoctiōis ei⁹ ualet cōtra dolorē stōachi & intestīnog: ex frigiditate ul' uētositate

DE NASTURCIO.

Hic ponūt .iiii. ef

Illius succo crines retinere fluentes   fectus nasturcii: quo
Allitus asseritur dentisq; curare dolorem   rū. Primus ē: q; na/
Et squamas succus sanat cū melle punctus   sturciū hēt pprieta/
tē retinēdi crines de

fluētes:& hoc si caput unguat' cū succo ei⁹: uel si aq̄ uel succ⁹ ei⁹ bi
bit' & hūc effectū tāgit Aui.ii.ca.c.de nasturcio dicēs. Retinet ca
pillos capitis cadētes bibitū & linitū. Scd̄s eius effectus ē: q; curat
dolorē dētiū:& hoc maxie ex cā frigida: q; nasturciū ē icisiuū reso
lutiū & calefactiuū: ut patuit prius ibi. Cur morit' hō. Tertius effe
ctus ei⁹ q; succus ei⁹ hēt pprietatē curādi squamas pelli adherētes:
q̄n sumit' cū melle:& ex eo linit' locus:& cā ē: q; tales squame gene
rant' ex fleumate salso. Nasturciū aut: ut p̄dictū est: oē fleuma pur
gat:& ergo p̄ intus sūptū p̄hibet cām squamaq; & ab exteri' linitū
sua absterfioe eas abstergit:& maxie cū melle: q; hoc ē absterfuiū ē
& sic iuuat absterfionē nasturcii:& p̄ter istos effect⁹ nasturciū exsic
cat putredinē uacuitatis uētris: mūdificat pulmonē:& cōfert asma
ti:& ī medicis asmatis ponit' pp̄ illud q; ē ī ip̄o de incisiōe & subti
liatiōe: calefacit stomachū & epar & cōfert grossiciei splēis:& pprie
q̄n ex eo fit emplastrū cū melle & facit euomere colerā:& educit eā
solutōe: augmētū efficit ī coitu:& soluēdo educit uermes:& puocat

DE CELIDONIA.

mēstrua ut uult Aui.ii.ca.lo. p̄al.

Cecatis pullis hac lumina mater yrundo   Hic ponit' unū
Plinius ut scribit: quāuis sint eruta reddit.   notabile de celido/
nia:& est qd' q̄n pulli yrūdinis excecati fuerint tunc mī affert celi/
doniā & cū ea fricat oculos pulli excecati:& sic uisus restituit' & p

hoc dat inuere autor qd celidonia maxie confortat uisum: & istud
 et manifeste patet: qa i medicis ualētibus cōtra debilitatē uisus cō/
 muniter ponit: & est celidonia herba nota glaucū hñs succū: cā autē
 qre ipsi yrūdini data est uirtus cognoscēdi celidoniā plusq̄ aliis aui/
 bus pōt esse ista: quia pulli yrūdinis sepius cecitatē patiunt̄ q̄ pulli
 aliaz: auiū: qa feces yrūdiniū hñt uim exsiccatiua oculorū & sepius
 patiunt̄ a fecibus matrū: & est sciēdū qd scdm Platea: celidonia est
 calida & sicca i tertio gradu. Et ex qualitatibus suis & substātia hēt
 uirtutē dissoluēdi cōsumēdi & attrahēdi. Et radices eius trite & in
 uino decocte ualēt ad purgādū caput & uuluā ab humore frigidū
 & humido: si patiēs fumū p eos recipiat & postea uinū gargarizet.

Hic autor tria di

DE SALICE.

cit de salice. Primū
 est succus salicis au/
 ribus infusus inter/
 ficat uermes auris: &

Auribus infusus uermes succus necat eius
 Cortex uerucas in aceto cocta resoluit.
 Pomorū succus flos partus destruit eius

istd p̄t cōuenir̄ pp stipticitatē & exsiccationē ei⁹ & ē hoc sciēdū qd
 scdm Aui. ii. ca. c. de salice: nō est aliud magis utilissimū quā succus
 foliorū eius i cura saniei q̄ currit ex aure. Scdm ē: qd cortex salicis. i.
 extrema ps eius i aceto decocta resoluit uerrucas: Aui. uero lo. p̄all.
 dicit qd eius cinis eradicat uerrucas linitus cū aceto: & istud est pp
 uehemētē exsiccationē cineris eius: pro deletōe tñ uerrucarū: nō ē ali
 qd magis abscindēs uerrucas quā fricatio portulace sup uerrucas:
 & facit hoc portulaca sui pprietate & nō qlitate scdm Aui. ii. ca. c.
 de portulaca. Tertiū ē: qd flos salicis & succus pomorū. i. fructuū ei⁹
 nocēt ptui: qa pp stipticitatē & exsiccationē eorū reddūt ptū difficilē

Hic ponunt aliq̄

DE CROCI.

iuuamta croci: quorū
 Primū ē qd croc⁹ cō/
 confortat

Confortare crocus dicatur letificando
 Mébraq̄ defecta cōfortat epar reparando

fortat corpus hūanū letificādo: & circa istud est sciēdū q̄ crocus tā
 tā pprietatē hēt letificādi q̄ datus ī maiori q̄titate q̄ debeat iterficīt
 letificādo siue ridēdo. Vñ di. Aui. ii. ca. c. de croco. Tres aurei de ip̄o
 iterficiūt letificādo: & ē aureū pōd⁹ dragma uni⁹ & semis. Scdm ē
 q̄ crocus cōfortat mēbra defecta & principalr cor. Cōfortat ēt sto/
 machū pp suā stipticitatē & caliditatē: & eādē cām ēt reparat epars
 & maxie pp stipticitatē: q̄ non pmittit dissolui epars: nimius tñ usus
 eius iducit nauseā & deiicit appetitū: & istud inuit Aui. lo. p̄all. di/
 cēs: ipse facit nauseā & deiicit appetitū: p̄pterea q̄ appositus ē ace/
 tositati q̄ est ī stomacho ex q̄ ē appetitus: & p̄ter istos effectus est fa/
 ciēs somnū & obtenebrās sensus & cū bibit ī uino inebriat abster/
 git uisū: & p̄hibet fluxū ad ip̄m: facit anhelitū facilē: & cōfortat in/
 strumēta āhelitus: excitat coitū: & puocat urinā: ut uult Aui. lo. p̄al.

DE PORRO.

Reddit fecundas permansum sepe puellas iuuamēta porri. Pri
 Isto stillantem poteris retinere cruorem mū est q̄ porrē pmā
 eius: Reddit puellas sepe fecūdas: Cuius rō pōt eē: qa scdm Auic. ii.
 cano. c. de porro: cōfert coartationi m̄icis & duriciei q̄ est in ipsa: q̄
 p̄nt eē ipedimēta cōceptiōis. Scdm ē: q̄ porrē abscidit fluxū sāguis
 nariū idē uult Aui. lo. p̄all. & plures alii effectus ei⁹ dicti sunt prius

DE PIPER.

Quod pip est nigrū nō est dissoluere pigrū Hic ponūt mul
 Fleumata purgabit digestiuāq̄ iuuabit: ta iuuamenta pipis:
 Leuco pip stomacho prodest tussiq̄ dolori & primo tria piperis
 Vtile preueniet motū febrīsq̄ rigorem. nigri: quorū. Primū
 nō est pigrū ī dissoluēdo. i. resoluēdo pp fortē eius caliditatē & ficci/
 tatē: est. n. calidū & siccū ī q̄rto. Scdm ē: q̄ purgat fleumata: qa ac/

trahit ex interiori corpore fleuma & ipsum consumit. si r fleuma in pectore
& stomacho inuiscatum remouet: ipsum calefaciendo subtiliando & dissol
uendo. Tertiū est: q̄ est iuuamentū digestiue: & istud patet p̄ Aui. ii.
ca. c. de pipe: dicēte q̄ pip ē digestiuū faciēs appetitū. & ist d̄ maxie
itelligēdū de pipe longo: q̄ est magis cōueniēs digestiōi crudorū hu
morū q̄ albū uel nigrū: ut testat Gal. iii. de regimine sanitatis. c. vii.
Secūdo pōit. v. iuuamēta leucopipis. i. pipis albi quorū. Primū ē q̄
pip albū cōfortat stomachū & istud patet p̄ Gal. lo. pal. dicēte q̄ est
cōfortans stōachū sup̄ alia duo pipa: & idē uult Aui. ii. ca. c. de pipe
dicēs: & albū magis cōueniēs est stōacho & uehemētius confortat.
Secūdo est: q̄ pip cōfert tussi maxie ex materia frigida fleumatica:
qa illā calefacit dissoluit & icidit: & istud uult Aui. lo. pal. dicēs q̄
qn̄ admistrat pip in electuariis est cōueniēs tussi & doloribus pecto
ris. Tertiū est: pip albū cōuenit dolori & pōt istud itelligi de dolori
bus pectoris sicut ex Aui. allegatū est uel de dolore uentoso: tali enī
cōuenit oē pip qa oē pip sui uetositate carminatiuū est uentositatū
& sic educit uentositates: Aui. uero lo. pal. dicit pip albū & si r̄ lon
gū cōuenire in dolore uētris pūgitiuo si bibat cū melle & foliis lau
ri recētib⁹. Quartū est: q̄ utiliter pōt puenire motū febris. i. accel
sionē siue paroxismū febris & hoc febris frigide: qa in tali pip aliquo
mō materiā calefacit & digerit. Quintū est: pip albū ualet in rigore fe
briū cuius cā est: qa piper sua caliditate cōfortat neruos & materiā
sparsā sup̄ eos cōsumit: & Aui. dicit q̄ fricādo fit inūctio ex ipso cū
unguēto & cōfert rigori: & ista iuuamēta qnq; ēt pnt cōuenire aliis
generibus pipe: ut ex Aui. lo. pal. patet & p̄ter istos effectus pip ca
lefacit neruos & lacertos adeo q̄ in hoc nō est aliud ei par: mūdificat
pulmonē: puocat urinā paucū de ipso: sed multū de ipso soluit uē
trē: ut colligit ex Aui. lo. pal. & circa istud sciendū est q̄ triplex est
pip. s. pip albū: q̄ dī leucopip: pip longū q̄ dī macrop: & pip nigrū

quod dicitur melanopiper: albū dicit' qđ est uiride multū humidū:
& qñ illud est desiccātū aliquātulū ita qđ apparet quedam disconti-
nuatio inter eius partes nō tñ fit pfecte maturatum dī pip longum:
sed quando est perfecte maturatum: tunc dī piper nigrum.

DE AVDITVS

Et mox post escam dormire nimisq; moueri.

Ista grauare solent auditus ebrietasq;

Hic tanguntur

tria grauedinem

auditus inducen

tia. Primū est im

mediatus somn⁹

post cibū sumptū: & hoc usq; ad repletionē: cuius cā pōt eē ista: qā
somnia immediate post cibū sumptū facit indigestionem ciborum
cibi autem indigesti grossos ac indigestos fumos procreant: qui sua
grossicie meatus auditus opilant: & et spūs auditiōis ingrossant &
perturbant. Secundum est nimius cōmotus post cibū sumptū: quia
talis et impedit digestionem & clausionem debitam orificii stoma-
chi. Aliqui tñ textus loco nimis habent minus: & tunc sensus est qđ
nullus motus post cibum sumptū et grauatur auditū: cuius rō est: qā
tūc orificiū stomachi nō ita facile claudit' sicut p paucā deambula-
tionem: qua cibi descendunt ad fundum stomachi: iā stomacho non
existente clauso fumi multi ascendunt ad caput grauātes auditum.
Tertium est ebrietas: qā ex ebrietate pcreant' fumi multi & uapores
qui ascendūt ad caput & ad organum auditus: spūm ei⁹ pturbātes
& auditum grauātes: & nō solum ebrietas inducit nocumētū audi-
tui: sed et uisui: & oibus sensibus pp eandē cām: ut et prius dictū ē
Aui. uero. iiii. in. c. ii. de cōseruatōe sanitatis auris etiam dat tria no-
centia auribus: & dicit. & ex eis quidem q nocent auri & reliqs sensi-
bus sunt fastidium & repletio & proprie somnus super repletionē:
& est sciendum qđ aliq rex adhuc hñt istum uersum cōtinētem ad
huc alia inducētia grauedinē auditus: & est iste: Balnea sol uomitus

affert repletio clamor q̄a ista inducūt ēt grauedinē auditus / maxie
tū tinnitū q̄a dicit Aui.iiii.in.c. de cura tinnitus oportet ut oēs iste
uitent solē & balneū laboriosū & uomitū & clamorē & repletionē.

Hic tangunt se

DE MENTV

ptē inducētia tinni/
tū i aure.i.sonū quē
hō uī audir̄ exteri⁹:

Metus:longa fames:uomitus:pcussio:casus
Ebrietas/frigus tinnitū causat in aure.

Quorū Primū ē metus & scđm alios motus cā est de metu q̄a i me
tu spūs & humores mouent̄ ad iteriora. s. uersus cor subito ex quo
motu facile motus generat̄ uētositas q̄ penetrādo ad organū audit⁹
tinnitū causat. De motu ēt patet q̄a ex motu corpali ēt cōmouent̄
humores & spūs ex qua cōmotiōe ēt generat̄ uētositas facile q̄ ue/
niens ad aures tinnitū causat q̄a tinnitus causat pp̄ aliquā cōmo iō
nē uaporis aut uētositatis circa organū auditus cōmouētiū aerem
cōnaturalē i organo auditus existētē. Scđm ē lōga fames & rōnem
subiūgit Aui.iiii.in.c.ix. dicens & illud est pp̄ agitationē cadētē in
humoribus sparsis i corpe q̄ scētibus i ipso & cū nō inuenit natura
cibū aliquē cōuertit̄ ad eos & resoluit ipsos & mouet eos. Tertū ē
uomitus quia in uomitu q̄ est motus laboriosus mouent̄ maxie hu
mores ad caput i signū cui⁹ oculos & faciē uidem⁹ fieri rubeos: &
uisus fieri nocumētū & sic ēt facile mouēt̄ i uomitu uapores & uē
tositates ad organū auditus. Quartū ē pcussio spe in capite & ma/
xime in aure cuius cā est quia ex tali etiā accidit uehemēs cōmotio
aeris cōnaturalis i organo audit⁹ existētis q̄a natura aliquo mēbro
leso imediate mittit ad ipm spūm & sanguinē qui sunt instrumēta
nature ex q̄bus tūc accidit in aure cōmotio. Quintum est casus &
maxie supra caput pp̄ eādē cām q̄ dicta est de pcussioe & ēt ex ca/
su quocūq; uehemēs fit cōmotio humorū i corpe. Sextū est ebrietas
cuius cā est quia in ebrietate caput repletur fumis & uaporibus ex

qbus ad organū auditus uehētibus facile cōmouet aer cōnaturalis
 in organo audīus existēs. Septimū est frigus: ex forti. n. frigore de
 bilitat organū: qre ex leui cā facile patit uel cōtingit tinitus ex forti
 frigore: qa forte frigus causat uentositates. Et nō solū ex istis causis
 cōtingit tinitus auriū: imo ex pluribus aliis sicut ex uētositate i ca/
 pite generata & i ipso mota: aut ex sonitu saniei q̄ generat fortasse
 in ipsa: & ex feruore puris i ptribus eius aut ex motu uētositatis ac/
 cidētis multotiēs i meatibus eius: sicut fit i febribus aut ex repletio
 ne supflua i corpe & pprie i capite: aut ex materia uiscosa resoluta
 in paucā uētositatē: aut ex medicinis quaz pprietas est ut retineāt
 humores & uētositates i tptibus cerebri: ut colligit ab Aui. loco pal.

Hic ponunt .xxi.

Balnea uina uenus uētus piper allea fumus	res nociue oclis. Pri
Porri cum cepis lens fletus faba sinapis	ma ē balneū siue hu
Sol coitus ignis labor ictus acumina puluis	midū siue siccū qd
Ista nocent oculis sed uigilare magis.	stupha dīprio qa ca

lesfacit eos calefactio

ne multa: & sic ledit eoz cōplexionē: cū natura sint frigidi de na/
 ture aq̄. Secūdo qa exsiccat & resoluit humiditates subtiles oculoꝝ
 qbus spūs uisui q̄ sunt ignei hnt refocillari & temperari. Et pp istud
 plures reperiunt ceci supra renū: in qbus cōitas utit stuphis & bal/
 neis: quēadmodū etiā plures reperiunt leprosi in holādīa q̄ in aliq̄
 alia regiōe: pp indebitū regimē. Secūda res est uinū: & hoc imode/
 rate sumptū: talē. n. debilitāt oculos & uisum: qa caput replet fumis
 & uapōribus: & ergo etiā hebetat oēs sensus. Tertia res est uenus. i.
 nimius usus coitus: q ab oibus medicis fert debilitare uultū uisū.
 Et Aristo. i.iiii. pbleu. parti. iii. assignat cām istā dicens: qa. s. p coitū
 aufert qd̄ oportunū ē oculis. Oportet. n. humidū aqueū subtile eis
 inesse: in quo uisibiles spūs fulciant: nā oculus naturaliter ē talis. s.

humidus. Vñ de sensu & sensato: & .v. de gene. aiali. dñ: oculū esse de natura aq̄: sed euulsis humidis & euacuatis puenit supiora desicca-
ri pp qđ oculi a sui recedūt uatura q̄ humiditate uigebāt: & merito
oculi uigēt humiditate: qa p spūs igneos q̄ sunt ī multo motu eua-
nescerēt nisi humido sustētarēt: & ex isto manifestū ē: qđ coitus ex
siccat ptes supiores subtrahēdo humidū ad qđ sequit̄ lesio acuitatis
uisus. Quarta res ē uētus: & maxie meridionalis: de quo dicit Ipo.
.iii. amphi. āphorismo illo: austrini flatus: qđ ē caliginosus. i. caligi-
nē & obscuritatē ī oculis inducēs: qđ puenit: qa talis uētus caput re-
plet humiditatib⁹ hebetātib⁹ sensus & spūs obfuscatib⁹. Quinta
res est pip: qđ puenit pp sui acuitatē q̄ generat fumos oculos mor-
dicātes. Sexta est allea q̄ ē nocēt uisui pp eorū acuitatē & uaporosi-
tatē: ut ē prius dictū ē ibi. Allea nux ruta. Septima est fumus q̄ ē
nocet oculis pp sui mordicationē & exsiccationē. Octaua est porri:
qa ex esu ipsoꝝ generant̄ fumi grossi melācolici: qb⁹ uisus obūbra-
tur: ut ē prius dictū est ibi. Allea nux ruta. Nona est cepe: quare co-
mestio nocet oculis pp eorū acuitatem. Decima est lens: de quo dicit
Aui. ii. can. c. de lente: qđ illius q̄ plurimū eius comestioe utit̄ uisus
obtenebrat̄ pp uehementiā exsiccationis eius. Undecima res est fletus
nimius qui debilitat oculos ex eo qđ iducit debilitatē retētiue ocu-
loꝝ. Duodecima ē faba cuius usus generat fumū grossum melāco-
licū obtenebratē spūs uisus sicut porri: & ergo ē comestio fabarū
inducit somnia terribilia. Decimatertia est sinapis: cuius usus indu-
cit debilitatē uisus pp eius acuitatē. Decimaq̄rta est aspicere solē: &
hoc est ppter eius uehementē nitorē & splēdorē qbus destruit̄ uisus:
ut patet ad expiētiā: & hoc iō: qa uehēmēs sensibile nō pportioatū
sensui sicut radii solares corrūpūt sensū. Decimaquinta est coitus
& maxime post nimiā repletionē: uel magis post nimiā uacuitatē
& inanitionē: & de ista dictum est. Decimasexta est ignis: cuius in-

Spectus causat siccitatē uehemētē ī oculis: & sic ledit uisum: & ēt le-
 dit pp claritatē eius: & ergo cōiter uidemus fabros & illos qui cōti-
 nue corā igne opant' rubeos aut debiles hñe oculos. Decima septima
 nimi⁹ labor: q̄a talis ēt uehemēter exsiccat. Decima octaua ē p̄cussio
 cōtra oculos q̄ ledit oculos & uisum q̄a facit sanguinē fluere sp̄m
 uisuiū pturbātē: & aliq̄n apostema generātē. Decimanona ē: nimi⁹
 usus resz acutaz uidelicet uti diuersis salsamentis acutis: & hoc pp
 acuitatū fumoz ex ipsis generatorz. Vicesima est puluis siueambu-
 lare in locis puluerulentis in qb⁹ de facili puluis ad oculos p̄cunit &
 uisum obfuscat. Vicesima prima: & iter ceteras magis ledens oculos
 & uisum: est nimiū uigilare: quia uigilie nimie nimiā siccitatē ī ocu-
 lis inducūt. Et in generali oīs repletio nocet oculis: s̄l̄r oē q̄ exsiccat
 naturā: & oē q̄ turbat sanguinē ex rebus falsis acutis & aliis: & oīs
 ebrietas: Vomitus uero cōfert ei inq̄tū purgat stomachū & nocet ei
 iqtū mouet materias cerebri expellēdo eas ad ipm: Et ergo si fuerit
 uomitus necessarius debet fieri post cibū cū facilitate: Et s̄l̄r somn⁹
 supfluus nocet uisui: & somnus statī post repletionē: & multitudo
 flebotomie: & pprie cū uētosis cōtinuis: & istud colligit' ex Aui. in
 .iiii. trac. .iiii. c. de rememoratiōe resz uisui nocētū: ubi ēt Aui. plures
 ex causis ī tex. narratis exprimit.

Feniculis uerbena rosa celidonia ruta   Hic t̄agūt' .v. res medici-
 Ex istis fit aqua q̄ lumina redit acuta: nales: q̄z aq̄ confert uisui.
 Priā ē feniculis: cuius suc-
 cus ī oculo positus acuit uisū scdm Ra. .iii. almā. Scda ē uerbena cu-
 ius aq̄ a cōib⁹ medicis ponit' ī receptis ponētibus contra debilitatē
 uisus. Tertia est rosa: cuius aq̄ cōfortādo sp̄m aiālē pōt confortare
 uisum. Quarta est celidonia: & est herba habēs succū citrinū: & d̄r
 celidonia q̄si celica dona donās. Quinta ē ruta: & est herba cōis: &
 aq̄ istaz duaz herbaz: s̄l̄r ualēt: ut ex cōibus autoribus medicie pa-

cet: & de pluribus istarum herbarum prius in diuersis passibus dictum est apud.

Hic ponuntur aliquae medicinae ualentes ad dolorem denterii: & dicitur textus quod semina porrorum & iusquamus si mulusta ualent in dolore denterii: & debent sic administrari: succus iusquamis cum seminibus porrorum debet simul comburi & fumus istorum per embotum recipi in illa parte in qua est dolor denteris: Iusquamus non est uirtus stupefaciendi: & sic ex stupore dolor non percipitur: & in fumo seminis porris est uirus iterficiendi & eiciendi uermes qui aliquando in concavitatibus denterii existentes intolerabile faciunt dolorem: & istud dicitur Aui. ii. can. c. de porro: & est porrum herba nota & iusquamus est herba stupefactiua huiusmodi longa folia pingiua & fetida.

Hic ponuntur sex causae raucedinis uocis: quarum prima est nux. i. come. Nux oleum frigus capitis anguillaque potus. Ac pomum crudum faciunt hominem forte raucum. Secunda est oleum: cuius usus potest inducere raucedinem: quia partes eius aliquae uiscae adherent ipsi canone pulmonis faciendes raucedinem: secundo potest inducere raucedinem in corporibus colericis: quia oleum in talibus cito inflamat: & sic inducit ex tali calefactione exaspirationem & raucedinem: priam tamen causam uel meliorem. Tertia est frigus capitis: cuius causa est: quia ex frigore capitis fit compressio cerebri: ex cuius compressione fluunt humores deorsum uersus guttur & canalem pulmonis inducetes raucedinem per nimiam humectationem canalis. Quarta est anguilla siue comestio angulle: quia ex esu eius flumata uiscosa multiplicantur quae ueniunt ad canalem pulmonis illic adherent inducetes raucedinem. Quinta est potus nimius: & maxime quando fit dormitum: cuius causa est: quia ex tali cana pulmonis est multum hu-

medicat: iā uehemēs humectatio cāne pulmōis potissima ē cā rauce
dinis uocis scđm oēs medicos. Sexta ē pomū crudū: qā iqtū crudū
multiplicat fleumata: & si sit cū hoc imatur: stipticū siue ponticum
guttur exasperat.

Ieiuna uigila caleas dape ualde labora Hic t̄agunt̄ septē q
Inspira calidū modicū bibe cōprime flatū bus curat̄ reuma. Pri
Hec bene tu serua si uis depellere reuma. mū est abstinentia siue
Si fluat ad pectus dicat̄ reuma catarrus ieiuniū: qā p hoc mate
Ad fauces brancus ad nares esto corisa. ria reumatis diminuit̄

qā abstinentia exsiccat:
& materia melius maturaē & cōsumit̄: qā natura nō h̄ns materiā ci
balē inq̄ agat agit ī materiā reumatis & cōsumit eā & caput minus
replet̄: & ergo dicit Aui. v. in trac. i. c. xiii. & oportet qdē ne patiens
catarrū & corisā repleat uētrē cibus q̄re repleat̄ caput eius. Scđm ē
uigilia: qā illa ēt est exsiccatiua cerebri & p̄hibitiua ascēsus multoz
uapoz ad caput. Tertiū est cibi calidi q̄ ēt iuuāt ī reumate cum est
ex materia frigida: qā p illos ēt tunc digerit̄ materia frigida. Q uar
tū est multū laborare: quia p hoc ēt cōsumit̄ materia reumatis: quia
labor multus exsiccat supfluitates corpis: & loco istius dictiōis ual
de: quidā tex. h̄nt ueste: & tūc sensus est qd̄ ī cura reumatis ēt ualet
calere uestibus: & hoc ēt uerū ē maxime: tñ qñ materia reumatis est
frigida. Q uintū est īspiratio aeris calidi: & hoc maxie in catarro ex
materia frigida: quia p aerē īspiratū calidū tūc calefacit materia:
& maturaē. Sextū ē modicū bibere & pati sitim: quia p hoc ēt ma
teria reumatis cōsumit̄ cū sitis siue modica bibitio exsiccat: & ēt p
modicā bibitionē nō replet̄ sicut p multū potū. Septimū est cōpri
mere flatū. i. retinere anhelitū: istud. n. ualde bonū est in catarro ma
xie a cā frigida: quia p istā retētionē āhelitus calefaciūt pectoralia:
& sic melius digerit̄ materia frigida fleumatica faciēs catarrum: &

plima istoz & alia tãgit Aui.lo.pal.dicēs q̄ oportet ut assiduet cale
 factionē capitis & elōgationē eius a frigore: & minuat ip̄m a septē
 triōe:& pprie post austrū:auster.n.replet & rarificat & septētrio cō
 stringit & exprimit & minorat potū aq̄ cōgelate:necq̄ dormiat ī die
 & siciat & famē patiat & uigilet q̄tū pōt qm̄ sunt iūtiū cure:Rasis
 uero.ix:almā,uult q̄ patiens reuma debet cauere ne iaceat supinus:
 & rō est:ne p̄ illū decubitū materia fluat ad ptē posteriorē:& cū ps
 posterior nō hēt manifestos meatus p̄ quos materia fluat timeat ne
 fluat ad neruos & faciat spasmū uel paralīsim:& sifr̄ debet abstineē
 oino a uino:qa uinū ē uaporosū:& cū multū calidū sit dissoluit ma
 teriam & auget reuma:& sifr̄ non debet stare ad solē aut ad ignē:qa
 sol aut ignis dissoluēdo materiā augēt reuma:deinde tex.in duobus
 ultimis uersibus pōit dīriā iter ista tria noīa.s.catarrus:brācus:& cor
 riza.& stat dīriā in hoc qđ est fluere materiā ad aliā ptē:uñ reuma ē
 nomē cōe ad oēm fluxū materie de uno mēbro ad aliud.Et ergo dī
 reuma q̄si ruēs materia:ī cōi tñ usu capīt solū p̄ noīe cōi ad oēm flu
 xum materie a capite & cōtinet sub se istas tres spēs.s.catarrū brā
 chū & corisam : uñ si illa materia fluat ad pectus uel mēbra uicina
 dī catarrus:si uero ad fauces brācus:sed si fluat ad nares dī coriza.

In hoc tex.pōit au
 tor medicinā curatiuā Auripigmētū sulphur miscere memento
 fistule dicēs q̄ empla His decet apponi calcem cōmisce saponi
 strū sc̄m ex auripig/ Q uattuor hec misce cōmixtis q̄ttuor istis
 mento sulphure calce: Fistula curat quater ex his si repleatur
 & sapōe simul mixtis curat fistulā: cuius cā est:qa in istis est uirtus exsiccatiua & mūdifi
 catiua q̄ itētiōes necessario reqrunt in curatōe fistule.de auripigmē
 to dicit Platea.q̄ est calidū & siccū in q̄rto gradu dissoluit attrahit
 cōsumit & mūdificat:& sulphur & sapo secūdū eum ēt calida sunt

& sicca: sulphur tñ uehemētius: q̄a est calidū & siccū i q̄rto gradu
 Sapo uero nō. de calce dicit Aui. qđ calx abluta est exsiccatiua sine
 mordicatiōe & cōsolidat: notādū circa istud qđ fistula ē uulnus assī
 due & piodice fluēs. i. scđm diuersa tpa uel scđm diuersas lunatiōes
 auripigmētū uero est illud quo utunt̄ sculptores: quo faciūt adhere
 re es siue metallū lapidib⁹. Sapo uero. i. smigma ē illa piguedo alba
 siue nigra q̄ mulieres lauāt & mūdāt uestes. alia uocabula nota sūt:

Osibus ex denis bis cētenisq; nouenis
 Cōstat hō denis bis dentibus ex duodenis
 Ex tricētenis decies sex quinqueq; uenis

In hoc tex. autor pōit
 numerū ossiū dētiū &
 uenarū humani corpis
 & dicit. Priō qđ hō cō
 stat ex ducētis & nouē

decim ossib⁹: scđm tñ solēnes medicine doctores ut Ipo. Gal. Rafis:
 Aue. & Aui. Ossa hoīs sunt ducēta & .xlyiii. licet i pticulari enume
 ratiōe ossiū discōueniāt: & istud uult ille cōis uersus. Ossa ducētena
 sunt atq; q̄ter duodena. Secūdo dicit q; hō debet h̄re. xxxii. dentes:
 & istud itelligēdū est cōiter & ut plurimū i hoībus p̄fectis: aliqñ. n.
 cōtingit aliquos hoīes nō h̄re dentes q̄tuor extremos qui sunt post
 molares: & in talibus dētes sunt. xxviii. tñ: & aliqui carēt his denti
 bus ultimis i pueritia tñ: alii i pueritia & i iuuetute ita q; nō eis na
 scunt̄ donec sint senes: alii tota uita: circa istud sciēdū est qđ scđm
 Aui. i. i. doc. v. sūt. c. de anathomia dētiū. Inter oēs dētes duo uocāt̄
 duales: & sūt duo dentes anteriores: & duo q̄drupli iuncti dualibus
 a dextris & sinistris & tā duales quā q̄drupli sunt duo i superiori mā
 dibula & duo i inferiori: & sūt oēs ordinati ad icidēdū: & iō a qbus
 dā incisores uocant̄ & spāl̄r duales: & post istos dētes sunt duo den
 tes q uocant̄ canini supius & duo inferius imediate cōiuncti q̄dru
 plis: & ossiū eorū est frāgere dura: & post illos sunt q̄tuor dētes mo
 lares a dextris & a sinistris q̄tuor tā i superiori q̄ i inferiori mādiu

la: & post istos in aliquibus est dens unus sensus tã a dextris q̃ a sinis
stris: & tã in inferiori q̃ superiori mādibula: in aliquibus uero nõ: & sũt
isti dentes molares & dētes sensus oēs ordinati ad molendũ & sum
ma totius numeri dentiũ est trigintaduo: uel. xxviii. in non hũcibus
dentes sensus. s. quattuor duales: quattuor quadrupli: & q̃ttuor cani
ni. xvi. molares: & quattuor dentes sensus. Tertio dicit q̃ homo hēt
tricentas & septuagintaq̃ uenas ut posset patere enumerãti eas.

In hoc tex. eume/
rat. Pr̃o autor humo/
res qui sunt necessari
ad cõstitutionē hũani
corpis: & dicit q̃ quat

tuor sunt humores i hũano corpe. s. sanguis: fleuma: colera: & melã/
colia. Secũdo oñdit naturã & cõplexionē cuiusq̃ hũoris p hoc qd̃
cõpat unũquẽq̃ uni elementoz: & uult qd̃ melãcolia est frigida &
sicca: & sic cõpat terre q̃ filis nature est: fleuma est frigidũ & humi/
dũ: & sic cõpat aq̃: sanguis est calidus & humidus: & sic cõpat aeri.
sed colera est calida & sicca: & sic cõpat igni. & iste sensus ẽt patet
in his uersib⁹. Hũidus ẽ sanguis: calet. est uis aeris illi. Alget humet
fleũa: illi uis fit aquosa. Sicca calet colera: sic igni fit similata. Melã
colia friget sicca q̃si terra. Et pro maiori itellectu sciẽdũ est qd̃ secũ
dũ Aui. i. i. doc. iiii. c. i. q̃ttuor sunt humores i corpe hois. s. sanguis:
fleuma: colera: & melãcolia: ut dc̃m ẽ. Inter quos sanguis est melior.
Primo q̃a est materia spirituũ: in q̃bus uita cõsistit: & ois opatio ue
getatiua uitalis & aialis. Secũdo q̃a cõformis est cũ principiis uite.
Est. n. calidus & humidus tẽpate. Tertio q̃a plus nutrit & restaurat
depditũ ceteris humoribus. Et ut ad unũ sit dicere. est thesaurus na
ture: ex cuius pditione sequit̃ mors statim: deinde sequit̃ fleuma in
bonitate. Primo q̃a aptũ est ut tpe necessitatis fiat sanguis: & ideo

Quattuor humores i hũano corpe cõstãt
Sanguis cũ colera fleuma melancolia
Terra melã. aq̃ fleg. & aer sãguis col. ignis

nō hēt p̄priū receptaculū: sed icedit cū sanguine. Secūdo q̄a uicin⁹
 est radicali humido: q̄ est uelut basis uite: Deinde sequit̄ colera: q̄a
 participat cū naturali calore q̄diu mēsurā seruat: deinde est melāco
 lia uelut fex & sordicies elōgata a p̄icipiis uite: inimica leticie & li
 beralitati & cōnata senio & morti. Secūdo sciendū pro diuisiōe &
 diffinitiōe humorū q̄ sanguinis due sūt spēs. s. naturalis & inatura
 lis: naturalis est cuius color est rubeus. s. uenalis rubeus obscurus: &
 arterialis rubeus clarus malo carēs odore: & est ualde dulcis: & hoc
 per respectū ad alios humores. Innaturalis est duplex. Nā qdā ē in
 naturalis: q̄litate. s. qui est mutatus a cōplexiōe bona ī se sine alteri⁹
 humoris cōmixtiōe: alius est inaturalis pp̄ humorē malū ei admix
 tū peccantē q̄litate substātia uel q̄titate uel in p̄portiōe alterius ad
 alterū: & iste ē duplex: nā qdā est nō naturalis ex p̄mixtiōe mali hu
 moris qui ab extra sibi supuenit alius est nō naturalis ex p̄mixtiōe
 mali humoris generati ī ipsomet sanguīe: q̄n pars sanguinis putre
 facta est: sicut & eius subtile cōuersū est ī colerā: & grossum ī melā
 colia: uel illa colera uel illa melācolia uel utraq; māsīt ī illo sanguīe
 & iste sanguis nō naturalis ex admixtiōe mali humoris multip̄r di
 uersificat̄ a naturali. P̄rio in substātia: quia grossior & turbidior est
 cū sibi misceat̄ melancolia: uel subtilior cū sibi misceat̄ colera citrina
 uel aquositas. Secūdo ī colore: quia est declinas ad albedinē ex pte
 fleumatis uel ad nigredinē ex pte melācolie. Tertio ī odore: quia fe
 tidior est ex admixtiōe putridorū humorū uel oīno odore caret ex
 admixtiōe crudorū. Quarto in sapore: quia uergit ad amaritudinē
 ex admixtiōe colere uel ad acetositatē ex pte melācolie uel ad insipi
 ditatē ex pte fleumatis: Fleumatis uero naturalis ēt due sūt spēs. s.
 naturale & inaturale: naturale est q̄ est aptū ut ī aliquo tpe fiat san
 guis: q̄m est sanguis nō bñ coctus. Et est quidā modus dulcis ficu
 maticis q̄ nō ualde existit frigidū: imo corporis cōpatiōe est frigidita

tis pauce: sanguinis uero cōpatiōe & colere rubee est frigidū: & est naturaliter albū: & dī istud fleuma dulce extenso hoc noīe dulce ad oēs sapores delectātes gustū: q̄a alio mō istud fleuma naturale nō ē dulce: cū sit ispidū aquosū & saporī aq̄ multū p̄pinquū: & nō fecit natura isti fleumati p̄priū receptaculū sicut colere & melācolie fecit: sed fecit ip̄m trāsire cū sanguine ut tpe necessitatis uertat̄ ī sanguinē: q̄a hēt similitudinē p̄pinquā sanguini: & istius fleumatis due sunt necessitates: & una utilitas. Prima utilitas ē ut sit iuxta mēbra ad hoc ut open̄t̄ ī eo eoz̄ uirtutes & coquāt̄ & digerāt̄ & nutriāt̄ ex eo cū mēbra amiserint nutrimentū q̄ cōsueuit uenire ad ipsa: q̄d est sanguis bonus p̄ re:ētionē materie sanguinis: q̄ qdē retētio a stomacho & epate fit p̄ aliq̄s cās accidētales. Secūda necessitas est ut misceat̄ cū sanguine & reddat̄ ip̄m aptū ad nutriēdū mēbra fleumatica: cōplexionū sicut cerebrū & nuchā: ī quoz̄ sanguine ea nutrituro notabilē fleumatis partē cē oportet. utilitas uero eius est ut humectet iūcturas & mēbra q̄ multū mouent̄ ne desiccent̄ p̄ calore q̄ puenit ex motu & cōfricatiōe: fleuma uero ī naturale pōt diuidi: p̄rio ex pte substātie. Et sic quoddā ē muscillaginosū: & ē fleua: scđm sensū diuersū ī subtilitate & grossicie ī suis ptib⁹ & dī muscillaginosū p̄ similitudinē quā hēt cū muscillaginib⁹ extractis a seminibus aliud est fleuma grossum qd̄ appet̄ eq̄le ī substātia. i. ī subtilitate & grossicie: scđm iudiciū sensus: sed scđm ueritatē diuersū est ī suis ptib⁹: & dī fleuma crudū: & istud multiplicat̄ ī stomacho & ī intestinis: & p̄ ipsius expulsionē a stomacho p̄cepit. Ipocras fieri uomitū ī mēse bis: & ad eius expulsionē ab intestinis. statuit natura colerā defluere a cistia fellis ad intestinū ieiunū. & cōsequēter ad alia inferiora: q̄tenus abstergeret illud fleuma ab orificiis intestinoz̄ & faceret ip̄m descēdere cū fecibus multiplicat̄ etiā interdū in uenis sp̄at̄ ī senibus p̄ diminutionē digestiōis & illic morā trahēs pau-

datim auget & ingrossat: & cū ab eo tādē grauet natura: & nō pos
 sit ipm p uenas expulsiōis ordinarias expellere faciēs de possibilib⁹
 qđ melius est elongat ipm a corde & aliis mēbris intrinsecis: & mit
 tit ad extrema & spāl̄r ad tibias: q̄a sua grauedine naturaliter tēdit
 ad interiora: & ista est cā q̄re tibie lenū inflant inflatione relinquente
 foueā post ipressiōne digiti spāl̄r circa noctē: & i pinguib⁹ & soli
 tis nutriti humidis: aliud est fleuma ualde subtil: & ē fleuma aquo
 sum sile aq̄ aliq̄lr inspissate: & sepe inuenit̄ in saluiis & sputis male
 digerentiū & nimis bibentiū & a cerebro ad nares distillare solet in
 p̄ncipio corizax: & cū p decoctionē igrossat cōuertit̄ i fleuma gros
 sum aut muscillaginosum aliud ē fleuma ualde grossū albū uocatū
 gipsū: & est fleuma cuius subtile fuit resolutū pp nimiā morā eius
 in iuncturis & grossū remāsit q̄si lapidificatū: Et istud fleuma facit
 podagrā nodosā cre insanabilē. Aliud est fleuma uitreū & ē fleuma
 spissum: grossum sile uitro liquefacto i colore: uiscositate & pōdere.
 Secūdo diuidit̄ fleuma in naturale ex pte saporis: nā quoddā est fleu
 ma dulce q̄ fit ex admixtiōe sanguis cū fleumate: & sub isto ēt cō
 tinet̄ fleuma unctuosum q̄ fit ex admixtiōe unctuositatis sanguinis
 sicut quoddā fleuma uitreū: Aliud est fleuma falsū factū ex admix
 tiōe colere. Et istud est magis mordax siccus & lenius ceteris specie
 bus fleumatis: pp colerā quā suscipit i se q̄ sicca existit lenis & acuta
 & hoc fleuma sepe repit̄ i fleumaticoꝝ stomachis potatiū sepe ui
 na fortia & utentiū salis & acutis: & adherēs stōacho cāt iterdū sit
 clamorosa: & diu currēs p itestina q̄nq; excoriat ea & iducit dissen
 teriā: & i ano frequēter iducit fortē tenasmonē: aliud est fleuma ace
 tosum q̄ fit q̄nq; pp melācoliā acetosam sibi admixtā: & q̄nq; fit pp
 ebullitiōne q̄ accidit fleumaticis: sicut accidit succis dulcib⁹ fructuū
 qđ p̄rio ebuliūt & postea acescūt: & istud fleuma sepius appet i sto
 macho male digerentiū q̄ in aliis ptib⁹. Nā ad os stomachi naturali

ter pfluat melacolia ad desiderium suscitandum: quod deorsum cadens quoniam
fleumati mixta reddit ipsum acetosum: & hoc cognoscitur per ructus aci-
dos & interdum fleuma tale generatur in stomacho per viam ebullitionis a de-
bili calore ex chilo: aliud est fleuma poticium: quod quoniam causatur per admix-
tionem melacolie potice: & istud raro reperitur per raritatem melacolie poti-
ce: quoniam vero causatur per vehementem refrigerationem eius quod humiditas eius
congelatur & aliquid ad terrestratem alteratur: & non supervenit ei calor de-
bilis quod faciendo ipsum ebullire convertat spiritum in acetositatem: neque color
fortis quod digerat ipsum & convertat ipsum in sanguinem colere vero species sunt
due sunt. scilicet naturalis & inaturalis. Colera naturalis est spuma sangui-
nis cuius color est rubeus clarus. id est citrinus in ultimo gradu citrinita-
tis: sicut capilli safrani: & est levis acuta & quanto magis fuerit calida
erit maioris rubedinis. Et ista colera postquam generata est in epate dividitur
in duas partes: quarum una transit cum sanguine ad venas & alia per trans-
missionem ad bursam fellis. Pars autem illa colere quod transit cum sanguine penetrat
cum eo causa necessitatis & causa utilitatis. Necessitas est ut misceatur cum san-
guine ad nutriendum membra colerica: & utilitas est ut subtiliet sangui-
nem & faciat ipsum penetrare in venis. Pars autem illa quod transit in bursam
fellis transit illic est per necessitatem & utilitatem: necessitas est duplex: quod
dam est necessitas corporis totius. scilicet mudare ipsum a superfluitatibus coleri-
cis: alia est respectu bursae fellis: & est nutrire ipsam. Utilitas etiam du-
plex est: una est abluere intestina a fecibus & fleumate viscoso adhe-
rentes eis: altera est purgare intestina & musculos ani ut sentiant quod est eis
nocivum & emittant egestionem & huius rei signum est quod colica sepe acci-
dit per opilationem factam in foramine quod procedit a bursa fellis usque ad
intestina: colera vero inaturalis duplex est: nam una est innaturalis per
causam extrinsecam quod ei admisceatur. Alia est inaturalis per causam in se: quia sub-
stantia eius non est naturalis colera inaturalis per causam extrinsecam: alia
est scita & famosa: & est illa cui fleuma admisceatur: & dicitur famosa

sive et notissima sepiissime generari solet. Et ex hac colera sepe fit tertiana notissima alia est que est minoris fame & est illa cui melancholia est admixta. colera uero famosa uel est citrina & generatur ex admixtione fleumatis subtilis cum colera naturali: uel est uitellina filis uitellis ouorum & generatur ex admixtione fleumatis grossi cum colera naturali: colera uero minoris fame fit duobus modis: unus est quando colera in se adurit & fit cinis a quo non separatur pars subtilis colere: sed cum eo miscetur & hec colera est peior alia est melancholia colere de foris adueniens cum ea miscetur & hec colera est melior alia est eius color rubeus: sed non clarus nec floridus: imo est magis filis sanguini uenali: colere uero in naturalis in propria substantia sine alterius humoris commixtione alia est que sepius generatur in epate: hoc quod subtile quod est in sanguine adurit & transit in coleram & grossum in melancholiam alia est que in stomacho magis generatur ex cibis malis non digestis sed corruptis: uel generatur in uenis ex humoribus aliis & istius colore due sunt species: nam quaedam est prassina filis coloris prassi nigri que generatur ex uitellina quando adurit: nam adustio facit in colera uitellina nigredinem que commixta cum citrinitate generatur color uiridis: alia est eruginosa filis in colore eruginis: & generatur ex prassina quando prassina tantum adurit donec siccat eius humiditas & incipiat redire ad albedinem pro sua siccitate & iste due ultime colere male sunt & uenose: eruginosa tantum maior est. Melancholie uero species filis due sunt. scilicet naturalis & inaturalis: naturalis est fex boni sanguinis & turbulencia & supfluitas: cuius sapor est medius inter dulcedinem & poticitatem & ista melancholia cum generata est in epate partitur in duas partes: quare una penetrat cum sanguine & manat cum eo ad uenas: alia transmittitur ad splenem: propria pars penetrat cum sanguine pro necessitate & utilitate: necessitas est ut miscetur cum sanguine ad nutriendum membra melancholica frigida & sicca sicut ossa. Utilitas est ut fluxibilitatem sanguinis nimiam coerceat & uigore corpulentiam eius coalescet donec fiat pars solida membrorum duorum

que debet nutrire alia pars quod sanguis non indiget uadit ad splenem propter necessitatem & utilitatem: necessitas est duplex: una est secundum totum corpus. scilicet ipsam a supfluitate melancolica mudare alia est secundum splenem. scilicet ipsam nutrire: utilitas uero procedit ex ea propter hoc quod ipsa profluit ad orificium stomachi exprimendo humiditates quas illic iuuit: sicut mulier mulgendo exprimit digestis lac ab uberibus uacce. Et hec utilitas est duobus modis: uno modo ipsa multa costringit & inspissat & confortat orificium stomachi. Secundo quia facit in ore stomachi commotionem propter acredinem eius & exsiccat famem & facit desiderium. Melancolia uero inaturalis est sicut res adusta uel cinis respectu aliorum humorum: & eius quattuor sunt species famose licet plures sint non famose. Prima est que est cinis colere & est illud quod adurit de colera: & hoc species est amara. Secunda est que est cinis fleumatis: & illud quod fuit adustum ex fleumate: & si fleuma quod adustum est fuerit ualde subtile & aquosum. tunc melancolia ex eo genita erit salsa in sapore. Si autem fuerit fleuma grossum quod adurit tunc cinis eius aut melancolia ex eo generata tendit ad acetositatem aut ponticitatem. Tertia est que est cinis sanguinis & illud quod adustum est ex sanguine: & hec melancolia est salsa pariter trahens ad dulcedinem. Quarta est que est cinis melancolie naturalis: & si melancolia naturalis ex qua fit fuerit subtilis: tunc est multum acetosa: & cum effundit super terram ebullit: & eius odor est acris: & ab eo fugiunt musce & animalia. Si uero talis melancolia naturalis ex qua fit fuerit grossa: erit minoris acetositatis cum pauca ponticitate.

Hic ponit autor si-
 gna per que cognosceri pos-
 sumus hominem sangui-
 nec complexionis quorum:
 Primum est quod sanguineus
 est naturaliter pinguis
 & non debemus intelligere

Natura pingues isti sunt atque iocantes
 Semp rumores cupiunt audire frequentes
 Hos uenus & bachus delectat fercula risus
 Et fac hos hilares & dulcia uerba loquentes
 Oibus huius studiis habiles sunt & magis apti
 Qualibet ex causa nec hos leuiter mouet ista

Largus amās hilaris ridēs rubeiq; coloris. re q; sanguineus sit pin
 Cantās carnosus satis audax atq; benign⁹ guis pinguedine pprie
 accepta:qa tale signifi
 cat semp frigiditatē cōplexionis.ut uult Aui.ii.in doc.iii.ca.iii.sed
 est pīguis pīguedine extēsa ad multā carnositatē:qa ē multū carno
 sus.Vult.n.Aui.loco pāl.q; multitudo carnis rubee cū decēti firmi
 tate & nō laxitate eius significat cōplexionē calidā & humidā q̄lis ē
 sanguinea. Et rō est:qa multitudo carnis rubee attēstat sup fortitu
 dine uirtutis assimilatiue & multitudīne sanguinis q̄ uigēt & inua
 lescūt calido & humido:teste Gal.ii.cōplexionū dicētē. Multitudo
 aut carnis multitudīne sanguinis generat. Calidū uero pfecte dige
 rēs & assimilās carnis soliditatē opat. dicit ēt Aui.lo.pāl. q; oē cor
 pus carnosū sine multitudīne pinguedinis & adipis est sanguineū.
 Et idē uult Gal.ii.tegni.can.illo.Humida uero & calida crassis. Se
 cūdū est q; est iocosus. s. pferēs uerba alios ad risū puocātia uel le
 tus:& hoc est pp benignitatē hūoris sanguinei puocātis hoīem ad
 leticiā & iocūditatē pp spūs claros & pfectos ex sanguine genera
 tos. Tertiū ē q; libēter audit fabulatiōes iocosas:eadē de cā. Quar
 tū est q; inclinatus est ad luxuriā pp caliditatē & hūiditatē puocā
 tiū ad coitū. Quintū est q; talis libēter bonū uinū potat. Sextū est
 q; libēter comedit bona cibaria:quoz; cā pōt eē:qa talis appetit simi
 liora cōplexiōis eius q̄ sunt bona uina & bona cibaria. Septimū est
 q; talis de facili ridet:cuius cā ē:qa sanguis puocat ad risū. Octauū
 est q; talis est hylaris. i. hylarē faciē amabilē & iocūdū habēs pp ui
 uacitatē coloris & formositatē cōplexiōis ex cōplexiōe sanguis. No
 nū est q; talis pfert dulcia uerba pp amicabilitatē nature sanguinis
 Decimū est q; talis est aptus oibus artibus. i. de facili pōt addiscere
 quālibet artē pp uiuacitatē & pspicacitatē igeniū eius. Undecimū ē
 q; talis nō facile irascit:& istud puenit pp hūiditatē ebrietatē feruo

re colere puocatis ad irā: Deinde tex. i. duob⁹ ultimis uersib⁹ repetit
 aliq̄ signa dicta & aliq̄ addit. Primū est q̄ sanguineus est largus nō
 avarus: sed liberalis. Secūdum est q̄ talis est amans siue amorosus
 Tertiū est q̄ talis est hylaris. i. hñs uultū iocūdū. Quartū est q̄ ta-
 lis q̄si semp̄ uī ridere: quoz̄ oīum cā ē benignitas sanguinis ad ista
 puocatis. Quintū est q̄ talis est rubei coloris. uult. n. Aui. lo. pal. q̄
 color cutis rubeus significat multitudinē sanguis: & debet istud itel-
 ligi de colore rubeo cū quodā splēdore & nō de rubeo fusco q̄lis re-
 piri solet i uultibus hoz̄ q̄ libēter & abūde bibūt fortia uina & utū-
 tur falsis & spēbus acutis: qa talis significat leprā futurā. Sextū ē q̄
 talis libēter cantat uel audit cātare pp̄ letū eius aīum. Septimū ē q̄
 talis ē carnosus pp̄ cām prius dictā. Octauū ē q̄ talis ē satis audax
 pp̄ caliditatē sanguis q̄ ē cā audacie. Nonū ē q̄ talis ē benignus pp̄
 sanguinei hūoris bonitatē.

Hic pōit autor que Est & humor colere qui cōpetit ipctuosus
 dā signa p̄ que cogno Hoc gen⁹ ē hoīum cupiēs p̄cellere cūctos
 scere possumus hoīem Hi leuiter discūt mltū cōedūt cito crescūt
 colerice cōplexiōis. Pri Inde magnanimi sunt largi sūma pctētes
 mū est qd̄ colericus ē Hirsutus fallax irascens prodigus audax
 impetuosus. i. faciēs rē Astutus gracilis siccus croceiq̄ coloris
 cū ipetu: cuius cā ē: qa
 supfluus calor q̄ est i colerico mouet ad ipetū: & ergo ēt uult Aui.
 .ii. in doc. iii. c. iii. qd̄ opatiōes excessiui motus significāt caliditatē.
 Scdm̄ est qd̄ talis est cupidus honoris & appetit eē iprimis sedib⁹
 & p̄cellere cūctos alios: cuius cā est: qa supfluus calor p̄nificat ani-
 mā ad arrogatiā & temeritatē. Tertiū est qd̄ isti cito discūt: & hoc
 pp̄ subtilitatē hūoris colerici & eius caliditatē. Et ergo ēt dicit Aui.
 loco pal. qd̄ itellectus. i. p̄mptitudo & uiuacitas ad itelligētiā signifi-
 cat caliditatē cōplexiōis. Quartū est qd̄ isti multū comedūt: qa in

*Sino
 dalo
 nica
 pterisa*

ipsis fortior est calor digerens & maior resolutio q̄ in aliis copibus.
 Quiutū est qđ isti cito crescūt. i. pueniūt ad augmentū: & hoc pp
 fortitudinē caloris naturalis in eis q̄ est cā augmēti. Sextū est qđ isti
 sunt magnanimi. i. nō potētes tolerare iniurias: & hoc pp caliditatē
 in eis: & ergo dicit Aui. lo. p̄al. qđ pax pati ab unaquaq; re. i. patie
 tē se reddere seruat caliditatē. Septimū est qđ isti sunt largi: & hoc
 respectu illorū qb⁹ honores accidere p̄nt. Octauū est qđ isti appetūt
 summa. i. sūmas dignitates & officia pp cām secūdi signi. Nonū qđ
 colericus est hirsutus. i. pilosus & hñs multos crines pp caliditatem
 aperiētē poros & mouētē materiā pilorū ad cutē. Et dī hirsutus q̄si
 hircos sequēs: qā iter oīa aīalia bruta hircus hēt lōgiores crines: De
 cimū est qđ ipse est fallax. i. deceptorius. Vndecimū est qđ ipse ē ira
 scēs. i. de facili irascit pp caliditatē. Et ergo dicit Aui. lo. p̄alle. qđ ira
 frequēs & a leui cā significat caliditatē: & hoc ē pp facilitatē cōmo
 tiōis colere & ebullitiōis sanguinis circa cor. Duodecimū ē qđ ipse ē
 p̄digus: qā largus est in exponendo pp honores hñdos. Decimūter
 tiū est qđ talis est audax: qā audacia ē puenit pp nimīā caliditatē &
 maxie cordis. Decimūquartū est qđ ipse sit astut⁹. i. cautus. Decimū
 q̄ntū est qđ talis est gracilis. i. nō grossorū mēbroz neq; multe carnis
 pp supflūā caliditatē uehemētē resoluētē. Decimūsextū ē qđ talis ē
 sicc⁹. i. macer pp siccitatē cōplexiōis. Decimūseptimū ē qđ talis i cro
 cei coloris. i. citrini & ergo dicit Aui. lo. p̄al. qđ color subruffus signi
 ficat colere dñium.

Fleūa uires modicas tribuit: latosq; breuesq; Hic ponit autor
 Fleūa facit p̄gues: sanguis reddit mediocres aliq̄ signa cōplexiō
 Ocio nō studio tradūt: sed corpora somno nis fleūaticē. Primū
 Sensus ebes tardus motus pigritia somnus signū ē paucitas ui
 Hic somnolētus piger i sputamine multus. riū: fleūatici. n. pau
 Est huic sensus ebes pinguis facit color alb⁹ citas uires hāt pp

paucitatē caloris naturalis a quo oīs uis hēt exordiū. Secūdū est q̄
fleumatici sunt sari & breues: q̄a i eis est paucus calor naturalis non
sufficiēs extēdere corpus i lōgum: extēdit igit̄ corpus secūdū latū.
Tertiū est q̄ fleumatici sunt pingues pp̄ eorū frigiditatē & humidi
tatē: & ergo dicit Aui. lo. p̄alle. q̄ pinguedo uel adeps sup̄flua signi
ficat excessum frigiditatis & humiditatis & cōplexionē corporū fri
gidā & humidā: q̄a sanguis unctuositas q̄ est utriusq̄ materia cū re
sudat a uenis & obuiat mēbris frigide uel remissē calidis coagulat̄
ab eorū frigiditate uel remissa caliditate & fit piguedo: ut uult Gal.
ii. cōplexionū. Et postea subdit hic tex. q̄ sanguinei sunt mediocres
supple in longitudine & breuitate. Quartū est q̄ d' fleumatici ma
gis ad ocia inclinant̄ quā ad studia pp̄ frigiditatē mouentē ad ocia
& pigriciam. Quintū est q̄ multū dormiunt: & hoc est pp̄ multam
humiditatē eorū: & ēt puenit multus somnus pp̄ frigiditatē: ut inuit
Aui. loco p̄alle. Sextū est q̄ fleumatici sunt duri ingenii: q̄a sicut ui
uacitas intellectus & p̄spicuitas ingenii pueniūt pp̄ naturalē calidi
tatē: ita ebetudo intellectus & duricies ingenii pp̄ cōtrariū. s. frigidi
tatē. Septimū est q̄ fleumatici sunt tardi motus: & hoc ēt pp̄ frigi
ditatē q̄ facit motum tardū: sicut caliditas uelocē. Octauū est quod
sunt pigri. Nonū q̄ somnus in eis est longus. Quorū cā eadē est cū
predicta. Postea ponunt̄ duo alii uersus recolligētes signa predicta
cū q̄busdam aliis. Primū est fleumaticus est somnolentus. i. inclināt̄
ad multū somnū. Secūdū est q̄ ipse est piger. i. tardus ad oēm opa
tionem. Tertiū est q̄ d' est multi sputi p̄pter humiditatem in eo abū
dantem multiplicatiuā sputi. Quartū est q̄ d' talis est obtusus in sen
sibus: & nedum in sensibus imo ēt in intellectu. Quintū est q̄ d' talis
est pinguis. Sextum est q̄ d' talis est albus in facie. Albedo. n. cutis &
maxime aciei signum est priuationis sanguinis aut paucitatis eius
cum frigiditate: ut dicit Aui. loco preallegato.

Restat adhuc tristis colere subie nigre.
 Que reddit prauos: p tristes pauca loqntes
 Hi uigilat studiis: nec mes est dedita lono
 Seruat ppositu: sibi nil reputant fore tutu
 Inuid & tristis cupidus dextreq tenacis
 Non expis fraudis timidus luteiq coloris

Hic poit autor aliq
 signa coplexiõis melã
 colie. Primu est prau
 tas. melãcolia. n. reddit
 hoies prauos & malo
 ru mox: quẽadmodu
 sũtq seiplos iterficiũt,

Secũdũ est multa tristitia: melãcolici. n. multũ tristes sunt ut pluri
 mũ pp spũs melãcolicos turbidos & tenebrosos sicut hoies leti sunt
 pp spirituũ claritatẽ. Tertiu ẽ taciturnitas: melãcolici. n. tacidi sunt
 & paucoz uerboz pp frigiditatẽ: sicut nimia garrulitas puenit pp
 caliditatẽ. Quartũ est qd melãcolici sunt apti studio: qa semp cu
 piunt esse soli. Quintũ est qd tales sunt insomnoleti: nec bene dor
 miunt ppter nimia siccitatẽ cerebri & ppter fumos melãcolicos cõ
 mouẽtes in eis somnia horribilia qbus excitant a somno. Sextũ est
 qd tales sunt tenacis ppositi. i. ptinaces: & cũ aliqd in mente habet
 diu retinent: & difficulter placabiles sunt: & hoc ppter siccitatẽ coz
 que nõ sinit ppositũ cito mutari. Septimũ est qd melancolici nihil
 reputant eis esse tutũ: imo semp timent: & hoc est ppter spirituũ te
 nebrositatẽ: postea in duobus ultimis uersibus ponunt aliqua ex si
 gnis pdictis & aliqua addunt. Primũ est qd melancolicus est inui
 dus. Secũdũ est qd est tristis. Tertiu est qd est avarus. Quartũ est
 qd est tenax: idest nihil uolens exponere & male soluens. Quintũ
 est quod est fraudulosus simplex: & ppterea homines melancolici
 sunt deuoti: multũ legentes: ieiunantes: & alias multas abstinentias
 facientes. Sextum est qd est multũ timidus. Septimum est qd est
 lutei coloris: idest terrestris siue fusci coloris. Color enim fuscus &
 maxime si uiriditati approximatur significat dominiũ melancolie se
 cundum Rasius. iiii. almã. in prin,

co
 187
 melã
 colie

In hoc tex. Prio ponit colores cōsequētes cōplexiōes: & dicit qđ fleumaticus est albi coloris: sed colericus est ruffi coloris & sanguineus rubei: & de melā colico dicit ī fine p̄cedētū uer suū & de istis oibus dictū est prius.

Secūdo ponit. xiii. signa supabūdātis sanguinis: quorū. Primū est qđ facies est rubea pp ascēsum sanguis ad caput & faciē. Secūdū ē qđ oculi plus uident exire solito pp extēsiōnē quā facit sanguis multiplicatus. Tertiū ē qđ gene inflant pp silem cām. Quartū ē qđ corpus totū grauat: qa natura suppeditat nō sufficiens regere humores & sustētare debite corpus. Quintū est qđ pulsus fit frequēs pp caliditatē quā inducit sanguis multiplicatus. Sextū est qđ pulsus est plenus pp multitudinē uaporū calidorū & humidorū. Septimū ē qđ pulsus est mollis pp humiditatē nimiam mollificantē arteriā. Octauū est qđ dolor fit in fronte: & hoc pp sanguinē multiplicatū in rethi mirabili. Nonū est qđ uēter cōstipat .i. durus fit: nec bñ asselāt pp caliditatē nimiam exsiccantē feces. Decimū est qđ lingua fit sicca ppter similem cām. Undecimū est qđ sitis est magna ppter exsiccationē orificii stomachi ex nimia caliditate. Duodecimū est qđ fiunt somnia declinātia ad rubedinē: & istud uult Auic. ii. in doc. iii. c. vii. dicens: & somnia q̄ illud fercāt. s. abūdātiā sanguinis sunt sicut cū hō in somnis res uidet rubeas aut sāguinē multū ex suo corpore exire aut se ī sanguie natate: & similia. Decimūtertiū est qđ sputū est dulce ppter sanguis dulcedinē. Notādū circa istud qđ sicut hec ponunt

Hii sunt humores qđ pstant cuiq; colores
Oibus ī rebus ex fleumate fit color albus
Sāguie fit rube⁹: cola rubea quoq; ruffus
Si peccet sāguis: facies rubet: extat ocellus
Inflant gene corpus nimiūq; grauatur
Est pulsusq; fr̄ qns plenus mollis dolor igēs
Maxime fit frontis & cōstipatio uentris
Siccaq; lingua sitis & sōnia plena rubore
Dulcor adest sputi sūt acria dulcia queq;

signa supabūdātis sanguis: ita qdā ēt ponūt signa supabūdātis aliō
rū humorū sub qbusdā uersibus: signa qdē supabūdātis colere sub
istis uersibus: Accusat colerā dextre dolor aspa lingua. Tinnitus uo
mitusq; frequēs uigilātia multa: Multa sitis p̄guis egestio torsio uē
tris: Nausea fit: morsus cordis: lāguescit orexis: Pulsus adest gracilis
dur⁹ ueloxq; calescēs: Aret amarescit icēdia sōnia fingit. Signa uero
supabūdātis fleūatis sub istis uersib⁹: Fleuma supgrediēs pprias in
corpe leges: Os facit ispidū fastidia cerebra saliuas: Costarū stōachi
sūt occipiti q; dolores: Pulsus adest rar⁹ tard⁹ mollis inanis: P̄cedit
fallax sātasmata somn⁹ aquosa: Signa uero supabūdātis melācolie
sub his uersib⁹: Hūorū plēo dū fex ī corpe regnat: Nigra cutis dur⁹
pulsus tenuis & urinas: Sollicitudo timor & tristitia sōnia tps: Accre
scet rugit⁹: sapor & sputamis idē. Leuaq; p̄cipue tinit & sibilat auris

In hoc tex. autor lo

Denus septen⁹ uix fleubothomiā petit ān⁹
Spūs uberior exit per fleubothomiam
Spiritus ex potu uini mox multiplicatur
Humorūq; cibo damnū lente reparatur
Lumina clarificat sincerat fleubothomia
Mētes & cerebꝝ calidas facit cē medullas
Viscera purgabit stōachū uētrēq; coerces
Puros dat sensus dat somnū tedia tollit
Auditus uocem uires producit & auget

quit de fleubothomia:
& primo ostēdit etatē
requisitā ad fleubotho
miā dicēs q, ān⁹. xvii;
uix petit fleubotomiā;
& pro isto dicit Gal.
.xi. de igenio qd̄ pueri
nō debēt fleubothoma
ri nisi hēant. xiiii. ānos
ad minus: & cā est: q̄a

corpa puerorū sūt facill̄ resolubilia a calore extraneo: & iō debilitā
tur multū ex euacuatiōe forti facta p̄ fleubothomiā. Itē q̄a indigēt
nutrimēto duplici de cā. s. pp nutrimentū & augmētū: ideo minutio
sanguis nō cōpetit eis. Itē q̄a facile dissoluūt a calore extraneo suffi
cit qd̄ ab eis dissoluūt: q̄re non indigēt fleubothomia. Et circa istud

sciēdū est q̄ sicut fleubothomia nō cōuenit pueris p̄dictis: sed cauē
da ē: ita ēt ē cauēda ī magna etate. s. senii: ut uult Gal. ix. megategni
ga sc̄dm Gal. & Haly. iiii. tegni ī cōualecētibus & senibus est pau
cus sanguis bonus & multus malus fleubothomia igit̄ rapiet bonū
& dimittet malū: & inuit Aui. iiii. i ca. xx. de fleubothomia: & iō in
talibus nō cōpetit fleubothomia. Secūdo ponit nocumētū fleubo
thomie: & est qd' ip̄s uberies exeūt p̄ fleubothomiā: cuius rō pōt ē
ga cū multa euacuatiōe sanguis q̄ fit p̄ fleubothomiā necesse est ēt
multitudinē spiritūū euacuari. Tertio tāgit remedia p̄ q̄ sp̄s emissū
refocillant' & iterato multiplicant': & dicit q̄ ex potu uini subito re
generant' sp̄s: qa oīum subito nutriēriū maximū est uinū: ut prius
dcm̄ est: & sp̄s ēt regenerant' & refocillant' ex cibo: sed hoc sit lēte
& non subito sicut ex uino: & cibus q̄ debet dari erit digestibilis &
multi sanguinis generatiuus: sicut oua sorbilia: & silia: & circa istud
sciēdū est q̄ licet cibus regeneret sp̄s post fleubothomiā: tñ debēt
cauere patiētes a multo cibo ī priā & secūda die. Vñ dicit Isaac in
dictis: cib⁹ est eis minuēdus & potus augēdus. s. respectu cibi: nō tñ
respectu sue cōsuetudinis: imo minus debēt bibere q̄ añ fleubotho
miā qa uirtus digestiua debilior est. Quarto ponit autor. xi. iuuu
mēta fleubothomie debite facte. Primū est qd' t̄pata fleubothomia
cōfortat uisum: qa minuēdo humores ēt minuit effumationē ad ca
put & repletionē eius: offuscātes uisum. Secūdū est q̄ clarificat: &
sincerat mētē & cerebrū pp̄ similit̄ cām. Tertiū ē q̄ calefacit medul
lā: qa minuit supfluitates q̄ ad eā ueniētes ip̄am itrigidāt. Quartū
est q̄ purgat uiscera. i. iteriora: qa exonerata natura a sanguie: hūo
res crudos ī iterioribus cōtētos melius digerit. Quintū est q̄ fleubo
thomia restrigit uomitu & fluxū uētris: qa diuertit humores ab in
terioribus ad exteriora: & istud uult Aui. lo. pal. dicēs: āplius fleubo
thomia p̄pterea qd' ad diuersa trahit: naturā sc̄dm plurimū retinet:

& istud maxime uegetū ē qñ fleubothomia fit de uenis brachii: nā fleubothomia facta de uenis pedū nō sic retinet: pōt tñ p accidēs cōtinuere qd' ad fleubothomiā sequat' maior fluxū uētris: & hoc dupl'r: Prio qā ex fleubothomia facta tollit' onus nature: tūc. n. uirtus confortata aliqñ puocat alias euacuationes. Secūdo si fluxus uētris fiat ex multa debilitate uirtutis cōtētiue: tūc. n. qā ex fleubothomia debilitat' uirtus: magis augebit' fluxus uētris. Sextū ē q' fleubothomia facit puros sensus: qā minuit euaporationē ad caput uñ turbant' sensus. Septimū ē q' ipsa iuuat somnū ipeditū: qā p ipam euacuantur humores plurimi a quibus elcuant' uapores acuti & diuersi impediētes somnū. Octauū est q' ipsa tollit tedia & grauitates nimias: qā p ipam uirtus exonerat' a suo grauamine & ēt educto p ipam sanguinē educit' simul melācolia fex sanguis q' iducit tedia & grauitates. Nonū ē q' ipa cōfert auditui qā p ipsam diminuunt' uapores & humores ascēdētes ad caput ipediētes auditū. Decimū est q' ipsa confortat uoci: qā p ipam diminuunt' supfluitates & hūiditates q' possent puenire ad pectus uel cānā pulmonis & ipedire uocē. Vndecimū ē q' ipsa auget uires: qā p ipam corpus a suo grauamine exonerat' q' re uirtus augmētat'.

Tres insunt istis: mayus september aprilis
Et sunt lunares sunt uelut ydra dies.
Prima dies primi postremaq; posteriorq;
Nec sāguis minui nec. carnib⁹ anseris uti
In sene uel iuene si uene sanguine plene
Omni mense dene confert incisio uene
Hi sūt tres mēses mayus septēber aprilis
In quibus eminuas ut longo tpe uiuas

In hoc textu autor tria facit. Prio dicit q' isti tres mēses. s. mayus september aprilis sunt mēses lunares & in eis sunt dies phibiti a fleubothomia: uidelicet prima dies maii: & ultia septēbris & aprilis: &

istud coēs dicūt: uerūcū ē dcm fictū: nec alicui⁹ ualoris: imo pdicti

dies pnt esse ita boni & electi sicut & alii. Secūdū q̄ diuersa cōstel-
 latio i eis pōt esse. Et subdit autor qd̄ in talibus dieb⁹ nulli uestei de-
 bēt carnib⁹ anseris: qd̄ ē falsum est & erroneū & magis sortilegio
 attribuēdū: & forte autor & istud habuit a iudeis qui istū ritum ob-
 seruant. Secūdo dicit qd̄ senex senectute & nō a senio & iuuenis ue-
 nas plenas hntes sanguine minui pnt oī mēse: quia isti non faciliter
 resolubiles sunt: nec in eis solū paucus ē sanguis bonus: imo mult⁹.
 Tertio dicit qd̄ icisio uene p̄ regimine sanitatis custodiēdo debet fi-
 eri in aliquo istoꝝ triū mēsiū: qui sunt mayus septēbris & aprilis:
 differēter tñ: q̄a in aprili & mayo debet icidi uena cpatis pp̄ multi-
 plicationē sanguis eo tpe: cū sit tps uernale: & in septēbri uena sple-
 nis pp̄ melācolia que tūc hēt multiplicari: cū sit tps autūnale.

Hic autor pōit. xii.

q̄ ipediunt fleubotho-
 mia. Primū est frigiditas
 cōplexiōis. Cū. n. se-
 cundū Gal. in megate-
 gni fleubothomia infrig-
 idat tūc augmētaret

Frigida natura frigens regio: dolor ingēs
 Post lauacrū coitū minor eta: atq; senilis
 Morbus plixus repletio potus & esce
 Si fragilis uel subtilis sensus stomachi sit
 Et fastiditi tibi non sunt fleubothomadi

frigiditatē: cā aut̄ q̄re fleubothomia infrigidat est: q̄a scdm̄ Isaac in
 urinis: sanguis est fundamētū caloris naturalis. i. illud i quo calor na-
 turalis seruat: & q̄a fleubothomia sanguinē euacuat: iō & calorē na-
 turalē: & tūc p̄ cōsequēs ifrigidat. Secūdū regio frigida uehemēter
 sub qua debet cōprehēdi tps multū frigidū qd̄ ē phibet fleubotho-
 mia: quia i regiōe & tpe multū frigidis: sanguis i frigiditate corpis
 includit: & ille q̄ circa extremitates existit a frigiditate cōdensatur
 & ineptus sit ad hoc qd̄ fluat. Tertiū est itēsus dolor sub quo ē p̄t
 cōprehēdi nimia corpis iflāmatio: q̄a si i istis accidētibus fieret fleu-
 bothomia sequerēt motus agitatiuus qui ē cōtrarius nature: cū sit

difformis & maior inflamatio q̄ est naturam magis debilitas: & cā
 motus agitari i dolore itēso ē: q̄a fit tractus ad diuersas ptes: p̄ fleu
 bothomiā. n. fit tractio ad locū fleubothomatū: & ex dolore forti si
 eret tractio ad locū doloris: cā uero maioris inflamationis est: quia ex
 fleubothomia cōmouent hūores q̄re magis inflamāt ex motu & ist d
 uerū est q̄n fleubothomia fit pua & artificialis: si tñ fiat usq; ad sin
 copim p̄dest in p̄dictis casibus: q̄a ista cū uincit attractionē doloris
 nō facit motum agitatiuū: & sifr tollit inflamationē cū nō sint hūo
 res ibi qui cōmouent & calescāt & maiorē inflamationē inducunt.
 Et istud uoluit Gal. i cō. illius amphorismi. i. pti. ampho. q̄ egerunt:
 cū dixit: qd̄ nō est melior medicina i apostemate uehementis inflā
 mationis: & sifr in febris & dolore forti q̄ fleubothomia. Quartū
 est balneū & maxie resolutiuū: tale. n. phibet fleubothi miā: quia ta
 le ē euaouatiuum iā natura nō facile tolerat euacuationē sup eua
 cuationem. Quintū est coitus imediate p̄cedēs: post talē. n. nō statī
 debet fieri icisio uene: q̄a ex hoc maxia debilitatio nature se q̄ret: cū
 p̄ coitū prius natura debilitata sit. Sextū ē etas maior uel minor q̄
 requir̄ ad fleubothomiā: sicut etas infantie & etas senii: put declara
 tū est prius. Et ista impediūta tāgit Aui. lo. p̄al. dicēs: tibi quoq; ca
 uere debes a minutiōe i cōplexiōe uehementis frigiditatis: & i regiōi
 bus fortis frigiditatis: & in hora fortis doloris: & post balneū reso
 lutiuū & post coitū & in etate que est minor. xii. annis senū q̄to ma
 gis poteris: nisi i figura cōsilus fueris & i soliditate musculor; & ue
 nar; amplitudine: & ear; repletiōe & coloris rubedine: & ulteri⁹ sub
 dit hos nāq; ex adolescentibus & senibus fleubothomare aud bis.
 Adolēscētes tñ secūdū ordinē ad fleubothomandū paulatim pue
 here debes cū pauca minutiōe. Septimū est morbus plixus: q̄a tūc
 ex tali fleubothomia natura dupl̄r debilitat: puta a morbo plixo &
 a minutiōe. Et istud est usq; scdm Aui. lo. p̄al. Nisi sanguis affucrit

corruptio q̄a si sic fleubothomia p̄t cōuenire. Octauū est nimia repletio potus. Nonū est nimia repletio cibi: sub q̄ ē cōphēdit indigestio cibi. Et cā horū est q̄a sc̄dm Aui. in. i. attrahētia sunt tria. s. uacuū: calidū: & tota spēs. Si ergo uene p̄ fleubothomiā a sanguīe euacuerēt cibū idigēstū uel supfluū siue potū supfluū a stomacho uel epate attraherēt q̄ idigestus ueniēs ad mēbra nō corrigerēt: q̄a tertia digestio nō corrigit pctm̄ secūde: nec secunda prime: si pctm̄ sit magnū pp̄ qd̄ i mēbra nō cōuerteret: sed ibi remanēs posset ēē cā egritudinis. Decimū est fragilitas. i. debilitas uirtutis: fleubothomia enī est fortis euacuatio sc̄dm Gal. ii. amphorismoꝝ i cōmēto illius. In quo morbo: sed uirt⁹ debilis nō p̄t pati motū fortē. Vndecimū est subtilis sensatio orificiū stomachi: q̄ p̄cordiū dī: q̄a ex fleubothomia i tali statū sequit̄ sincopis. Et sub isto ē cōphēdit debilitas stomachi & facilis fluxus colere ad orificiū eius iducēs ad uomitū facile colere. Vñ i hūitibus p̄dicta accidētia nō cōuenit fleubothomia. Per fleubothomiā. n. humores cōmoti ad os stomachi iducerent̄ tūq̄ ad locū cōsuctū: & q̄a ē mēbrū debile & ipotēs illi fluxui resistere: iō illis multa mala p̄ fleubothomiā accidūt. Et hoc ē una cā q̄re q̄nq; aliq̄ i fleubothomia sincopāt. s. q̄a colera ad stomachū fluit q̄ mōrdū cādo stomachū ex cōpassione cordis & stomachi sincopim̄ inducit. Duodecimū est fastidiū. Si. n. i fastidio fieret fleubothomia cū uene euacuarent̄ traherēt ad se materiā malā faciētē fastidiū. Et plurima istoz̄ sex ultimoz̄ accidētū tāgit Aui. lō. p̄all. & circa istud est sciēdū q̄ p̄ter p̄dicta accidētia sunt adhuc aliq̄ alia ēt ipediētia fleubothomiā: quoz̄. Primū est alia euacuatio ut q̄n est fluxus mēstruoz̄ aut emorroydaz̄ tūc. n. nō debet fieri fleubothomia: & hoc ad euacuationē: licet ad diuertēdū fluxū seu materiā posset fieri. Secūdū est corpus siue cōpositiōis raritas: q̄a a corpib⁹ raris multū dissoluitur: & iō sufficit ista resolutio nec euacuationē idigēt: ut uult Gal. ix.

megategni. Tertiū est humorū cruditas & uiscositas: tūc. n. est cauēda fleubothomia: q̄a augmētaret cruditas humorū: & pp hoc ī morbis lōgis nō est faciēda fleubothomia: q̄a cruditas humorū augmētaret & uirtus debilitaret & morb⁹ plōgaret: & iō timēdū eēt de casu uirtutis: & pp hoc uult Aui. q̄ ī morbis cronicis faciēda est farmacia añ fleubothomiā & nō fleubothomia añ faciēda: licet utroq̄ idigeāt patiētes: sed cruditas humorū pōt accidere duab⁹ de causis: una cā est pp abūdātiā humorū calorē naturalē suffocātiū q̄ debilitatus & suffocatus humores crudos generat: & tūc bñ cōpetit fleubothomia. Vñ scđ. in Alexadrū. ii. lib. suo. ca. de ydropisi: fleubothomia ī p̄cipio ypozarce cōpetit cū puenit ex multitudine sanguis mēstrualis cū phibeant fluere mēstrua pp cām aliquā: aut ex multitudine sāguis emorroydalis: q̄a sicut ignis paru⁹ sub multa lignorū cōgerie suffocat: sifr est de calore īnato suffocato sub humorū multitudine. Secūda cā cruditatis humorū ē caloris īnati debilitas ut in illis q̄ sūt debilis cōplexiōis: & q̄ habuerūt lōgā egritudinē & ī senibus: & tūc non cōpetit fleubothomia: q̄a p hoc auget cruditas: q̄a sāguis ī quo calor cōseruat extraheret: & ita corpus infrigidaret & humores magis icrudarent: debet ergo sāguis dimitti ut humorū cruditatē digerat. Quartū est aeris indebita dispō & nimia caliditas aut nimia frigiditas: q̄a p caliditatē multā fortis fit resolutio: & p frigiditatē multa ineptificatio humorū ad fluxū.

In hoc passu autor ponit quinque que debent fieri circa fleubothomiā aliq̄ qdē ante fleubothomiā: aliq̄ in fleubothomiā: & aliq̄ post fleubothomiā. Primū est unctio que aliquādo fit in fleubotho-

Quid debes facere qñ uis fleubothomari.
 Vel qñ minuis fueris uel quādo minutus.
 Unctio siue pot⁹ lauachrū uel facias mot⁹.
 Debent nō fragili tibi singula mēte teneri,
 post fleubothomiā.

miā: sicut unctio fleubothomi: ut dolor leniat: aliquñ uero post fleu/
bothomiā: ut cōsolidatio uulneris retardet ad hoc ut post fleuborho/
miā humores relicti ī uenis aliq̄ possint hñe respirationē & sumi aliq̄
mali exalēt. Secūdū est potus & maxie uini q̄ ualet ī fleubothomia
si sincopis accidat: & ēt ualet post fleubothomiā pro regeneratione
nouorū spiritū & noui sanguis: & isto mō iā faciūt cōes. Tertiū ē
lauachrū. i. balneū q̄ ualet p̄ duos uel p̄ tres ante: & p̄ duos uel tres
post fleubothomiā & nō codē die: añ quidē: si qs timeat q̄ hēat in se
humores grossos: quia balneū humores dissoluit & cōmouet eos: &
pp̄ hāc cām ēt cōpetit añ acceptio sirupi acetosi: & motus ut humo/
res dissoluant & subtilient: & ergo qū debet fieri fleubothomia de/
bet fricari brachiū: ut humores existētes in uenis pp̄inquis brachio
subtilient & p̄parent ad exeūdū facili⁹: post fleubothomiā uero ua/
let ut reliquie humorū & uaporū derelicta resoluāt: in die utro fleu/
bothomie nō cōuenit: q̄a p̄ balneū cutis lenis sit q̄ lenificat p̄cussio/
nē factā in fleubothomia fugit: & hoc est periculū. Quartū est fa/
scia. i. ligatura cum p̄anis lineis q̄ ualet post fleubothomiā imediate
ad retinendū fluxū: & añ fleubothomiā ad trahēdū humores ad lo/
cū ubi q̄rit fleubothomia ut ex eo ēt uene ingrossent & melius ui/
deant. Quintū est motus siue ambulatio moderata q̄ pōt fieri añ
ut humores dissoluant & subtilient: & post: ad resoluēdū reliquias
humorū ex fleubothomia derelictas. Circa p̄dicta sciēdū est q̄ cōes
faciūt se fleubothomare ieiuni: sed q̄busdā doctoribus melius ur̄ &
cōuenientius: q̄ añ fleubothomiā: primū unū ouū sorbeāt molle cū
uno hastu uini circa nonā uel decimā horā añ prandiū: & statim po/
stea se fleubothomari faciāt. Et huius cā est: q̄a stomacho uacuo na/
tura fortius sanguinē retinet ne deficiat in nutrimento: sed cū cibus
qui de se multū nutritiuus ē sit ī stomacho cuiusmodi sūt oia sor/
bilis & uinū: tunc natura melius sanguine exire permittit.

Exhilarat tristes: irritos placat amētes
 Ne sint amentes fleubothomia facit.
 In hoc passu autor ponit tres effectus fleubothomia.
 Primus est q̄ fleubothomia exhilarat: i. letificat tristē hoīem. Secūdus est q̄ fleubothomia placat iratos: & cā utriusq̄ est: q̄a ī sanguine q̄n multa cōmiscetur melācolia fit tristitia: & q̄n multa colera fit ira: cū melācolia fit cā tristitie: & colera ire iā uterq̄ istoz̄ duoz̄ humorz̄ educit̄ eductio nē sanguis: q̄a ei cōmiscet̄. Tertius est q̄ phibet amētes ne infaniāt q̄a facit humores fluere ad ptes exteriores: & a capite diuertit: pro maiori declaratiōe sciēdū est q̄ q̄nq̄ sūt cāe pp̄ q̄s debet fieri fleubothomia: q̄z̄. Prima est directā & alie q̄ttuor īdirecte. Prīa q̄ est directā est ut abūdātia sanguis euacuet̄: siue abūdet sanguis ī q̄litate siue q̄titate siue utroq̄ mō. nā scđm Aui. Jo. pal. Duo ḡna hoīum sūt fleubothomāda: quoz̄ unū est ille modus hoīum q̄ iā pati sunt incidere ī egritudines: ut q̄ h̄nt abūdātiā sāguis ī q̄titate: & reliquū genus est genus illoz̄ hoīum q̄ iā egritudinē iciderūt pp̄ humorz̄ siue sanguis maliciā sed differt fleubothomia ista & illa: q̄a pp̄ sāguinis abūdātiā debet fieri multa fleubothomia: sed si ī q̄litate peccet siue sit maliciosus: tūc cōpetit fleubothomia pauca: un̄ scđm Gal. ix. megategnis: si sāguis sit malus ī corpe debet euacuari paulatī: & iō peccāt multū illi q̄ q̄n uident sanguinē malū fleubothomāt se quousq̄ uideāt sanguinē bonū exire cū forte prius totus sanguis exire q̄ bonus exiret: sed debet fieri pauca euacuatio: & tunc scđm Gal. ī casu isto: priusq̄ fiat: fleubothomia debet diēta bonū sanguinē generans exhiberi ut loco mali sanguis bonus sanguis generet̄. Et postea debet fieri post modicū tps̄ fleubothomia pauca: & sic deinceps: ista fleubothomia est directā q̄a fit p̄ se ad euacuationē illius q̄ p̄ se debet p̄ fleubothomiā euacuari. s. ad euacuationē plenitudinis hūoz̄: siue sanguis: p̄cipalr̄ tñ scđm q̄ cū eo sūt alii humores. Prima cā

indirecta est magnitudo morbi & magnitudo apostematis uehementis inflammationes: q̄a sc̄dm Gal. i cō. illius ampho. q̄ egerunt &c. Nō est melior medicina ī apostemate u. hemētis inflammationis & ī febribus & dolore forti quā fleubothomia; ut ēt dictū est ibi frigida natura. Secūda cā indirecta est ut attrahat materia ad ptē illā p̄ quā debet euacuari materia; un̄ ī retētiōe mēstruorū & emorroydarū debet apiri sophēa sc̄dm Gal. & Aui. ut trahat materia sanguis ad ifērius. Tertia cā indirecta est ut humores trahant ad locū cōtrariū illi loco ad quē fluūt hūores; & hoc ad diuertēdū materiā a loco ad quē fluūt humores; un̄ ī nimio fluxu mēstruorū debet fieri fleubothomia de basilica ut trahat materia ad cōtrariū locū ad quē declinat & diuertat a suo fluxu; & pp hoc ī pleuresi sinistra ptis; debet fieri fleubothomia ī pte dextra ut diuertat materia & attrahat ad locū cōtrariū loco ad quē declinat; & sili si sit in pte dextra debet fieri fleubothomia ī pte sinistra. Quarta cā indirecta est ut p̄ fleubothomiā una porcio materie euacuet & natura potētior sit supra residuū; & sic cōpetit fleubothomia q̄n repletio est ī corpe ne fiat apostema; q̄a natura est debilis respectu regiminis illoꝝ humoꝝ; iō una porcio illius materie est euacuāda ne pp īpotētiā nature in regēdo illā materiā illa materiā fluat ad aliquē locū debilē in quo aggreget & apostema generet.

In hoc passu autor
ponit unū documentū
de quāritate scissure in

Fac plagā largā mediocriter ut cito fum⁹
Exeat: uberius liberiusq; cruor.

fleubothomia. Et dicit q̄ scissura debet esse larga mediocriter ut fumus & grossus sanguis liberius exeat: quia q̄n scissura est stricta tūc solū subtilis sanguis exit & grossus remanet. Circa istud est sciendū q̄ aliquñ ī fleubothomia debet fieri uuln⁹ magnū & aliquñ paruū: debet at̄ fieri uulnus magnū trib⁹ de causis. Priō q̄a humores sūt grossi: & grossus sanguis ē euacuādas ut p̄ illud uulnus magnū sanguis

facilius possit exire: & ergo melacolicis faciendum est magnū uulnus.
 Secūdo pp t̄pis frigiditatē q̄ hūores igrossat. & ergo i hyeme debet
 fieri uulnus magnū. Tertio pp abūdantiā hūorū: q̄a tūc fit melius eua
 cuatio p uulnus magnū q̄ puū: sed uulnus puū fit cū ē uirtus debi
 lis: ut de spiritib⁹ & calore minus euacuet⁹: & i tpe calido cadē de cās

Sanguine subtracto sex horis est uigilādū. & q̄n ē sāguis subtil.
 Ne somni fumus ledat sensib. le corpus In hoc passu autor
 Ne neruū ledas non sit tibi plaga p̄funda tangit tria cōsiderāda
 Sanguie purgatus nō carpas p̄tinus escas. circa fleubothomiam.

Primū ē q̄ fleubotho
 matus nō debet dormire imēdiate post fleubothomiā: nisi ad min⁹
 trāsiuerit sex hore: & hui⁹ subdit autor cām ne fum⁹ q̄. i. sōno cānt⁹
 moti ad caput ledāt cerebrū: alie tū p̄nt assignari cāe: q̄. s. Priā ē ne i
 sōno uertat se patiēs supra brachiū fleubothomiā: & p hoc ledat.
 Scdā ē: ne hūores i sōno fluāt ad mēbrū lesū i quo est dolor pp ictū
 fleubothomi & fiat apōstēa: uñ Gal. ii. āph. sup illo āpho. i quo mor
 bo: uult q̄ i sōno si fiat apōstēa itra corp⁹ aut mēbrū sit lesū ad ipm
 fluūt hūores: Aui. uero aliā assignat cām. s. q̄ p talē sōnū posset acci
 dere cōfractio mēbroꝝ. Et istius cā pōt eē: q̄a sicut: sed in Gal. sup il
 lo āpho. i quo morbo & c. sōnus i p̄cipio poxissimi nō cōpetit: q̄a ca
 lor natural⁹ ad iteriora regredit⁹: & exteriora ifrigidat⁹: & fumi rema
 nēt nō cōsūpti: pp q̄ rigor augmētat⁹ & poxism⁹ et plogat⁹: sic et fu
 mi p cōmōtionē hūorū & i fleubothōia ad neruos & ad lacertos ele
 uat⁹ q̄ nō cōsūpti remanētes i sōno ifrigidat⁹ i exteriorib⁹ & igrossat⁹
 & iō faciūt ad neruorū & lacertos cōfractiōnē si fiat supdomitio ime
 diate p fleubothōiā: alia cā p̄t eē: q̄a mām ē igrossās ē faciēs cō ractio
 nē: sic i q̄rtana i cui⁹ typo fit cōfractio pp frigiditatē & grossificiē mae
 sed nerui & lacerti sūt frigi. iō ad ipos ueniēs iste fum⁹ i sōno i quo fit
 retractio caloris ad iteriora ifrigidat⁹ & igrossat⁹: & iste fum⁹ ifrigida

ga cū calor naturalis p fleubothomiā debilitatus est: corpus facile supflue ifrigidaretur. Quartū ē q̄ fleubothomatus nō debet ābulare i aere tenebroso nebuloso turbato: ga talis cōtristat aīam & pigritiā i corpib⁹ iducit: ut prius dcm̄ ē ibi: aer sit mūdus: nā tristitia cā ē sāguis melācolici: sed debet ābulare i aere claro & lucido: ga in tali aere spūs uitaes naturales & aīales recreātur & ad extra mouētur cōgaudētes sili. Quitū est q̄ fleubothomatus debet q̄rere qetē tpatā: sili & motū excessiuū uitare: ga motus excessiuus tūc maxie debilitat & humores cōmouet: qes uero tpatā motū sedat.

Hic autor dicit q̄r tuor. Primū est q̄ fleubothomia faciēda est i p̄ncipio egritudinū p acutaz: i. maxie acuta rūlq̄. s. terminātur i die

Principio minuas in acutis peracutis
 Etatis medie multum de sanguine tolle
 Sed puer atq; senex tollet uterq; parum
 Ver tollat duplū reliquū tps tibi simplū:

q̄rta: ga tales sunt breues: nec dāt inducias: & iō a p̄ncipio medicā de sunt. Secūdū est q̄ i etate media. s. q̄ est a. xxx. āno usq; ad. xlv. uel. l. ānū plus de sanguie extrahēdū ē q̄ i aliq̄ aliāz etatū: ga i tali etate maxie multiplicatur sanguis: & ei⁹ subtractio nō ipedit augmētū: nec diminuitur uirt⁹ corpis: ga corp⁹ i tali etate nō augetur neq; diminuitur sensibilr: sed stare ur̄. Tertiū ē q̄ senes & pueri parū fleubotomādi sūt: ga i pueris sanguis multus req̄ritur pp nutritionē & augmētationē i eis. Et i senib⁹ uirt⁹ icipit debilitari. Quartū est q̄ i uere dupla quātitas sanguis abstrahēda est p fleubothomiā respectu aliōz tēporz: cuius rō est: ga uer est tps maxie multiplicatiuū sanguis: scdm̄ oēs autores medicine. Circa primū dictum pro maiori declaratiōe ponēde sunt aliq̄ regle circa fleubothomiā: quaz p̄ria est q̄ i p̄ncipio morbi nō est faciēda fleubothomia. Medicus. n. est minister nature: scdm̄ Gal. i tegni. cā. illo. Oium naturā

opatrix: Medicus uero minister: sed scdm Gal. iiii. ampho. in cō. il/
lius: egritudib⁹ qbuscūq; icipiētib⁹ nulla euacuatio i p̄cipio mor/
bi est naturalis: sicut ergo natura i p̄cipio morbi non euacuat: ita
nec medicus. Istud tñ i tribus casibus hēt instātiā. P̄rio i materie fu/
riositate: uñ Aui. loco s̄ape alle. uult q; i principio morbi fleubotho/
mia non debet fieri: q̄a fleubothomia hūores cōmoueret & subtilia
ret & currere p̄ corpus faceret nisi materiā sit furiosa. Sc̄do hēt in/
stātiā i materie multitudie. uñ Gal. sup̄ illū ampho. Ichoātib⁹ mor/
bis uult q; oportet fieri fleubothomiā aut farmaciā ut natura alle/
uietur: q̄. s. onerata ē pp̄ materie multitudinē. Tertio hēt instātiā in
morbi magnitudine & acuitate: ut qñ ē apostema magnū & doloro/
sū: licet nō sit multa materia. s. añcedētis i corpe. uñ dicit Gal. xiii.
megategni. Si apostema sit magnū fleubothometur i p̄cipio: licet
nō sit materie multitudo ne crepet aut apiatur apostema añ sui ma/
turationē. Ergo ut mala sinthoma uitētur minutio ē faciēda. Sc̄da
regula ē q; nō fiat fleubothomia i die motus egritudis: sicut in crisi
nō ē faciēda fleubothomia: nec aliq̄ euacuatio: ne materia a loco ad
quē natura mittit ip̄m diuertatur: s̄iñ neq; i poxismo: uñ scdm gal.
i. āph. In statu neq; fleubothōia neq; farmacia fieri debet: q̄a i eo sit
coctio morbi: q̄ melius sit i q̄ete q̄ motu: sed sicut se hēt stat⁹ ad mor/
bū totalē: ita poxismus respectu dieꝝ it̄rpolatōis: sicut ergo i statu
nō ē euacuādū: ita nec i poxismo. Tertia regula ē q; fleubothomia
nō est faciēda i p̄cipio morbi: cū crisis est remota: q̄a scdm Isaac
in urinis sanguis ē fundamētū caloris naturalis ip̄m. s. sustinēs: licet
cor sit fundamētū gñans: & spūs fūdāmētū deportās: sed sanguis ē
fundamētū caloris naturalis: q̄a ex eo materialr̄ gñatur calor natu/
ralis: & iō aliqs sanguinē euacuādo euacuat calorē q̄ materiā mor/
bi hēt digere: & p̄ cōseq̄ns morbo plōgatur & uirt⁹ debilitatur: pp̄
q; timēdū ē ne pp̄ longitudinē morbi & debilitatē uirtutis natura

succubat. Quarta regla est q̄ i corpe hñte fecē i itestinis nō debet fieri fleubothomia: cuius cā est: q̄a tria sunt attrahentia. s. calidū: uacuū & tota spēs. Quia ergo p̄ fleubothomiā uene euacuantur q̄ a mēbris sibi p̄pinqs attrahūt: & ita meseraice a stōacho: uēter pl̄ cō stipatur: & materia cōtēta i uenis plus ificitur: & meseraice attrahūt hūiditatē secū: & feces plus deficcātur. Debet ergo uēter priō leniri ut p̄ suppositoria aut clisteria: nisi p̄ se laxetur. Quinta regla ē q̄ nō debet fieri fleubothōia multa: q̄a ex hoc malū accidit i senio. s. multi morbi mali sicut epilēsia appoplexia & paralīsis: q̄a p̄ remotiōnē sanguis: & caloris gñantur multe supfluitates fleumatice q̄ sunt causebarz egritudinū. Sexta regla est q̄ nō debet fieri fleubothōia in muliere mēstruata aut ipregnata. In ipregnata nō debet fieri: q̄a per hoc calor digerēs cibū diminueretur & nutrimētū fetus auferretur: & maxie qñ fetus est magnus cū tūc idiget āpliori nutrimēto. Et istud dicit Ipo. v. āpho. In mēstruata uero naturalr. s. scđm reuolutionē mēsis nō debet fieri fleubothomia: q̄a i fluxu nimio mēstruoꝝ esset faciēda ad diuertēdū materiā: sed qñ eueniūt naturalr & scđm debitū cursū nature tūc nō debet fieri fleubothōia: cū materia euacuetur sufficienter a natura: & natura nō debet diuerti ab opatiōe. Septia regla ē q̄ post colericā passionē nō debet fieri fleubothōia. Cū. n. fleubothomia cōmoueat hūores p̄ hoc posset humor colericus ad stōachū fluere & ipm iflāmare: nec debet fieri post uomitū ne silr hūores fluāt ad stōachū: neq; post fluxū uētris: neq; post uigilias magnas: neq; post motū fortē: & breuiter nec post ullū calefaciēs multū: aut multū dissoluēs: q̄a fleubothomia hūores plus cōmoueret & uirtutē magis debilitaret. Dein uidendū est i qbus hoībus cōpetit fleubothomia: & pro illo ponende sunt aliq̄ regule: q̄z. Priā est q̄ fleubothomia cōpetit hoibus delicatis ociosis & q̄scētibz: multū carnosīs: & cibus multū sanguinē gñantibus utentibus.

Secūda regula est q̄ fleubothomia cōuenit illis in q̄bus est abūdā
tia sanguis: q̄ cognoscitur p̄ urie spissitudinē. Abūdātia. n. sanguis
facit eā spissam: sed colerā subtilē. Tertia regula ē q̄ fleubothomia
debet fieri in illis in q̄bus melācolia abūdāt. Vñ cū est multa melā
colia naturalis currēs cū sanguine p̄ totū corpus: q̄ sanguis i epa
te ab ea mūdificatur: tūc cōpetit fleubothomia siue minutio postea
farmacia. Vñ duplex est melācolia: naturalis & inaturalis: naturalis
est fex sanguis: q̄ qñ abūdāt ip̄a ē currēs cū sanguine q̄re cū sāgui
ne p̄ fleubothomiā euacuatur: iō faciēda ē fleubothomia ad ei⁹ eua
cuationē cū sanguine ab eodē. n. calore. s. calore t̄pato sūt sāguis &
melācolia: q̄ est eius fex: & postea faciēda ē farmacia. Quarta regu
la est q̄ in illis in q̄bus timetur hūor: ebullitio: cōturbatio & calefa
ctio: cōpetit fleubothomia: & isti statī qñ sentiūt se calefieri debent
fleubothomari cū sit timor ebullitōis cōturbatōis & calefactionis:
pp̄ hūor: abūdātiā. Aliqñ tñ aliq̄ decipiuntur p̄ istā regulā: q̄ statī
qñ sentiūt calefactionē & timēt de hūor: ebullitōe statī fleubotho
māt se. Et qñ istud est ex colere calefactiōe & incēsiōe: p̄ fleubotho
miā nō cessat calefactio nec ebullitio: immo p̄ hoc augmētatur: q̄
fleubothomia humores cōmouet: & p̄ corpus currere facit. Et ergo
nō cōpetit fleubothomia nisi hoc sit ex abūdātiā humor: qd̄ cogno
scitur p̄ sudoris multitudinē & maxime in mane. Aliq. n. sunt q̄ nō
sudant nisi qñ euacuatiōe indigent. Quinta regula est q̄ illis debet
fieri fleubothomia qui hñt uirtutē fortē & qui sunt sanguinee cō
plexionis non frigide & sicce. Vnde Rasis. vii. almā. Corpora apta
ad fleubothomiā & quæ habēt uenas amplas & manifestas & cor
pora pilosa & bruna & ex colore rubeo & fusco mixtis sunt colo
rata: & iuuenes & adolescentes & senes nō decrepiti: sed pueri & in
firmi non sunt minuendi nisi magna urgēte necessitate: & plurime
istaz̄ regulaz̄ corriguntur ex Aui. iiii. in de fleubothomia.

Estas uer dextras: autūnus hyemsq; sinistras

Hic pōit au

Quatuor hec mēbra. cephe. cor. pes. epar uacuāda tor aliq̄ cōcernē
Ver. cor. epar estas. ordo sequens reliquas. tia mēbra eua
cuāda fleuboto

miā: & dicit, Prio q; in uere: & estate debēt euacuari uene dextre: ut
dextre manus uel dextri brachii uel pedis. sed i hyeme & autūno de
bēt fleubothomari uene sinistre. s. sinistre manus uel sinistri brachii
uel pedis. Et istius cā pōt cē: q̄a uer est multiplicatiuū sāguis & istas
colere; ergo i uere & estate debēt euacuari ille uene i qb; magis abū
dāt sanguis & colera: sed ille sūt uene dextre: q̄a i pte dextra corpis
situatū est mēbrū generatiuū sāguis. s. epar & receptaculū colere. s.
cistis fellis. Sed autūnus est generatiu⁹ melācolie q̄ ēt coaceruat &
nō resoluit p̄ hiemē: ergo in autūno & hyeme debēt fleubothomari
ille uene in qb; magis dñat melācolia q̄ sūt uene sinistre cū in sini
stra pte corpis cōtineat splē: q̄ est receptaculū melācolie. Scđo dicit
q; ista q̄ttuor mēbra. s. cephe. i. caput. cor. pes. & epar. scđm. iiii. ptes
anni sūt euacuāda: cor qdē i uere; epar i estate; caput i hyeme & pe
des in autūno.

Dat saluatella tibi plurima dona minuta
Purgat epar. splenē. pectus. p̄cordia. uocē
Innaturalē tollit de corde dolorem.

Hic tangit sex iuuamēta
pueniētia ex fleubothōia
uene q̄ dī saluatella: & est

uena i dorso manus i loco q̄ ē iter auricularē digitū & medicū. Pri
mū ē q; ip̄a purgat epar. Scđm ē q; ip̄a mūdificat splenē. Tettiū ē
q; mūdificat pectus. Quartū ē q; p̄seruat p̄cordia. i. orificiū stōachi
a nocumēto. Quintū est q; aufert nocumēta uocis. Sextū est q; au
fert dolorē inaturalē cordis: & rō oīum iuuamētoꝝ est: q̄a p̄dicta ue
na ab oībus istis locis sanguinē euacuat: ut postea etiā patebit: pro
maiori declaratiōe p̄dictoꝝ: sciēdū est q; in fleubothomia aliq̄n ape
riunt uene & aliq̄n arterie. In aptione aut arterie est timor: & huius

cā potissima est nimius fluxus sanguis: q̄ duplici cā hēt fieri i fleu
bothomia arterie. Vna cā est caliditas uehemēs sanguinis arterialis:
calidū.n. est facile mobile & arteriā dilatans & aperiens: & iō iuuat
multū ad euacuationē sanguinis i fleubothomia arterie. Secūda cā
est arterie mobilitas & iō tardius in ea uulnus curat̄ cū uulnera nō
sanant̄ nisi quiescāt p̄dest tñ ista fleubothomia tripliciter. Primo cū
est in corpe sanguis i subtilis abūdātia. Secūda qñ uaporosi. Tertio
qñ calidissimi: s̄guis.n. subtilis: ex quo calor naturalis & spūs fiūt:
habitat in arteria sed sanguis grossus: ex quo mēbra nutriunt̄ in ue
nis: si i sanguis uaporosus in arteria cōtinet̄: & sanguis sanguineus
in uenis: sanguis etiā calidissima qui a corde efficit̄ & digerit̄: qd̄ ē
calidissimū mēbrū etiā continet̄ in arteria: alius aut̄ sanguis in ue
nis. Secūdo sciēdū q̄ uenarū aptio est in multis mēbris: aliqñ i bra
chio siue manu magna: aliqñ in parua aliqñ in pede aliqñ i naso: ali
qñ in fronte: aliqñ in labiis: aliqñ in lingua siue in palato: aliqñ i an
gulis oculorū uersus frontē: in manu maiori q̄ est ab ascellis usq; ad
cubitos sunt qnq; uene ap̄iēde scđm Rasis. vii. almā & Aui. lo. p̄al.
Vna uocat̄ cephalica q̄ ē uena capitis. Secunda basilica q̄ est uena
epatica. Tertia mediana siue cordiaca siue nigra: scđm q̄ uocat̄ ab
Aui. siue matrix: sicut uocat̄ a Rasi. Quarta ascellaris: & qnta funis
brachii: in manu minori ē sceiles siue saluatella: & i brachio scđm q̄
cōtinet maiorē manū & minorē sunt ap̄iēde sex uene: cephalica a
partibus q̄ sunt supra collū euacuat: & iō passionibus capitis ualet
ut in enigranea: mania: & i aliis calidis passionibus siue ex materia
calida: un̄ & ista ic̄ipit siue orit̄ ab hūero & tēdit uersus ptē sinistrā
brachii: basilica euacuat im̄mediate a partibus sub collo ut a pectore
& epate: un̄ in passionibus pectoris & epatis & similiū ualet: un̄ ua
let i pleuresi: & ic̄ipit ista ab ascellari & tēdit ad ptē domesticā bra
chii: mediana uero est media inter duas p̄dictas in situ & in cōposi

tionē: q̄a ex eis cōponit̄: est. n. ramus utriusq̄. Et est ēt media in euacuatione: q̄a undiq̄ euacuat & ab inferioribus partibus sub collo: & a collo: & supra collū. Vñ est uniuersalis toti corpi in euacuādo: nō uniuersalis sicut dicunt quidā q̄a a corde orit̄: sed q̄a ramus est cephalice & basilice: Et ergo cū uolum⁹ fleubothomare de cephalica: & nō apparet: debemus accipe magis medianā q̄ basilicā: & sifr cū uolumus fleubothomare basilicā & nō appet magis debemus fleubothomare medianā quā cephalicā q̄a magis cōuenit cū utraq̄ quā una cū alia: cū sit ramus istaq̄: & ista extrema/ sceiles siue saluatella ē uena que est iter auricularē & mediū tendens plus uersus medicū digitū & orit̄ a basilica: & ista apit̄ in dextra manu i opilatione epatis & in sinistra manu in opilatione splenis: & q̄re hoc fit nescit̄ rōne: sicut dicit Aui. sed expiētia: hāc. n. inuenit Gal. p somnū: ut ipse dicit: q̄a hēbat quēdā in cura hntē opilationē epatis & splenis: & somnabat se fleubothomare patientē de illa uena: & sic fecit & curatus est: de ista fit fleubothomia ponēdo manū i aq̄ calida: q̄a subtilis ē: ideo ut ingrosset̄ & dilat̄: & ne uulnus claudat̄ citius debito: & ut sanguis grossus subtiliet̄: ascellaris est illa q̄ posita est sub basilica: & illa apparet i ligatura brachii: & de ista idē est iudiciū cū basilica: unius brachii est illa q̄ est supra cephalicā siue os ultimū siue altius brachii uersus ptē siluestre: & est idē iudiciū de ista & de cephalica: licet ergo scdm Aui. & Gal. in aptiōe uene fit euacuatio uniuersalis a toto corpe: nō tñ ab oibus uenis eq̄litter: ut uisum est: licet ēt uene a toto corpe euacuet̄: nō tñ i eis est timor eq̄lis: imo cephalica scdm Ra. vii. almā. est securior: & basilica est magis timēda: & cardaca ēt multū est timēda: licet minus q̄ basilica: cephalica est securior: q̄a neq̄ iuxta eā est neruus neq̄ arteria neq̄ sup eā: sed sub cardiaca est neruus & altius supra eā est neruus subtilis: nō timēdū est n. incidat̄ neruus: basilica est periculosa ualde: quia est sub ea arte

ria & iuxta eā est neruus & masculus: & iō est timēda ualde sceiles
sive saluatella nō est piculosa: sed tamē subtilis ē: & iō ut apiat: me-
lius est q̄ ponat̄ ī aq̄ calida. In pede sunt tres uene. s. sciatica: sophe-
na: & uena poplicis: & hee apiunt̄ cū uolumus trahere sanguinē ad
partes inferiores ut ī puocatiōe mēstruorū & illa que est ī poplice se-
cūdū Aui. magis ualet q̄ sophera aut sciatica: quia p̄pingor est ma-
trici: & iō meli⁹ pōt ab ea trahere: sophera uero a uirga testiculis &
a mīrice sanguinē attrahit: sed sciatica ab anchis renibus & mēbris
que sunt situate uersus ptē si uestrē melius trahit: sophera uero & a
mīrice a mēbris positis uersus ptē domesticā licet sint rami unius ue-
ne: ī medio frōtis est uena una q̄ apienda est in antiq̄tis passiōib⁹ fa-
cici ut ī morphea & ipetigine scabie & ī passiōib⁹ oculorū: prius tñ
debet fieri minutio de cephalica: & sifr est una uena ī naso: & ī utri-
usq; aptiōe debet collū ligari: & postea apiri una añ aliā: p̄ ligationē
enī colli melius manifestat̄. In aliis etiā sūt uene q̄ apiūtur pp apo-
stemata existētia ī hore aut gingiuis: cephalica tñ prius minuta ī pa-
lato sunt q̄ttuor uene: que si apiant̄ ualent fluxui reumatis & ad dē-
tes in eis faciētes dolorē: & iste uene sunt manifeste & debent apiri
materia digesta: itē quedā sūt uene ī āgulis oculorū uersus frōtē: &
apiūt̄ in passiōib⁹ oculorū: cephalica prius minuta: itē qdā sūt uene
sub ligna q̄ apiunt̄ ī squinantia: cephalica prius minuta: itē uene q̄
sunt in timporibus icidunt̄ pp emigraneā: & pp dolorē magnū ca-
pitis: & egritudinē capitis diurnā: & iste sūt q̄s uocat Ipo. & Aui.
Iuuenales: q̄rū icisio reddit hoīem ipotētē generare: itē ī collo ē sūt
uene q̄ uocātur guides q̄ minuēde sūt ī p̄ncipio lepre: & maxie qñ
anhelitus angustatur: unī ī squinātia ipediēte anhelitū minuūtur.

In hoc passu autor	Si dolor est capitis ex potu limpha. bibat̄
duo notat. Primū ē q̄	Ex potu nimio nam febris acuta creatur.
si dolor capitis accidat	Si uertex capitis uel frons estu tribulent̄.

Típora fríosq; simul moderate sepe fricētūr:
Morella cocta nec non calidaq; lauentur.

ex potu nimio & ma
xime uini uel alicui⁹
alterius pot⁹ quo cō
tingit hoies inebriari tūc supbibí debet aq; frigida q̄ sui frigiditate
atq; ígrossatōe ípedit ne sumi ex tali potu eleuati cerebrū ledāt uel
ad íp̄m eleuētūr. Scđm ē q; si fūitas capitis uł frōs nimio calore ue
xetur tūc đbēt típora & frōs moderate fricari: & postea đbēt ex aq;
decoctōis morelle calida lauari: qa morella q̄ a cōib⁹ medicis solat⁹
đi hēt ífrigidar: qa frigida ē.

Tēporis estiuu ieiunia corpa siccāt.

In hoc passu au

Quolibet í mēse cōfert uomit⁹ quoq; purgat
Hūores nocuos stōachi: lauat ambitus oēs
Ver autūnus hyems estas dnatur in anno
Tēpore uernali calidus fit aer humidusq;
Et nullum tps melius fit fleubothomie.
Vlus tunc hoí ueneris cōfert moderatus.
Corporis & motus uentrisq; solutio sudor
Balnea purgentur tūc corpa cū medicinis
Estas more calet sicca nascatur in illa.

tor plura notat. Pri
mū ē q; ieiunar mul
tū exsiccat corpa in
estate qa ex quo estas
de ná ē calida & sicca
ípsa resoluít hūidita
tes corpis: q̄ et resol
uūtūr p sudores í esta
te mltiplicatos: & sic
supuēíte ieiunio cor
pa pl⁹ exsiccātūr: qa
absente hūido cibali
calor nri corpis agit
in hūiditates pprias

Tūc quoq; p̄cipue colerā rubeā dominari.
Hūida frigida fercula dētūr: sit uen⁹ extra
Balnea nō p̄ sunt: sint rare fleubothomie.
Vtilis est reges: sit cū moderamine potus

ípsas exsiccādo: & ergo bñ dicit Ipo. vii. pti. ampho. corpibus humi
das carnes hñtibus famē adhibere cōuenit. Fames. n. corpa exsiccāt
Scđm ē q; uomitus cōfert quolibet mēse: qa p uomitū euacuantur
humores nociui cōtenti in toto ambitu stōmachi: & istud et uoluit
Aui. iii. in. i. c. xiii. de iuuam̄tis q̄ affert uomit⁹: cū dixit: q; Ipo. p̄ce

pit uomitū fieri bis i unoquoq; mēse, s. duob⁹ dieb⁹ cōtinuis: ut scdo die expellatur illud q; p̄rio die nō potuit ipelli & p hoc scdm Ipo. cōseruatur sanitas: cū talis uomitus mundificat stōachū euacuādo flēua & colerā. stōachus. n. nō hēt aliqd q; mūdet ipm sicut itestina hnt colerā rubeā ipsā mūdificātē & postea Aui. lo. pal. pōit p̄a alia iuuamēta uomitus bñ facti: quoz. Primū ē q; cōfert grauitati capi tis; & hoc ē uerū qñ illa grauitas accidit ex materia hūorali uaporo sa pueniēte a stōacho & mēbris iferioribus ad caput: si. n. grauitas corpis fieret a nocumēto p̄prio ipi⁹ cerebri: tūc uomit⁹ magis noceret q̄ cōferret. Scdm ē q; clarificat uisū & hoc qñ obscuratio uisus p̄uēit ex materia uaporalis pueniēte a stōacho ad ipsos oculos alias at nō. Tertiū ē q; aufert fastidiū. i. nausēā & abhominatiōē: remouēdo & euacuādo hūorē a stōacho q; ē cā fastidii. Quartū ē q; cōfert ei ad cuius stōachū descēdit colera corrūpēs ei⁹ cibū. Quintū ē qd̄ remouet abhomiatiōē q̄ fit pp unctuositatē. Sextū ē q; remouet cām desiderii & illud q; facit desiderare acutū pōticū aut acetosū: q̄a uomit⁹ remouet cām oīum istarū dispōnū: iā remota cā remouetur effectus. Septimū ē q; cōfert laxitati. i. cathecie q̄ p̄cedit ydropisi: euacuādo materiā tal̄ laxitatis & mūdādo stōachū. Octauū ē q; cōfert ulcerib⁹ i renib⁹ & uesicca diuertēdo materias curretes ad illa loca ad ptē oppositā. Nonū ē q; ēt cōfert lep̄ maxie qñ fit cū uomitūo forti: sic elleboro: q̄a tal̄ uomit⁹ euacuat mās q̄ sūt i locis rēotis & difficil̄ eradicatiōis: ex qb⁹ fit lepra: ēt uomit⁹ corrigit digestiōē primā: ex q̄ alie. digestiōis meli⁹ fiūt: un̄ lepra peccat i corruptionē digestiue. Decimū ē qd̄ cōfert malicie coloris i cute ex aliquo hūore diuertēdo ipm a cute. xi. ē q; cōfert epilēsie stōatice. euacuādo hūorē cōtētū i stōacho: ex cui⁹ effūatiōe cātur epilēsia. Duodecimū ē q; cōfert ictericie: maxie illi q; ē ex opilatiōe. Nā pp motū fortē i uomitu: mā opilās mouetur & remouetur a loco i quo facie

199

bat opilationē. Siſr euacuatur materia fleumatica p uomitū q̄ cōi-
ter ē cā iſti^o opilatiōis. Decimūtertū ē qđ cōfert aſmati euacuādo
materiā añcedētē ex ſtōacho: q̄ fouebat materiā aſmatis: & ēt caleſa-
ciēdo mēbra ſpūalia & pulmonē: ex quoz caleſactōe ſeqtur cōſū-
ptio ſupfluitatū faciētū aſma. Xiiii. ē qđ cōfert tremori & paralifi
euacuādo materiā iſtaſ: paſſionū. Decimūqntū qđ cōfert hūtibz
uiſcera nigra magna ſup ptes extrēas: diuertēdo hūores a ptib^o ex-
tremis. Et licet uomitus debite miſtratus iſta cōferat iuuamēta: ſup-
flue tñ factus mltā iducit nocumta: qa debilitat ſtōachū & reſoluit
ipm: & facit eū aptū ut materie fluāt ad ipm: & obest pectori & ui-
ſui & dētibus & ātiqz capitis dolorib^o &c. Prout dicit Aui. iiii. i. c.
xiiii. Tertiū qđ notat hic tex. ē qđ q̄ttuor ſūt tpa āni. ſ. uer eſtas au-
tūnus & hyems: put māiſtū ē: & iter iſta tpa uer ē calidū & hūidū
& hoc reſpectu alioz tēpoz: licet i ſe ſit tps tpañto attinēs: ut uult
Gaſ. i de cōplexiōib^o. Et ex iſto ſeqtur qđ iſtd tps magis aptū ē fleu-
bothomic: qa magis ē mltiplicatiuū hūoz q̄ alia tpa. Et ergo ēt iſto
tpe pōt cōuenire moderatus uſus coitus & motus tpatuz: & uētris
ſolutio ſiue fluxus: & ſudor tpatuz: & ſiſr balnea tpa ad diminuē-
dū repletionē. Et ergo ēt iſtud tps aptū ē ad purgationē corpis cū
medicinis. Quartū ē qđ eſtas calefacit & exſiccāt: & ergo in ipa ēt
mltiplicatur colera rubea q̄ calida ē: & ſicca: pp hoc ēt i eſtate ſercu-
la debēt eē frigida & hūida: ad remouēdū diſtēpātiā caliditatis &
ſiccitatis ex cōplexiōe eſtatis iductā: & debet fieri abſtinētia coitus
cū talia ēt exſiccāt: & abſtinentia a multis balneis: ſiſi de cā: & rara
fleubothōia: eadē de cā: niſi neceſſitas hoīem cōpellat: & debet fieri
q̄es & paucus motus: qa q̄es hūectat & multus mot^o niſiū exſiccāt
& debet hō p̄dcō tpe uti potu cū moderamine & maxie frigido: qa
ex ſupflua ſūptōe pot^o frigidi pp aptionē poroz aliqñ ſeqtur ſubi-
ta iſfrigidatio corpis uel palifiſ ſiue laxitas mēbroz uel mors ſubita
A qua nos defendat q̄ eternaſr uiuit & regnat i ſec̄la ſec̄loz. Amē.

Hoc opus optatur: quod
Flos medicine vocatur.

Handwritten red ink:
1117